

„Analiza factorilor de divergență dintre actorii relevanți în sectorul energiei din surse regenerabile”

Studiu realizat în cadrul proiectului „Sistem integrat de analiză multicriterială a eficienței investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile în vederea asigurării unei dezvoltări durabile”, finanțat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS).

„Analiza factorilor de divergență dintre actorii relevanți în sectorul energiei din surse regenerabile”

Studiu realizat de Fundația TERRA Mileniul III în cadrul proiectul „Sistem integrat de analiză multicriterială a eficienței investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile în vederea asigurării unei dezvoltări durabile”, finanțat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS).

Autori:

- Lavinia Andrei
- Ioana Ciută
- Raluca Petrescu

- București, noiembrie 2011 -

Cuprins

INTRODUCERE	5
CAPITOLUL 1. POLITICA CE PROMOVEAZĂ UTILIZAREA ENERGIILOR REGENERABILE	6
1.1 POLITICA EUROPEANĂ ce promovează utilizarea energiilor regenerabile	6
1.2 POLITICA ROMÂNESCĂ ce promovează utilizarea energiilor regenerabile	10
Cadrul Strategic	10
Planuri și programe naționale privind utilizarea surselor regenerabile	12
Cadrul Legislativ	13
CAPITOLUL 2 - POSIBILITĂȚI DE FINANȚARE A PRODUCERII ENERGIEI REGENERABILE ÎN ROMÂNIA ȘI UE	14
A. Finanțare proiecte SER la nivelul României	14
1. Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE)	14
2. Programului privind creșterea producției de energie din surse regenerabile	14
3. Casa Verde	15
B. Finanțări la nivel UE	16
1. LIFE+	16
2. Intelligent Energy for Europe	17
3. Programul FP7 (PC7)	17
4. European Local Energy Assistance – ELENA	17
5. Finanțări BEI (Banca Europeană de Investiții)	18
6. Fondul Marguerite - The Marguerite Fund	18
7. BERD - Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare www.ebrd.com	19
8. Sustainable Energy Initiative (SEI) - BERD	19
9. Programul Energetic European pentru Redresare (PEER)	19
CAPITOLUL 3 - FACTORI DE DIVERGENȚĂ PRIVIND UTILIZAREA SURSELOR DE ENERGIE REGENERABILĂ ÎNTRE PĂRȚILE INTERESATE	20
3.1 Factori de divergență între producători și autoritățile publice	21
3.2 Factori de divergență între producători și operatorii de transport/distribuție	27
3.3. Factori de divergență între producători și ONG-uri	29
3.4. Factori de divergență între producători și consumatori mari	30
3.5 Factori de divergență între producători și finanțatori	31
3.6 Factori de divergență între autoritățile publice și operatorii de transport/distribuție	32
3.7 Factori de divergență între autoritățile publice și ONG-uri	33
3.8 Factori de divergență între autoritățile publice și consumatori mari	34
3.9 Factori de divergență între autoritățile publice și finanțatori	34

3.10 Factori de divergență între operatorii de transport/distribuție și consumatori mari	34
3.11 Factori de divergență între operatorii de transport/distribuție și ONG-uri	34
3.12 Factori de divergență între operatorii de transport/distribuție și finanțatori	35
3.13 Factori de divergență între consumatori mari și ONG-uri	35
3.14 Factori de divergență între consumatori mari și finanțatori	35
3.15 Factori de divergență între ONG-uri și finanțatori	35
CAPITOLUL 4. ANALIZA CHESTIONARELOR	36
A. PRODUCĂTORI	36
B. AUTORITĂȚI LOCALE	41
C. Instituții financiar banacre	48
D. ONG-uri	51
CAPITOLUL 5. CONCLUZII	60
MATRICEA FACTORILOR DE DIVERGENȚĂ	63
ANEXA 1 – METODOLOGIA DE COLECTARE ȘI ANALIZA DATELOR	65
ANEXA 2	67
ANEXA 3	71
ANEXA 4	75
ANEXA 5	78
ANEXA 6	81
ANEXA 7	85
ACRONIME	88
BIBLIOGRAFIE	89

Introducere

Contextul reglementărilor din România, Europa și la nivel global descriu teoretic un excelent cadru pentru dezvoltarea pieței surselor de energie regenerabilă. Principalele argumente în favoare acestei oportunități de dezvoltare se referă, pe de o parte, la obiectivele asumate de România ca Stat Membru în Uniunea Europeană cu privire la pachetul “energie și climă” care are ca obiectiv reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră precum și cu privire la utilizarea surselor de energie regenerabilă (SER), intenția este ca SER să ajungă la o pondere de 20% din consumul final brut până în 2020 la nivelul UE. Pentru România sarcina este ca până în 2020, 24% din consumul final brut de energie să provină din SER. Pe de altă parte argumentele în favoarea dezvoltării pieței SER țin de contextul economic actual, implementarea proiectelor cu utilizarea SER este însoțită de reduceri de costuri pe termen lung, aspect cu atât mai important într-un moment de criză economică.

În fața intenției ca aceste obiective la care România este angajată să fie îndeplinite, apar câteva întrebări firești:

- Care sunt actorii care contribuie la realizarea acestor obiective?
- Ce acțiuni sunt necesare pentru a ajunge la ținta stabilită?
- Care sunt posibilele obstacole și factorii de divergență între actorii identificați?
Care sunt soluțiile?

Cercetarea actuală conturează o privire de ansamblu și aduce o serie de informații cu privire la aspecte concrete cu care se confruntă actorii economici, instituționali și ONG-urile care practic acoperă toate palierele pieții SER.

Pentru a explora aceste subiecte au fost evaluate șase categorii de actori importanți: producători, autorități publice locale și centrale, operatori de transport și distribuție a energiei, instituții finanțatoare a proiectelor SER, mari consumatori și ONG-uri de mediu. Tema investigației tratează diferite aspecte cu privire la piața SER și interacțiunile între principalii actori ai acesteia.

Studiu realizat în cadrul proiectul „Sistem integrat de analiză multicriterială a eficienței investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile în vederea asigurării unei dezvoltări durabile”, finanțat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS).

Capitolul 1. Politica ce promovează utilizarea energiilor regenerabile

1.1 POLITICA EUROPEANĂ ce promovează utilizarea energiilor regenerabile

Uniunea Europeană este tot mai preocupată de ducerea la îndeplinire a angajamentelor ce privesc utilizarea surselor de energie regenerabilă (SER) în contextul în care aceste angajamente fac parte din politicile europene ce vizează reducerile de emisii de gaze cu efect de seră.

În acest sens pentru a limita efectele dezastruoase ale schimbărilor climatice, UE și-a propus limitarea creșterii temperaturii globale la 2°C peste nivelurile din perioada preindustrială (adică la 1,2°C peste nivelul actual). În acest context, UE a depus eforturi pentru reducerea emisiilor, dezvoltarea tehnologiilor nepoluante, creșterea eficienței energetice și creșterea ponderii energiei regenerabile și a trecut la implementarea de măsuri precum propunerile privind liberalizarea sectorului energetic, pachetul "Energie - Schimbări Climatice" și Planul Strategic European pentru Tehnologiile Energetice (Planul SET).

Dintre acestea, **Pachetul "Energie - Schimbări Climatice"** a stabilit obiective ambițioase la nivelul UE pentru orizontul de timp 2020:

- **reducerea cu 20% a emisiilor de GES față de nivelurile din anul 1990 (cu 30% în cazul unui acord global post-2012);**
- **20% din energia generată la nivelul UE să provină din surse regenerabile** (eoliană, solară, de biomasă etc.);
- **creșterea eficienței energetice prin reducerea cu 20% a consumului de energie.**

Pentru realizarea obiectivelor UE în domeniul energiei și al schimbărilor climatice, Comisia Europeană a prezentat o serie de planuri strategice pe termen lung. Una dintre acestea este comunicarea „**Foaia de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon**” - COM (2011)112, care alături de **Cartea albă privind viitorul transporturilor și Planul privind eficiența energetică**, reprezintă unul dintre elementele principale ale *Inițiativei emblematice privind utilizarea eficientă a resurselor din cadrul **Strategiei Europa 2020***.

Foaia de parcurs pentru transformarea Uniunii Europene într-o economie competitivă cu emisii reduse de carbon până în 2050¹ descrie calea rentabilă pentru atingerea obiectivului UE de reducere cu 80-95% față de nivelurile din 1990 a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2050. Pe baza analizei de rentabilitate realizate, foaia de parcurs da o orientare politicilor sectoriale, strategiilor naționale și regionale vizând atingerea unor emisii reduse de carbon și investițiilor pe termen lung.

---

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:FIN:RO:PDF>

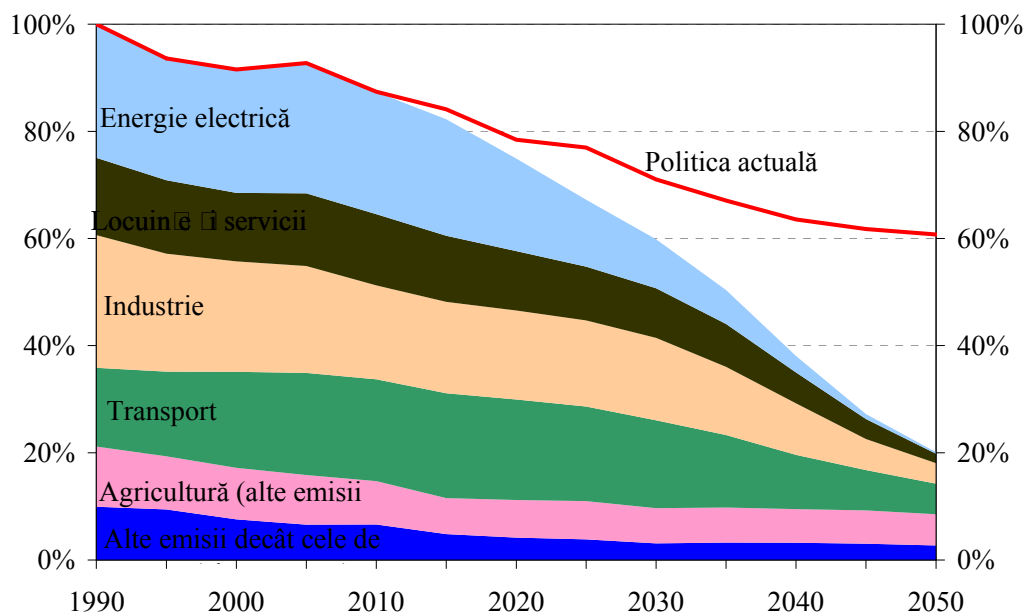

Figura 1: Emisiile de GES din UE - către o reducere internă de 80% (100% = 1990)
Sursa: Comisia Europeană

Un alt document strategic este **Planul European strategic de investiții în dezvoltarea de tehnologii cu emisii reduse de carbon** (Planul SET) - COM(2007) 723 final²

Scopul Planului SET (din noiembrie 2007) este de a accelera și a introduce pe piață tehnologii cu emisii reduse de carbon și tehnologii de eficiență energetică. Elementul strategic al planului SET este acela de a identifica acele tehnologii pentru care este esențial ca Uniunea Europeană în totalitate să lucreze într-o manieră integrată, de exemplu lucrând la acțiuni orientate pe rezultate bazate pe coaliții puternice între Statele Membre sau în parteneriate public – private cu industria.

Una dintre ambițiile principale ale Uniunii Europene este dezvoltarea unei economii cu emisii reduse de carbon. UE a instituit un cadru cuprinzător de politici care include, printre altele, obiectivele pentru 2020 legate de schimbările climatice și de energie, precum și un preț al carbonului, prin intermediul schemei de comercializare a certificatelor de emisii. Există mai multe căi posibile de a se trece la o economie cu emisii reduse de carbon. Este clar că nu va fi suficientă adoptarea unei singure măsuri sau tehnologii, iar mixul exact de măsuri sau tehnologii din fiecare țară va depinde de combinația specifică dată de opțiunile de politică, forțele de piață, disponibilitatea resurselor și acceptarea de către opinia publică.

EUROPA 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii - COM (2010) 2020 final³

Strategia EU 2020 a fost concepută ca succesoare a Strategiei Lisabona, ce reprezenta o strategie reformatoare pentru Europa, pentru ultima decadă și care a ajutat Uniunea să preîntâmpine greutățile prezentei crize. De asemenea, strategia a fost concepută să răspundă Planului Economic European de Reconstrucție.

Noua viziune și direcția pentru politicile europene, consideră conservarea energiei, a resurselor naturale și a materiilor prime și utilizarea acestora într-un mod mult mai

² [http://ec.europa.eu/energy/res/setplan/doc/com_2007/com_2007_0723_en.pdf]

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF>

eficient, precum și creșterea productivității ca fiind motoarele creșterii competitivității economice.

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc:

- creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Strategia conține șapte inițiative emblematice pentru a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare. Dintre acestea una vizează eficiența energetică și utilizarea resurselor regenerabile. Aceea fiind „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea a resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

Scopul acesteia este sprijinirea tranziției către o economie eficientă în ceea ce privește utilizarea resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon. Obiectivul este de a decupla creșterea economică de utilizarea resurselor și de consumul de energie, de a reduce emisiile de CO₂, de a crește competitivitatea și de a promova o securitate energetică sporită.

Energia curată și eficientă conduce la atingerea obiectivelor în materie de energie, iar valoarea importurilor de petrol și gaze la nivelul Uniunii ar putea scădea cu 60 de miliarde € până în 2020. Aceasta nu reprezintă doar o economie din punct de vedere financiar, ci este esențială pentru securitatea energetică a UE. Simplul fapt de a atinge obiectivul UE ca 20% din energia folosită să provină din surse regenerabile ar putea permite crearea a peste 600 000 de locuri de muncă în UE. Dacă la aceasta se adaugă obiectivul de 20% privind eficiența energetică, în joc sunt mai mult de 1 milion de noi locuri de muncă.

Planul Economic European de Redresare (EERP) - COM(2008) 800 final⁴

Planul este destinat să asigure redresarea Europei din criza economică actuală. și se bazează pe două elemente care se sprijină reciproc. În primul rând, măsuri pe termen scurt pentru stimularea cererii, menținerea locurilor de muncă și restabilirea încrederii. În al doilea rând, „investiții inteligente” pentru a determina o creștere mai importantă și o prosperitate durabilă pe un termen mai lung.

Planul prevede acordarea unui stimul fiscal oportun, specific și temporar în valoare de aproximativ 200 de miliarde €, respectiv 1,5 din PIB-ul UE, utilizând atât fonduri provenite din bugetele naționale (aproximativ 170 de miliarde €, respectiv 1,2% din PIB), cât și din bugetul UE și cel al Băncii Europene de Investiții (aproximativ 30 de miliarde €, respectiv 0,3% din PIB).

Planul de redresare este destinat impulsării eforturilor de combatere a schimbărilor climatice, creând, în același timp, locuri de muncă indispensabile, de exemplu prin investiții strategice în clădiri și tehnologii eficiente din punct de vedere energetic.

---

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0800:FIN:RO:PDF>

Programul energetic european pentru redresare (PEER)- COM(2010)191 final⁵

Programul energetic european pentru redresare (PEER) își are originea în Planul european de redresare economică, adoptat de Comisie la 26 noiembrie 2008, ca măsură de răspuns la criza economică și financiară din Europa.

Planul a necesitat acțiuni coordonate la nivel național, completate de acțiuni directe ale UE, care urmăresc infuzia de putere de cumpărare și impulsivitatea cererii în economie printr-un stimul bugetar imediat, care se ridică la 200 de miliarde EUR. În acest context, investițiile pentru modernizarea infrastructurii energetice și a instalațiilor de producție din Europa au devenit una dintre principalele priorități, propunându-se chiar și mobilizarea unor resurse suplimentare din bugetul UE.

A doua revizuire strategică a politicii energetice, adoptată de Comisie în luna noiembrie 2008 și aprobată de Consiliul European de Primăvară din 2009, a reprezentat un document politic de bază, care a stabilit prioritățile UE în domeniul energiei pentru următorii ani.

Pe măsură ce criza financiară și cea economică s-au extins, au fost necesare intervenții financiare publice pentru facilitarea investițiilor în rețele energetice și în producerea inovatoare de energie din surse regenerabile, precum și pentru accelerarea dezvoltării de tehnologii de captare și stocare a dioxidului de carbon. Ca urmare a recesiunii, proiectele planificate riscau să fie amânate sau retrase, fapt care, la nivelul Uniunii, ar fi subminat securitatea resurselor energetice și calitatea furnizării energiei către utilizatorii finali. Uniunea Europeană a intervenit prin propunerea unei serii de măsuri adecvate și bine direcționate în sprijinul creșterii investițiilor în sectorul energetic.

PEER reprezintă un instrument financiar al cărui obiectiv general este acela de a stimula redresarea din declinul care afectează economia UE și, în același timp, de a aduce Uniunea Europeană mai aproape de îndeplinirea obiectivelor în ceea ce privește energia și schimbările climatice, și anume securitatea și diversificarea resurselor energetice, funcționarea pieței interne a energiei și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Pentru urmărirea acestor obiective, PEER i-a fost asociat un pachet financiar de 3 980 milioane EUR destinat sprijinirii a trei subprograme.

Pachetul 20/20/20 - Pachetul de măsuri al UE privind clima și energia - COM(2008) 30 final⁶

Pachetul creează condițiile necesare pentru ca Europa să devină o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și să își sporească securitatea energetică.

Politica UE privind clima și energia stabilește următoarele obiective ambițioase pentru anul 2020:

- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20% față de nivelurile din 1990 (30%, în cazul în care alte țări dezvoltate se angajează să realizeze reduceri comparabile);
- utilizarea, într-o mai mare măsură, a surselor de energie regenerabilă (eoliană, solară, biomasă etc.), astfel încât acestea să reprezinte până la 20% din producția totală de energie (față de 8,5%, în prezent);
- reducerea consumului de energie cu 20% față de nivelurile estimate pentru anul 2020, prin îmbunătățirea eficienței energetice.

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0191:FIN:RO:HTML>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0030:FIN:EN:PDF>

Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 **privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile**, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE⁷

Directiva stabilește obiectivele obligatorii pentru extinderea utilizării energiilor regenerabile. Principalul scop al obiectivelor naționale obligatorii este acela de a oferi securitate investitorilor și de a încuraja dezvoltarea continuă a tehnologiilor generatoare de energie provenind din toate tipurile de surse regenerabile.

În acest sens este planificată o cotă de 20% din consumul de energie finală al UE în anul 2020, precum și o cotă minimă obligatorie de 10% biocombustibili pentru fiecare stat membru în sectorul transporturilor.

Obiectivul european de 20% trebuie atins prin aplicarea obiectivelor individuale obligatorii stabilite la nivel național prin Planul Național de Acțiune elaborat de fiecare Stat Membru.

1.2 POLITICA ROMÂNEASCĂ ce promovează utilizarea energiilor regenerabile

Cadrul Strategic

Foaia de parcurs din domeniul energetic din România⁸ - HG 890/2003 (modificată ulterior prin HG 519 /2007)

Foaia de parcurs din domeniul energetic din Romania a fost elaborată în contextul negocierilor de aderare la UE. În document se arată că SRE vor fi încurajate; acestea reprezintă o sursă internă ce poate ajuta la reducerea importurilor și îmbunătățește siguranța alimentării cu energie, cu respectarea condițiilor de protecție a mediului.

În concluziile documentului se precizează că utilizarea pe scară mai largă a SRE reprezintă una din cele trei direcții majore de dezvoltare a sectorului energetic în perspectiva anului 2015 (celelalte două direcții majore fiind reducerea intensității energetice în economie și, respectiv, rezolvarea tranzacțiilor de energie electrică care depășesc granița uneia sau mai multor țări).

Datorită recentelor schimbărilor strategice și legislative survenite la nivel european, Foaia de parcurs în domeniul energetic din Romania necesită o amplă revizuire și îmbunătățire pentru a contribui la realizarea scopului pentru care a fost elaborată.

Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020⁹ - HG 1069/2007

Obiectivul general al strategiei sectorului energetic îl constituie satisfacerea necesarului de energie atât în prezent, cât și pe termen mediu și lung, la un pret cât mai scăzut, adecvat unei economii moderne de piață și unui standard de viață civilizat, în condiții de calitate, siguranță în alimentare, cu respectarea principiilor dezvoltării durabile.

Obiectivele strategice prevăzute de strategie sunt următoarele:

1. Siguranță energetică

⁷ http://www.mmediu.ro/protectia_mediului/schimbari_climatice/2_Pachet/directiva%2028_2009_RO.pdf

⁸ M.Of. nr. 414/20 iun. 2007

⁹ M. Of. 781/2007

- creșterea siguranței energetice prin asigurarea necesarului de resurse energetice și limitarea dependenței de resursele energetice de import;
- diversificarea surselor de import, a resurselor energetice și a rutelor de transport al acestora;
- creșterea nivelului de adecvanță a rețelelor naționale de transport a energiei electrice, gazelor naturale și petrolului;
- protecția infrastructurii critice.

2. Dezvoltare durabilă

- promovarea producerii energiei din surse regenerabile, astfel încât ponderea energiei electrice produse din aceste surse în totalul consumului brut de energie electrică să fie de 33% în anul 2010, 35% în anul 2015 și 38% în anul 2020. Din consumul intern brut de energie, 11% va fi asigurat din surse regenerabile în anul 2010;
- stimularea investițiilor în îmbunătățirea eficienței energetice pe întregul lanț resurse-producție-transport-distribuție-consum;
- promovarea utilizării biocombustibililor lichizi, biogazului și a energiei geotermale;
- susținerea activităților de cercetare-dezvoltare și diseminare a rezultatelor cercetărilor aplicabile în domeniul energetic;
- reducerea impactului negativ al sectorului energetic asupra mediului înconjurător prin utilizarea tehnologiilor curate;
- promovarea producerii de energie electrică și termică în centrale cu cogenerare, în special în instalații de cogenerare de înaltă eficiență;
- utilizarea rațională și eficientă a resurselor energetice primare.

3. Competitivitate

- dezvoltarea piețelor concurențiale de energie electrică, gaze naturale, petrol, uraniu, certificate verzi, certificate de emisii de gaze cu efect de seră și servicii energetice;
- liberalizarea tranzitului de energie și asigurarea accesului permanent și nediscriminatoriu al participanților la piață la rețelele de transport, distribuție și interconexiunile internaționale;
- creșterea capacității de interconexiune a rețelelor de energie electrică de la circa 10% în prezent la 15-20% la orizontul anului 2020;
- continuarea procesului de restructurare și privatizare în sectoarele energiei electrice, termice și al gazelor naturale;
- continuarea procesului de restructurare pentru sectorul de lignit, în vederea creșterii profitabilității și accesului pe piața de capital.

În strategie se arată că, exceptând centralele hidroelectrice mari, costurile de producere a energiei electrice în unități ce utilizează surse regenerabile sunt în prezent superioare celor aferente utilizării combustibililor fosili (n.a: aceștia din urmă beneficiind de subvenții, sub diverse forme, inclusiv scutiri/amânări de la plata contribuțiilor sociale pentru companiile producătoare de cărbune). Stimularea utilizării acestor surse și atragerea investițiilor în unități energetice ce utilizează surse regenerabile se realizează prin mecanisme de susținere, în conformitate cu practica europeană.

Strategia de valorificare a surselor regenerabile de energie¹⁰ - HG 1535/2003.

Obiectivele generale ale Strategiei de valorificare a surselor regenerabile de energie constau în:

- integrarea surselor regenerabile de energie în structura sistemului energetic național;
- diminuarea barierelor tehnico-funcționale și psiho-sociale în procesul de valorificare a surselor regenerabile de energie, simultan cu identificarea elementelor de cost și de eficiență economică;
- promovarea investițiilor private și crearea condițiilor pentru facilitarea accesului capitalului străin pe piața surselor regenerabile de energie;
- asigurarea independenței consumului de energie al economiei naționale;
- asigurarea, după caz, a alimentării cu energie a comunităților izolate prin valorificarea potențialului surselor regenerabile locale;
- crearea condițiilor de participare a României la piața europeană de "Certificate verzi" pentru energie din surse regenerabile.

Planuri și programe naționale privind utilizarea surselor regenerabile

Programul Național pentru creșterea Eficienței Energetice și utilizarea Surselor Regenerabile de Energie în Sectorul Public pentru anii 2009 - 2010¹¹ (HG 1661/2008)

Obiectivele programului au fost următoarele:

- acordarea sprijinului financiar nerambursabil pentru cofinanțarea de la bugetul de stat, ceea ce conduce la stimularea unui important volum de investiții la nivel local, fie prin atragerea altor surse de finanțare, fie prin parteneriat public-privat;
- reduceri ale facturii de energie termică a populației, creșterea confortului și a siguranței în alimentarea cu căldură și apă caldă menajeră;
- creșterea confortului în clădirile publice, prin îmbunătățirea serviciului de alimentare cu energie termică, a iluminatului public interior și exterior, precum și prin reabilitarea instalațiilor termice și a izolației termice;
- dezvoltarea pieței de servicii energetice în România și a pieței de echipamente performante energetic, în special dezvoltarea producției interne;
- valorificarea potențialului de surse regenerabile de energie pe plan local pentru acoperirea cererii de energie termică pentru populație și înlocuirea sau reducerea cantității de combustibili scumpi ori deficitari;
- reducerea emisiilor poluante în spațiul urban locuibil și a poluării globale prin diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Programul de înlocuire sau de completare a sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care utilizează energie solară, energie geotermală și energie eoliană ori alte sisteme care conduc la îmbunătățirea calității aerului, apei și solului – **Programul „CASA VERDE”**

Obiectul Programului îl reprezintă finanțarea de la Fondul pentru mediu a proiectelor de

înlocuire sau de completare a sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care utilizează energie solară, energie geotermală și energie eoliană ori alte sisteme care conduc la îmbunătățirea calității aerului, apei și solului.

---

¹⁰ M.Of. 8/ianuarie 2004

¹¹ M.Of. 858/decembrie 2008

Planul Național de Acțiune pentru Valorificarea Surselor Regenerabile de Energie (PNAER)¹²

În anul 2010 a fost elaborat **Planul Național de Acțiune pentru Valorificarea Surselor Regenerabile de Energie** în conformitate cu prevederile Directivei 2009/28/CE.

La realizarea acestui plan s-a ținut cont de prevederile directivei astfel ca România să realizeze în 2020 un consum de energie din surse regenerabile de 24% din consumul final brut.

Consumul final brut de energie la nivelul anului 2020, determinat pe baza unei prognoze

energetice, va fi de 30 278 mii tep, din care:

- 18316 mii tep consum pentru încălzire și răcire
- 6335 mii tep consum de energie electrică
- 5628 mii tep consum în sectorul transporturi

PNAER stabilește următoarele valori privind consumul de energie din surse regenerabile

în anul 2020 - 7268 mii tep (24%) consum total de energie din SRE, din care:

- 4038 mii tep (22%) consum de energie din SRE pentru încălzire și răcire;
- 2666 mii tep (42%) consum de energie electrică din SRE;
- 564 mii tep (10%) biocombustibili.

Se remarcă faptul că ponderea majoră în consumul de energie finală o are consumul pentru încălzire și răcire. Acest lucru face ca promovarea surselor regenerabile de energie

în aceste procese să fie determinantă pentru atingerea țintei pe care România trebuie să o îndeplinească.

Cadrul Legislativ

În continuare sunt prezentate cele mai importante legi actuale care contribuie la ducerea la îndeplinire a obiectivelor stabilite de directiva privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile:

- Ordonanța Guvernului nr. 22/2008, privind eficiența energetică și promovarea utilizării la consumatorii finali a surselor regenerabile de energie¹³.
- HG 409 /2009 pt aprobarea Normelor metodologice de aplicare a OG 22/2008¹⁴
- Legea 220/2008, privind promovarea producției de energie din surse regenerabile, cu completările și modificările ulterioare (Lege 139/2010 de modificare și completare a Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și OUG nr. 88/2011 privind modificarea și completarea Legii nr. 220 /2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie.

¹² http://www.minind.ro/pnaer/PNAER_29%20iunie_2010_final_Alx.pdf

¹³ MO nr. 628/ 29 aug 2008

¹⁴ MO 263/22 aprilie 2009

Capitolul 2 - Posibilități de finanțare a producerii energiei regenerabile în România și UE

Prezentul capitol tratează posibilitățile de finanțare a proiectelor de utilizare a surselor de energie regenerabilă, atât la nivel național cât și la nivel european. Dincolo de aceste surse potențiale de finanțare prezentate mai jos, trebuie avut în vedere că un dezvoltator de proiecte ce utilizează resurse regenerabile de energie este nevoit să aloce un capital considerabil ori din fonduri proprii ori din împrumuturi bancare.

A. Finanțare proiecte SER la nivelul României

1. Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE)

Proiectele ce vizează valorificarea resurselor regenerabile de energie pot fi finanțate în cadrul Axei Prioritare IV – Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării în contextul combaterii schimbărilor climatice -Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi.

Obiectivele programului sunt reducerea dependenței de importurile de resurse de energie primară (în principal combustibili fosili) și îmbunătățirea siguranței în aprovizionare, protecția mediului prin reducerea emisiilor poluante și combaterea schimbărilor climatice, diversificarea surselor de producere a energiei, tehnologiilor și infrastructurii pentru producția de energie electrică/termică, crearea de noi locuri de muncă în diferite zone ale țării prin realizarea / modernizarea capacităților de producere a energiei din surse neconvenționale, crearea posibilității de introducere în circuitul economic a unor zone izolate, care va conduce, de asemenea, la creșterea numărului de locuri de muncă, implicarea mai activă a mediului de afaceri (companiilor private din țară și din străinătate) și a autorităților publice locale, în procesul de valorificare a resurselor regenerabile de energie.

Valoarea maximă a asistenței nerambursabile care poate fi acordată pentru un proiect, ca procent din cheltuielile eligibile:

- pentru întreprinderi mici și microîntreprinderi: 70%, cu excepția proiectelor localizate în regiunea București- Ilfov unde valoarea maximă este de 60%;
- pentru întreprinderi mijlocii: 60%, cu excepția proiectelor localizate în regiunea București-Ilfov unde valoarea maximă este de 50%;
- pentru întreprinderi mari: 50%, cu excepția proiectelor localizate în regiunea București-Ilfov unde valoarea maximă este de 40%.

Website: <http://amposcce.minind.ro/>

2. Programului privind creșterea producției de energie din surse regenerabile

Obiectul Programului îl reprezintă finanțarea nerambursabilă din Fondul pentru mediu a proiectelor vizând creșterea producției de energie din surse regenerabile.

Scopul Programului îl constituie:

1. valorificarea resurselor regenerabile de energie: solare, eoliene, hidroenergetice, geotermale, biomasă, biogazul, gazele rezultate din

- fermentarea deșeurilor/nămolurilor din stațiile de epurare, pentru producerea de energie electrică și/sau termică;
2. îmbunătățirea calității mediului înconjurător;
  3. reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
  4. utilizarea rațională și eficientă a resurselor energetice primare;
  5. conservarea și protejarea ecosistemelor.

Obiectivele Programului sunt următoarele:

- punerea în funcțiune de noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile;
- dezvoltarea economică a regiunilor în care se efectuează investițiile;
- producerea de energie verde și atingerea standardelor de mediu prin diminuarea poluării;
- reducerea dependenței de importurile de resurse de energie primară (în principal combustibili fosili) și îmbunătățirea siguranței în aprovizionare;
- protecția mediului, prin reducerea emisiilor poluante și combaterea schimbărilor climatice;
- implementarea proiectelor de investiții pentru producerea energiei din surse regenerabile cofinanțate din Fondul pentru mediu va contribui la atingerea țintei strategice a României, respectiv "ponderea energiei electrice produse din aceste surse în totalul consumului brut de energie electrică trebuie să fie la nivelul anului 2010 de 33%, la nivelul anului 2015 de 35% și la nivelul anului 2020 de 38%".

Sursa de finanțare pentru derularea Programului

Finanțarea Programului se realizează din veniturile Fondului pentru mediu.

Programul se derulează în limita fondurilor prevăzute cu această destinație prin bugetul anual al Fondului pentru mediu, aprobat conform legii.

Suma alocată fiecărei sesiuni se publică odată cu anunțarea deschiderii sesiunii de depunere a cererilor de finanțare, prin dispoziție a președintelui Autorității.

Beneficiari eligibili: Operatori economici din România

www.afm.ro

3. Casa Verde

Programului privind instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire — beneficiari unități administrativ-teritoriale, instituții publice și unități de cult precum și persoane fizice

Scopul programului îl reprezintă îmbunătățirea calității aerului, apei și solului prin reducerea gradului de poluare cauzată de arderea lemnului și a combustibililor fosili utilizați pentru producerea energiei termice folosite pentru încălzire și obținerea de apă caldă menajeră, precum și stimularea utilizării sistemelor care folosesc în acest sens sursele de energie regenerabilă, nepoluante.

Suma alocată sesiunii de finanțare este de 100.000 mii lei. Finanțarea nerambursabilă se acordă în quantum de până la 90% din cheltuielile eligibile ale proiectului.

Quantumul finanțării pentru instituțiile publice nu poate depăși valoarea de 2.000.000 lei. Quantumul finanțării pentru unitățile de cult nu poate depăși valoarea de 500.000

lei. Cuantumul finanțării în cazul unităților administrativ teritoriale nu poate depăși următoarele valori:

- 4.000.000 lei pentru unitățile administrativ-teritoriale cu un număr de locuitori mai mare de 100.000;
- 3.000.000 lei pentru unitățile administrativ-teritoriale cu un număr de locuitori cuprins între 50.000 și 100.000;
- 2.000.000 lei pentru unitățile administrativ-teritoriale cu un număr de locuitori cuprins între 20.000 și 50.000;
- 1.000.000 lei pentru unitățile administrativ-teritoriale cu un număr de locuitori cuprins între 3.000 și 20.000;
- 500.000 lei pentru unitățile administrativ-teritoriale cu un număr de locuitori mai mic de 3.000.

Prin program se finanțează următoarele instalații pentru încălzire care utilizează energia regenerabilă, inclusiv instalații pentru înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire: instalarea de panouri solare, instalarea de pompe de căldură, exclusiv aparatele de aer condiționat, centrale termice pe bază de peleți, brichete, tocătură lemnoasă, deșeuri vegetale agricole, forestiere și silvice.

Beneficiari: unități administrativ-teritoriale, instituții publice și unități de cult.

Programul "Casa Verde" pentru persoane fizice constă în acordarea unor sume fixe, din bugetul Fondului pentru mediu, în funcție de tipul instalației, astfel:

- până la 6.000 lei pentru instalarea panourilor solare;
- până la 8.000 lei pentru instalarea pompelor de căldură;
- până la 6.000 lei pentru instalație de producere a energiei termice pe bază de peleți, brichete, tocătură lemnoasă, precum și orice fel de resturi și deșeuri vegetale, agricole, forestiere, silvice.

Programul este gestionat de Administrația Fondului pentru Mediu (AFM).

Website: www.afm.ro

B. Finanțări la nivel UE

1. LIFE+

Este instrumentul financiar care susține proiectele Statelor Membre pentru mediu și conservarea naturii. Cu un buget de 2.143 miliarde Euro (pentru perioada 2007 - 2013), LIFE+ se axează pe susținere pentru dezvoltarea și implementarea legislației și politicii comunitare de mediu.

Tipuri de proiecte eligibile:

- Dezvoltarea durabilă a orașelor și reducerea impactului schimbărilor climatice asupra calității vieții;
- Program de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră în orașe;
- Transport curat și accesibil pentru sănătatea comunității;
- Etichetarea energetică a blocurilor;
- Noi servicii de reabilitare termică a clădirilor.

Punct de contact: Ministerul Mediului și Pădurilor.

Website: http://www.mmediu.ro/programe_finantare/life/life.htm
<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus.htm>

2. Intelligent Energy for Europe

Programul Intelligent Energy for Europe (2003-2013) oferă finanțare în proporție de 75% pentru proiecte ce se înscriu în următoarele categorii:

- Promovarea eficienței energetice și încurajarea rațională a surselor de energie (SAVE)
- Stimularea eficienței energetice și a utilizării energiei regenerabile în transport (STEER)
- Creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (ALTENER)
- Inițiative integrate

Programul sprijină politicile de eficiență energetică și utilizarea resurselor regenerabile ale UE pentru îndeplinirea țintelor 2020, încurajând soluțiile energetice inteligente. Programul impune parteneri de proiect din cel puțin trei țări UE+.

Bugetul pentru 2007-2013 este de 730 milioane Euro. În sesiunea 2011, bugetul alocat a fost de 67 milioane de euro, cu un maximum de cofinanțare de până la 75% din totalul costurilor eligibile. Excepție fac proiectele masurii 10.4.4., care pot avea o cofinanțare de până la 90%.

Website: <http://ec.europa.eu/energy/intelligent>

3. Programul FP7 (PC7)

Al Șaptelea Program Cadru de Cercetare și Dezvoltare Tehnologică „FP7” (2007-2013) este instrumentul principal al UE pentru finanțarea cercetării în Europa. FC7 este constituit din 4 blocuri principale de activitate ce formează 4 programe specifice (cooperare, idei, oameni capacități), plus un al cincilea program special de cercetare nucleară.

Buget total: 53,2 miliarde euro, din care alocarea anuală ajunge la 150 milioane Euro până în 2013.

În cadrul programului Cooperare - Cercetare Colaborativă (32 miliarde euro), de interes sunt domeniile:

- Energie (2,3 miliarde euro)
- Mediu (inclusiv schimbări climatice) – (1,8 miliarde euro)
- Transport (inclusiv aeronautică) – (4,1 miliarde euro)

Website: http://ec.europa.eu/research/leaflets/fp7/page_01_ro.html
http://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-brochure_ro.pdf

4. European Local Energy Assistance – ELENA

European Local Energy Assistance (2007-2013) este un instrument de asistență tehnică pentru eficiența energetică. Programul oferă servicii de dezvoltare de proiect, sprijinind beneficiarul final cu studii de fezabilitate, staff tehnic adițional, studii tehnice, achiziții, analiză financiară. Sericiile sunt oferite pentru:

- Program de investiții

- Eficiență energetică în clădiri publice sau private, inclusiv case sociale și iluminat public și semaforizare;
- Transport urban pentru a sprijini eficiența energetică și integrarea resurselor regenerabile de energie;
- Infrastructură energetică locală pentru a sprijini dezvoltarea sectoarelor anterioare, inclusiv rețele inteligente și ICT, etc.

Programul presupune:

- Cooperare între CE și BEI pentru sprijinirea autorităților locale și regionale în atingerea obiectivelor 20-20-20;
- Facilități de asistență tehnică: management din partea Bancii Europene de Investiții, finanțare din bugetul UE;
- Tipuri de aplicații: eficiență energetică, utilizarea locală a energiei regenerabile, transport public urban;
- Focus pe proiecte ce se pot replica.

Buget total: 150 milioane Euro

Website: www.eib.org/elena

5. Finanțări BEI (Banca Europeană de Investiții)

Banca asigură împrumuturi pentru dezvoltarea de proiecte de energii regenerabile. Proiectul promovat trebuie să corespundă criteriilor de eligibilitate ale băncii și să fie viabil din punct de vedere economic și financiar. Programul de finanțare se adresează atât sectorului public, cât și celui privat.

Buget: Banca acoperă până la 50% din valoarea proiectului.

Website: www.eib.org

6. Fondul Marguerite - The Marguerite Fund

Fondul Marguerite este fondul european pentru energie, schimbări climatice și infrastructură. Programul asigură finanțare pentru implementarea obiectivelor strategice ale politicilor europene în domeniul energiei, schimbărilor climatice și transportului.

Lansat în 2009 de Banca Europeană de Investiții în cooperare cu alți investitori majori și Comisia Europeană, fondul Marguerita este unul din primele vehicule de finanțare pentru infrastructură, cu o țintă de atragere de 1,5 miliarde euro până la 31 decembrie 2011, fondul acordă prioritate ținutelor UE cu privire la schimbările climatice.

Au prioritate proiectele de investiții în energie regenerabilă ce vizează producția durabilă și distribuția de energie, infrastructura de transport și cea dedicată autovehiculului hibrid, sursele de energie eoliană, solară și geotermală.

Buget: Sectorul energiei regenerabile beneficiază de finanțări în proporție de 35-40% din valoarea fondului.

Website: <http://www.margueritefund.eu/>

7. BERD - Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare www.ebrd.com

BERD finanțează proiectele de investiții în energie din surse regenerabile din sectorul privat sub formă de împrumuturi. Unul din obiectivele băncii este acela de a îmbunătăți performanța de mediu și stabilitatea pe termen lung a sectorului energetic precum și de a oferi soluții pentru schimbările climatice, securitatea alimentării cu energie sau diversificarea surselor de aprovizionare.

Valoarea acestora trebuie să se încadreze între 5 milioane Euro și 250 milioane Euro. Media investițiilor BERD în proiecte este de aproximativ 25 milioane Euro. Proiectele ce vizează energia regenerabilă sunt printre proiectele prioritare.

Buget: BERD asigură aproximativ 35% din valoarea proiectului.

Website: <http://www.ebrd.com>

8. Sustainable Energy Initiative (SEI) - BERD

Prin programul SEI, BERD acordă finanțări pentru utilizarea eficientă a energiei în vederea reducerii cererii și importurilor, a reducerii poluării și efectelor schimbărilor climatice.

Prima fază a proiectului s-a încheiat în anul 2008. Faza a doua se va finaliza la sfârșitul anului 2011. Aceasta din urmă a inclus proiecte de eficiență energetică în infrastructură, proiecte de investiții în energia din surse regenerabile și în dezvoltarea pieței carbonului.

De asemenea, s-a pus accentul pe noile activități de interes ce includ eficiența energetică a clădirilor și adaptarea la schimbările climatice.

Website: <http://www.ebrd.com>

9. Programul Energetic European pentru Redresare (PEER)

Programul Energetic European pentru Redresare a fost propus de Comisia Europeană, intrând în vigoare în iulie 2009.

Alocarea financiară este de 4 miliarde de euro distribuită astfel:

- 2 365 milioane euro: proiecte de infrastructură pentru gaze și electricitate;
- 565 milioane euro: proiecte de energie eoliană offshore;
- 1 050 milioane euro: proiecte de captarea și stocarea carbonului.

Website: http://ec.europa.eu/energy/grants/2009_07_15_en.htm

Capitolul 3 - Factori de divergență privind utilizarea surselor de energie regenerabilă între părțile interesate

Energia regenerabilă devine din ce în ce mai importantă atât în întreaga Europă, cât și în lume, din cauza problemelor legate de siguranța aprovizionării cu energie, precum și de preocupările pentru mediu. Uniunea Europeană este adesea privită ca un lider internațional privind dezvoltarea, promovarea și punerea în aplicare a politicilor privind energia regenerabilă.

România, ca Stat Membru al Uniunii Europene, este obligată să răspundă cerințelor acesteia și să urmeze politicile adoptate.

Cu toate acestea, o varietate de obstacole financiare, tehnice și administrative au apărut pe parcursul punerii în aplicare a prezentei legislații, ceea ce ar putea conduce la blocarea sau întârzierea punerii ei în aplicare.

Încă din faza de elaborare a Directivei 2009/28/EC privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile au fost evidențiate un număr de bariere importante în implementarea acesteia. În acest sens, articolele 13, 14 și 16 din directivă conțin un număr de cerințe pentru Statele Membre prin care cere să abordeze sau să elimine barierele nefinanciare în vederea creșterii utilizării surselor de energie regenerabilă. Astfel de bariere includ, de exemplu:

- Procedurile de autorizare, certificare și acordare de licențe, care sunt inutile sau disproporționate, conducând la descurajarea investițiilor în utilizarea de surse regenerabile, inclusiv proceduri care nu sunt transparente, lungi, costisitoare sau care sunt discriminatorii față de alte surse de energie;
- Lipsa de coordonare între diferitele părți interesate (autorități, ministere, municipalități, fonduri publice etc.);
- Specificații tehnice sau proceduri de certificare pentru echipamentele, care constituie o barieră în calea comerțului (fotovoltaice, pompe geotermale, panouri solare și biocombustibili);
- Lipsa de considerație pentru utilizarea surselor regenerabile de energie și integrarea lor în rețelele de termoficare, atunci când sunt planificate noi zone industriale sau rezidențiale (de exemplu, asigurarea încălzirii termice centralizate de la centrale pe bază de biomasă sau prevederea de pompe de energie geotermală);
- Lipsa de sisteme de certificare pentru instalatorii de echipamente și lipsa de informații transparente la dispoziția publicului cu privire la instalatori calificați;
- Lipsa de transparență a pieței și a prețurilor, inclusiv costurile externe ale energiei;
- Probleme de racordare la rețea a energiilor regenerabile descentralizate (de acces și de transport, de interconectare, dificultăți în cooperarea dintre OSD și OST, etc);
- Lipsa unei legislații de mediu neadaptată la condițiile actuale de sustenabilitate și inovare;
- Lipsa concurenței echitabile între diversele tehnologii de producere a energie în general.

Prezentul capitol urmărește să identifice interacțiunile dintre diverse grupuri țintă și factorii de divergență ce apar între aceștia.

Metodologia utilizată în vederea identificării acestora a avut în vedere colectarea informațiilor din diverse surse (documente oficiale, articole de presă, chestionare

etc.), analiza și interpretarea datelor precum și verificarea percepției actorilor implicați (interviuri și dezbateri).

Grupurile țintă la care s-a oprit prezentul studiu sunt:

- producători de energie din surse regenerabile;
- autorități publice (centrale și locale);
- operatori de transport și distribuție;
- consumatori mari;
- organizații neguvernamentale de mediu;
- finanțatori (alții decât dezvoltatorul proiectului, bănci, fonduri etc.).

3.1 Factori de divergență între producători și autoritățile publice

Lipsa de transparență în procesul decizional

Lipsa transparenței decizionale manifestată la toate nivelurile (central, regional, local), alături de alte curențe ale activității de reglementare, conduc la încrederea scăzută a societății în forța și importanța actelor normative. Absența consultărilor sau mimarea acestora fac ca normele să fie frecvent modificate sau înlocuite, lucru ce determină o accentuată instabilitate legislativă și nu oferă siguranța necesară cadrului legal existent în România. Această lipsă de transparență se manifestă și în sectorul utilizării resurselor regenerabile de energie ducând adesea la divergențe între producători și autorități.

De multe ori această lipsă de transparență se manifestă chiar și în interiorul instituțiilor publice, astfel adesea existând contradicții între primari și Consiliul Local pe fondul unei insuficiente lipse de informații puse la dispoziția celui din urmă.

Aceeași lipsă de transparență se manifestă și vis-a-vis de obținerea acordului de mediu, acolo unde este cazul. Anunțurile pentru consultările publice sunt date în cele mai obscure ziare, documentația analizată – studiul de impact de mediu de cele mai multe ori trebuie consultat doar în cadrul Agenției Regionale sau Locale de Protecția Mediului pe motiv că s-ar supune dreptului de proprietate intelectuală și nu poate fi făcut public. Uneori acesta nici măcar nu este prezentat integral, ci doar în rezumat.

Cadrul legislativ deficitar

Cadrul legislativ deficitar este unul dintre cei mai importanți factori de risc între producători și autoritățile publice. Acesta se poate traduce în cazul utilizării SER prin legislație inadecvată sau întârziată, interpretări legislative diferite, deficiențele în aplicarea și implementarea legislației sau chiar nerespectarea cadrului legislativ.

Cel mai elocvent caz este Legea 220/2008 – principala lege ce reglementează sectorul energiilor regenerabile, care a fost practic nefuncțională timp de 3 ani, atât din cauza lipsei normelor de aplicare cât și a lipsei avizului din partea Comisiei Europene. În acest interval legea a suferit numeroase modificări, creând astfel sentimentul de insecuritate atât pentru producători cât și pentru potențialii investitori. Presa a surprins adesea problemele create de cadrul legislativ deficitar, precum și reacțiile actorilor implicați în aceste incertitudini. „Această lege aprobată în 2008 a dat bătăi de cap investitorilor după ce a fost modificată anul trecut, fără ca normele de aplicare să fi fost vreodată adoptate. Potrivit Consiliului Concurenței, „schema de sprijin pentru producătorii de energie electrică din surse regenerabile, instituită prin Legea nr. 220/2008, nu s-a aplicat întrucât măsurile de sprijin prevăzute sunt de

natura ajutorului de stat sau susceptibile de a constitui ajutor de stat, pentru aplicarea acestora fiind necesară autorizarea prealabilă a Comisiei Europene”.- sublinia site-ul Ecomagazin în data de 20 iunie 2011.

Reacția producătorilor de energie din surse regenerabile nu s-a lăsat așteptată: „Grupul energetic german RWE a renunțat la dezvoltarea unui parc eolian de aproape 150 MW în Valea Dacilor din județul Constanța, din cauza incertitudinii legislative. Ceva mai devreme și-au reconsiderat planurile și italienii de la Beyfin, care voiau să dezvolte un proiect de energie neconvențională în județul Cluj. După ce își securizaseră terenul și obținuseră mai multe avize, italienii au luat decizia să mute investiția într-o altă țară. Pe gânduri au căzut și spaniolii de la Bogaris, care speră să obțină finanțare de la bănci pentru proiectele de circa 350 de milioane de euro, aflate în diverse stadii, în așteptarea clarificării legislației.”

<http://www.ecomagazin.ro/rwe-a-abandonat-proiectele-eoliene-din-romania-din-cauza-legislatiei/>

Mecanismele de implementare ale legislației sunt de asemenea foarte importante. Schimbările dese sau întârzierile în aplicarea acestora conduc la reacții din partea producătorilor și dezvoltatorilor.

În 28 martie 2011 „...Gerald Schweighofer, șeful grupului Holzindustrie, declara că a greșit investind milioane de euro în centralele pe *biomasa* de la Răduți și Sebeș întrucât guvernării nu s-au ținut de cuvânt privind modificarea legislației în sensul triplării subvențiilor acordate producătorilor de biomasă.”

<http://www.bihon.ro/schweighofer-reclama-nerentabilitatea-biomasei/893651>

Aceeași reticență o regăsim și la reprezentanții Asociației Producătorilor de Biodiesel din România (APDBR), față de autoritățile centrale și măsurile întreprinse de acestea în baza unei legislații instabile și deficitare: "Reprezentantul APDR mai spune că statul, în loc să încurajeze jucătorii de pe această piață, "pune bețe în roate". Asta pentru că România a fost singura țară din Comunitatea Europeană cu acciza de 325 euro/tona, fără TVA, fapt ce a dus la creșterea prețului la biodiesel cu 30%, comparativ cu motorina.

Marian Enăchioiu acuză și fostul Minister al Economiei și Finanțelor (MEF) de incapacitatea luării unor decizii corecte și mai ales, coerente. Spre exemplu, spune Enăchioiu, după ce a decis eliminarea accizelor pentru biocarburanți la începutul lui 2007, fostul MEF a renunțat, de la 1 ianuarie 2008, la scutirea de acciza practicata în cazul acestora. Ministerul a explicat eliminarea scutirii de plată a accizei de la 1 ianuarie 2008, prin faptul că menținerea acesteia ar contraveni legislației comunitare.

<http://www.manager.ro/articole/analize/analiza:-de-ce-a-esuat-industria-de-biocombustibili-in-romania-11761.html> 24 aug 2011

Și în cazul construcției de micro-hidrocentrale situația este la fel de ambiguă și lasă loc interpretărilor, cu atât mai mult cu cât numărul autorităților responsabile crește iar societatea civilă atrage atenția asupra neregulilor precum în cazul micro-hidrocentralelor de pe râul Argeș: „(...) după sesizările societății civile în acest caz, Ministerul Mediului ar fi decis să-și revizuiască legislația în domeniu pentru ca pe viitor lucrurile să fie mult mai clare. „S-au aplicat trei contravenții: secretarului general, arhitectului-șef și celui care avea sarcina de a verifica documentația. Nu s-a ținut cont de prevederile privind închirierea albiilor minore ale cursurilor de apă (n.r. - care presupuneau existența unor hotărâri de Consiliu Local de cedare a 10 suprafețe, care ulterior ajungeau pentru semnătura de închiriere la Apele Argeș-Vedea).

Avizele erau necesare înainte de eliberarea autorizației. Cei de la Consiliul Județean au trecut peste această prevedere“, a declarat Gheorghe Davidescu” în 8 noiembrie 2011

http://www.curier.ro/index.php?option=com_content&task=view&id=28115&Itemid=373

Un alt palier pe care au loc divergențele între producători și autoritățile publice este cel de la nivel local. Acolo unde producătorul sau dezvoltatorul proiectului intră în contact cu autoritatea locală, fie că este Consiliu Local sau Consiliu Județean, Agenție de Protecția Mediului locală sau regională sau o alta instituție publică.

Un exemplu în acest sens îl constituie și modul în care înțeleg autoritățile locale să încadreze turbinele eoliene (7 august 2011): “Autoritățile locale vor să încadreze turbinele eoliene în categoria clădirilor industriale și să le impoziteze ca atare, în ciuda prevederilor din Codul Fiscal. Vidul legislativ din domeniul energiei eoliene ar putea face prima victimă, în cel mai mare parc de turbine din România. Autoritățile publice locale în al căror teritoriu administrativ se construiesc parcuri eoliene consideră că dezvoltatorii acestora sunt obligați să achite impozitul pe clădiri, prevăzut de Codul Fiscal. Ei consideră că turbinele eoliene reprezintă „construcții” și încearcă impunerea taxării.”

<http://www.ecomagazin.ro/turbinele-eoliene-nu-exista-in-codul-fiscal-dar-Autoritațile-locale-vor-sa-le-impoziteze-cu-orice-pret/>

La acest nivel de cele mai multe ori se constată o interpretare a legislației, astfel încât aplicarea se face în moduri diferite de la regiune la regiune.

Unul din producătorii chestionați ne-a declarat în acest sens: „Este adevărat că există diferențe între județe în aplicarea legii și în ceea ce privește documentele solicitate pentru certificatul de urbanism. Problema este însă tot legislativă.”

Domeniul protecției mediului este cel mai adesea ignorat, întrucât nu există acces direct la o bază de date, la un ghid sau la o hartă care să suprapună ariile protejate cu potențialul de utilizare a energiilor regenerabile. Deși ar trebui să fie primul aspect verificat de către un dezvoltator, se întâmplă frecvent ca problema respectării legislației de mediu să fie luată în calcul abia după ce o parte a investiției a fost deja începută. La fel s-a întâmplat și în cazul microhidrocentralelor din Munții Făgăraș:

„**17 Septembrie 2011.** Suntem în Munții Făgăraș, într-o rezervație naturală protejată. Aici, în sânul naturii, 10 microhidrocentrale vor fi ridicate pe 3 râuri: Capra, Buda și Otic. Un megaproiect început în forță în nordul județului Argeș, pentru care investitorii sunt blindați cu avize. Un dosar “beton” mai solid ca o stâncă, o lucrare legală în acte care însă afectează iremediabil o întregă rezervație.”

<http://www.infocurteadearges.ro/2011/10/24/dezastrul-de-pe-raurile-capra-buda-si-otic-la-romania-te-iubesc>”

De cele mai multe ori este prea târziu să se intervină și autoritățile responsabile ridică adesea neputincioase din umeri:

„Comisarul Gărzii Naționale de Mediu, Silvian Ionescu, prezent la masa rotundă de miercuri, a declarat că ceea ce se întâmplă în Făgăraș cu ocazia construirii microhidrocentralelor “nu este bine”, însă și el a admis că investitorii au obținut toate documentele cerute de lege. Au existat totuși câteva nereguli punctuale în perioada realizării investițiilor, care au fost sancționate de instituțiile statului.”

<http://www.mediafax.ro/economic/lucrurile-la-microhidrocentralele-din-fagaras-suspendate-desi-legale-proiectele-nu-pot-fi-oprite-8928652/>

Mai există și situația (destul de rară) în care o instituție publică cheamă în instanță o altă instituție publică pentru nerespectarea legislației în vigoare, precum în cazul sentinței civile nr. 1137/CA din 19 decembrie 2008 a Tribunalului Iași, în care reclamantul este Prefectul județului, iar pârâtul este Consiliul Local: „Este nelegală hotărârea adoptată de o autoritate administrativă locală – consiliu local – privind aprobarea unei „convenții” de realizare a unui parc eolian cu o societate comercială, ce se constituie în fapt ca o încredințare directă a unei investiții, întrucât încalcă procedura de licitație publică reglementată de Legea nr. 215/2001, respectiv O. U. G. nr. 54/2006.”

<http://www.ecomagazin.ro/anulare-hotarare-consiliu-local-de-aprobare-a-infiintarii-unui-parc-eolian-obligativitatea-organizarii-licitatiei-publice> din 21 iul 2011

Neclarități în definirea rolului instituțiilor și nivelul de importanța al deciziilor

Aspectul acesta se manifestă încă de la cel mai înalt nivel. Un exemplu în acest sens este modul de avizare al legii 220 de către Comisia Europeană..

"Notificarea oficială este ultima etapă într-un întreg procedeu și aceasta este trimisă abia când sunt lămurite toate problemele", a mai declarat președintele Consiliului Concurenței.

Potrivit acestuia, autoritățile române nu au procedat corect prin faptul că mai întâi au adoptat Legea și abia după aceea au început demersurile pentru obținerea avizului de la Comisia Europeană. "Noi întâi am făcut legea și apoi ne-am dus cu ea la Comisia Europeană. În mod normal, se întocmește un proiect de lege și Comisia Europeană spune dacă este bun sau nu", a precizat Chirițoiu.

<http://economie.hotnews.ro/stiri-energie-8214423-energie-eoliana-comisia-europeana-teme-Producătorii-din-romania-putea-primi-ajutoare-prea-mari-investitiile-pot-depasi-10-miliarde-euro-termen-lung.htm> articol din 17 ianuarie 2011

Nici la nivel local lucrurile nu stau complet diferit. Un exemplu în acest sens este scandalul declanșat în comuna Cogealac, în iulie 2010 : "Cinci localnici au fost împușcați în urma unei revolte la care au participat aproape 100 de oameni, indignați că CEZ România a început să construiască un parc de instalații eoliene fără să aibă autorizație de la primărie, obținută însă de la Consiliul Județean Constanța. Oamenii s-au răscolat pentru că firma cehă ar fi urmat să plătească taxe și impozite la județ și nu la bugetul local.

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/scandalul-pe-eoliene-de-la-cogealac-s-a-lasat-cu-retineri-901739.html#ixzz1epdt4dnb>

Birocrație excesivă

Conform Planului Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile (PANER), numărul total de avize și aprobări s-ar ridica la aproximativ 100 (pg 40).

În unele cazuri, aceeași documentație este cerută de mai multe ori, după cum ne declară unul dintre producătorii de energie din surse regenerabile, respondent al chestionarelor aplicate: „Sunt solicitate două planuri diferite pentru PUZ și pentru autorizație, deși e vorba de același document, dar astfel se încasează taxele de două ori la cadastru.”

În vreme ce un altul declara că este nevoie de „depunerea de 2 ori a aceluiași dosar la ANRE, prima dată pentru înscrierea ca producător și a doua oară pentru înscrierea ca producător din SER”.

Cei mai mulți dintre producători recunosc că procedurile de avizare a proiectelor SER sunt greoaie și birocratice, precum și faptul că sunt prea multe instituții implicate în proces.

Prin comparație: "Vecinii noștri (n.a bulgarii) au nevoie de doar 3 avize pentru a pune în funcțiune un parc eolian, în timp ce în România sunt necesare 85. Birocrația excesivă de la noi din țară duce la o durată de aproximativ 2 ani."

<http://www.energiei-alternative.com/de-ce-ne-bat-bulgarii-la-eoliene.html> - 30 iulie 2010

Lucrurile nu diferă prea mult nici când este vorba de tehnologii pe bază de biomasă, un articol din august 2011 ne relevă următoarele: "CertIFICATELE de atestare a originii se emit de organisme acreditate, în baza unei metodologii aprobate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea comună a Ministerului Mediului și Pădurilor și a Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi", se arată în proiectul de lege.

"În acest mod, se reduce riscul apariției fraudelor, în sensul arderii altor tipuri de combustibili și declarării acestora ca fiind biomasă, ceea ce ar conduce în final la obținerea de certificate verzi necuvenite", explică reprezentanții ANRE în nota de fundamentare. Cei care produc în prezent electricitate din biomasă au la dispoziție șase luni pentru a primi certificatele de atestare a originii acestor surse, perioadă în care sunt acreditați temporar de către ANRE.

<http://stiri.rol.ro/energiea-din-biomasa-va-primi-mai-greu-certIFICATE-verzi-721038.html>

Corupție

Lipsa de transparență, legislația instabilă, birocrația excesivă – sunt factori care pot determina percepția de corupție, chiar și atunci când aceasta nu ar exista. Deși adesea se evită folosirea termenului, mulți dintre producători sau investitori îl sugerează sau îl amintesc cel puțin în discuțiile informale:

„Menționez aici două cazuri. Am înțeles de la investitori că s-a inventat un nou concept, cel de „taxă de prietenie”. Un alt investitor mi-a spus: «Mi-au trebuit doi ani până să știu unde să ung sistemul. Acum se schimbă legea și trebuie s-o iau de la început». Se întâmplă ceva dezastruos pentru firme.”

http://www.adevarul.ro/financiar/legislatia_neclara_din_energiea_eoliana_inventeaza_o_noua_spaga_-taxa_pe_prietenie_0_315568700.html 12 august 2010

Alteori, lucrurile capătă amploare și exemplele de corupție ajung și în presă, precum în cazul viceprimarului de Oradea – 19 aprilie 2011:

„De asemenea, există voci care susțin că ar exista un interes direct al viceprimarului Gheorghe Carp în sprijinirea acestui proiect, acesta deținând acțiuni la o firmă având ca obiect de activitate recuperarea materialelor reciclabile sortate. Deci chiar și peleți care pot fi arși drept biomasă.

<http://bihorstiri.ro/oradenii-pot-dezbate-la-primarie-proiectul-de-energie-din-biomasa/>

Sau în cazul primarului din Târgu Secuiesc -19 nov 2010:

„Demersurile pentru înființarea unei centrale termice cu biomasă în municipiul Târgu Secuiesc a generat dispute aprinse între reprezentanții UDMR Covasna și primarul Racz Karoly, acesta din urmă fiind acuzat de interese personale în derularea acestui proiect.”

<http://www.administratie.ro/articol.php?id=34016>

Iar exemplele ar putea continua indiferent de sursa de energie utilizată sau localizarea pe hartă.

Favoritism guvernamental

„Asociația Română pentru Energie Eoliană (AREE) critică ANRE pentru unele modificări aduse legii de sprijinire a energiilor regenerabile, precum cea privind accesul prioritar în rețea doar pentru o parte a producătorilor, și susține că sunt periclitare astfel investiții semnificative în domeniu.”
<http://www.ecomagazin.ro/Producatorii-de-energie-eoliana-acuza-anre-de-favoritism-privind-accesul-in-retea> 5 iulie 2011

Favoritismul guvernamental se manifestă și în relația cu tipul de producător de energie și dimensiunea acestuia. În general, producătorii mici fiind defavorizați în vreme ce producătorii mari au anumite facilități. Astfel, pentru racordarea la sistem sunt percepute taxe preferențiale. Unele companii mari au primit derogare de la aceste taxe, în vreme ce companiile mici sunt supuse unor taxe împovărătoare. Modalitățile de taxare nu sunt transparente și nu pot fi verificate.

Regimul terenurilor utilizate

Adesea factorii de divergență apar la nivel local și din cauza schimbării destinației terenurilor. Uneori această cauză provoacă divergențe între producător și autoritățile locale fie la momentul schimbării destinației, fie la taxele percepute pentru această operațiune. Alteori divergențele apar chiar în interiorul administrației publice între primar și consilierii locali.

De exemplu la Cluj: „Consilierul PSD Claudia Anastase a anunțat că grupul social-democraților nu va vota astăzi proiectul de Hotărâre de Consiliu Local, care prevede convertirea “ipoteticelor” apartamente din Cartierul Tineretului, datorate municipalității, în energie electrică ce urmează a fi generată de viitorul parc fotovoltaic. Anastase contestă atât legalitatea schimbării destinației terenului respectiv cesionat firmei (...), cât și amplasamentul viitorului parc fotovoltaic. “Schimbarea destinației aceluși teren, modificarea scopului contractului de concesiune sunt ilegale”, a afirmat Anastase.
<http://www.ecomagazin.ro/opozitia-din-consiliul-local-cluj-napoca-contesta-parcul-fotovoltaic/> 10 mai 2011

Un alt exemplu îl întâlnim în comuna Giarmata: „Noi am aprobat, inițial, un parc de 5 hectare pentru panouri fotovoltaice. Era suficient pentru Giarmata. Acum vrea 35 de hectare, sunt interesele lui în spate și din acest spațiu vrea să facă pomeni electorale”, spune consilierul local UPSC Gavril Roșianu.
<http://www.ziadevest.ro/eveniment/21379-va-fi-sau-sau-nu-va-fi-parc-de-panouri-fotovoltaice-la-giarmata-.html> 6 iulie 2011

Lipsa personalului calificat

Acest factor de divergență se manifestă în ambele sensuri, atât la producători, cât și la autorități. Nu este surprinzător faptul că există o lipsă de personal calificat în oricare din tabere atâta timp cât implementarea acestor tehnologii este relativ nou în România.

De altfel, autoritățile locale sunt adesea nevoite să joace diverse roluri și sunt puse în situații inedite la care trebuie să facă față. O astfel de situație o reprezintă trecerea în administrarea autorităților locale a instalațiilor geotermale sau a forajelor rămase în conservare. Situație în care autoritățile trebuie să găsească soluții.

„Pericolul apare în cazul forajelor neexploatate, care în foarte multe cazuri sunt nesupravegheate. Până în anul 1990, toate forajele erau în proprietatea întreprinderilor petroliere sau miniere care le executaseră, iar acestea asigurau

întreținerea lor cu personal specializat – chiar dacă nu le exploatau integral. După anul 1990, o parte dintre aceste întreprinderi s-au desființat, iar forajele au intrat în administrarea autorităților locale, care nu au nici personal specializat și nici bani ca să le întrețină.”

<http://www.green-report.ro/stiri/energia-geotermala-poate-fi-poluanta-romania> 23
nliembrie 2011

În sens invers, autoritățile consideră că principalul factor de divergență este cel al **proiectelor slab documentate și elaborate**. Cel mai adesea acest argument este întâlnit la autoritățile locale și regionale de protecția mediului care fac referire la studiile de impact de mediu aferente proiectelor de utilizare a surselor de energie regenerabilă.

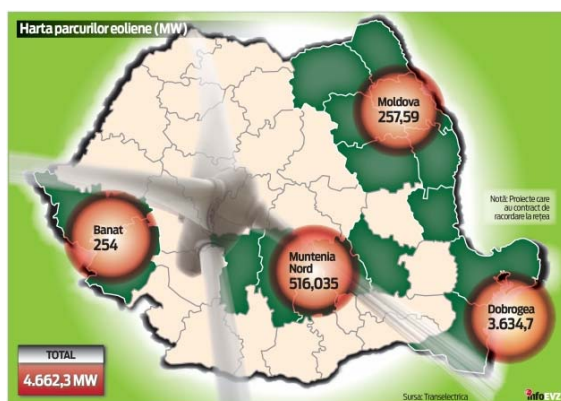
3.2 Factori de divergență între producători și operatorii de transport/distribuție

Rețea de transport și distribuție inadecvată ce necesită costuri sporite și investiții neprevăzute

A doua problemă majoră după legislația deficitară, sesizată atât de producători, cât și de autoritățile publice este cea legată de racordarea la rețeaua de transport și distribuție.

”Cererile de racordare din partea investitorilor la Sistemul Energetic Național însumează o putere de peste 11.000 megawatti (MW), potrivit Transelectrica. În situația actuală, sistemul energetic național poate prelua aproximativ 3.000 MW putere instalată. Practic, doar un sfert din cererile de racordare din acest moment ar avea șanse să se concretizeze. Reprezentanții Transelectrica susțin că se fac, totuși, eforturi pentru creșterea capacității de transport a energiei.”

<http://economie.hotnews.ro/stiri-energie-8214423-energie-eoliana-comisia-europeana-teme-Produsătorii-din-romania-putea-primi-ajutoare-prea-mari-investitiile-pot-depasi-10-miliarde-euro-termen-lung.htm> 17 ianuarie 2011

Din păcate, problema preluării noilor capacități instalate persistă de câțiva ani buni, de când proiectele de exploatare a resurselor regenerabile au luat amploare în România. Este evident că sunt anumite zone cu potențial sporit în care presiunea asupra operatorului de transport și distribuție este foarte mare. Un exemplu în acest sens este oferit de regiunea Dobrogea cu cel mai mare potențial pentru producerea de energie eoliană. Însă dincolo de presiunea venită din partea producătorilor de energie eoliană pentru regiunea Dobrogea există informații că este păstrată o

rezervă de capacitate de transport și pentru viitoarea extindere a centralei nucleare de la Cernavodă.

Problema cea mai mare este lipsa de previziune, de strategie și lipsa măsurilor de întărire a capacității de transport în aceste regiuni.

"Ni se spune să găsim soluții. Aceste soluții costă peste 500 milioane euro în investiții. Transelectrica nu are aceste fonduri. Suntem în discuții cu ANRE să propunem inițiative legislative care să ne permită să atragem aceste investiții. Fără aceste investiții, toate avizele de racordare pentru parcuri eoliene prevăd că viitoarele parcuri eoliene vor avea restricții de funcționare" declara directorul Lohan într-un interviu în data de 8 noiembrie 2011.

<http://www.mediafax.ro/economic/conectarea-parcurilor-eoliene-la-sistemul-national-costa-500-mil-euro-transelectrica-nu-are-acesti-bani-video-8951047/>

Conflictul de interese în cazul în care ODS este și producător

Deficiențele de preluare a capacităților în rețea conduc adesea la conflicte de interese în zonele cu potențial mărit atât timp cât operatorii de transport și distribuție a energiei electrice pot fi și producători din surse regenerabile și doresc să investească în zona deservită de ei.

Un exemplu este cel al companiei Electrica SA pentru realizarea unui parc eolian, într-o zonă deservită de compania Enel:

"Parcul de 50 MW este blocat. Avem niște probleme cu operatorul de distribuție Enel. Ne sunt propuse niște soluții de la Enel pentru racordare la rețea care pe noi ne dezavantajează", a afirmat Brădean.

Unitățile noi de producție a energiei, inclusiv cele eoliene, au nevoie fie de avizul companiilor de transport al energiei, fie de cel al firmelor de distribuție, pentru a se conecta la rețelele electrice.

Electrica intenționează să construiască parcuri eoliene, de 50 MW fiecare, în localitățile Chirnogeni, în județul Constanța, și în Frumușița, județul Galați. Primele centrale eoliene ar putea fi funcționale în 2011, iar următoarele în 2012."

<http://www.jurnalul.ro/economia/constructia-unui-parc-eolian-al-electrica-este-blocata-de-enel-555757.htm>

Astfel, companii precum CEZ și Enel investesc și ele în parcuri eoliene în regiunea Dobrogea:

„De altfel, CEZ, care anul trecut a ridicat 300 MW la Fântânele, stă cu cealaltă jumătate a proiectului de un miliard de euro blocată, până se vor lămurii probleme legate de unele avize.”

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/goana-dupa-vant-se-apropie-de-final-918693.html#ixzz1enoqyC4G>

“Enel Green Power, parte a grupului italian Enel, a demarat operațiunile la un nou parc eolian, în apropiere de Tulcea, a anunțat compania. Capacitatea eoliană instalată a noului parc, denumit "Sălbatica I", va fi de 30 MW, fiind generată de 15 turbine Gamesa fiecare, cu o capacitate de 2MW.”

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/goana-dupa-vant-se-apropie-de-final-918693.html#ixzz1enp6ZCTt>

Probleme în asigurarea continuității în alimentarea cu energie

În sens invers, operatorii de transport și distribuție reclamă din partea producătorilor de energie eoliană următoarele bariere¹⁵:

- inflexibilitatea generatoarelor eoliene de a-și reduce, respectiv crește puterea activă generată și necompensarea puterii reactive sunt numai două dintre problemele care fac dificilă în prezent integrarea în sistemele energetice a centralelor eoliene;
- ca urmare a unor defecte temporare, datorită deconectării rapide de la rețeaua electrică a centralei eoliene, prin pierderea unei puteri de câteva sute de MW, s-au înregistrat valori ale tensiunii în afara benzilor admisibile, iar uneori au avut loc avarii de sistem;
- neîndeplinirea parametrilor de calitate a energiei electrice: flicker, precum și armonici și interarmonici produse de dispozitivele bazate pe electronică de putere cu care o parte din generatoarele eoliene sunt echipate.

3.3. Factori de divergență între producători și ONG-uri

Opoziție la dezvoltare

Nu toți producătorii consideră că ar exista factori de divergență între ei și ONGurile de mediu, deoarece astfel de factori apar numai în situațiile în care investiția se produce la limita legii sau cu încălcarea acesteia. Așa că cei mai mulți dintre producători nu au intrat în conflict cu ONGurile.

Însă cei care au avut divergențe cu ONGurile susțin adesea că acestea se opun dezvoltării sau că ONGurile nu au expertiza necesară.

Cele mai importante subiecte privind utilizarea resurselor regenerabile care au intrat în vizorul organizațiilor de mediu sunt cele privind amplasarea parcurilor eoliene și a construirii de microhidrocentrale în ariile protejate.

Un exemplu de astfel de declarație este surprins în următorul articol din noiembrie 2008:

„(...), Sandu a criticat ONG-urile de mediu pentru faptul că au protestat cu privire la montarea centralelor eoliene în Dobrogea, unde există zone incluse în programul Natura 2000 și a spus că dacă nu se va face o distincție între lucruri, nu se va ajunge nicăieri. 83 la sută din suprafața județului Tulcea este inclusă în Natura 2000.

Mie îmi pare rău că aceste ONG-uri nu se gândesc și la oameni. Eu nu spun să punem eoliene pe culoarul păsărilor, dar totuși în alte zone se pot monta, a spus Sandu.”

<http://www.green-report.ro/stiri/exista-studii-cu-privire-la-potentialul-eolian-al-fiecarei-localitati>

Pe de altă parte, ONG-urile acuză companiile producătoare sau investitoare de:

Nerespectarea legislației de mediu

“Indiferent de concluziile evaluărilor de mediu, investițiile respective sunt ilegale având în vedere prevederile legislației de mediu, în special a OUG 154/2008, (conform căreia constituie infracțiuni construcțiile și investițiile în arii protejate/inclusiv în situri Natura 2000) în afara zonelor de dezvoltare durabilă. Aceasta cu atât mai mult cu cât există și alte alternative de amplasare a acestor obiective în alte zone ale

¹⁵ Studiu de fundamentare a Strategiei Transelectrica SA de integrare în SEN a centralelor eoliene

țării, zone fără suprafețe atât de extinse de arii protejate și situate departe de căile de migrație ale păsărilor”, scriu ONG-urile într-o petiție trimisă instituțiilor.

<http://www.alfanews.ro/2011/ong-urile-de-mediu-din-tulcea-protesteaza-din-cauza-prea-multor-eoliene.html> articol din 13 aprilie 2011

De cele mai multe ori însă, ONGurile nu au probleme direct cu producătorii sau cu investitorii ci cu autoritățile care trebuie să pună în aplicare legislația.

“Acolo s-au încălcat legi europene. Parcul este sub protecția legii, iar buldozerele deja sunt pregătite să intervină acolo, să betoneze pajiștile alpine și nu au voie să facă asta. Zilele următoare ne vom întâlni cu avocați, să dăm în judecată pe cei care au luat această decizie. Garda de Mediu trebuie întrebată cum a dat aprobarea pentru construcția a așa ceva, pentru că e un interes financiar, nu e altceva”, a declarat Daniel Vighi.

<http://www.energieeoliana.org/coalitia-pentru-parcul-tarcu-muntele-mic-protesteaza-fata-de-instalarea-unor-mori-eoliene/> 4 mai 2009

Distrușgerea ireversibilă a cursului râului Capra prin dinamitarea cascadelor naturale, a malurilor și prin defrișarea văii construiește imaginea tristă a unei Românie care își sacrifică resursele naturale de dragul bunăstării unui grup restrâns de profitori. Este vorba despre preluarea a mai mult de 70% din debitul și așa problematic în perioadă de secetă, cum este cea de acum și despre exterminare nu numai a populației sălbatice de păstrăv, ci și a întregului biotop acvatic. Prin aceasta beneficiarul și constructorul unui astfel de proiect aduc atingere intereselor naționale prin distrușgerea zestrei peisagistice, a potențialului turistic și prin calamitarea ecologică a unei importante zone din masivul Făgăraș.

http://www.catavencii.ro/Dupa-padurile-din-secuime-borbeacutely-a-dat-liber-la-defrisarea-pastravilor-din-fagaras_0_1838.html 18 noiembrie 2011

3.4. Factori de divergență între producători și consumatori mari

Contracte dezavantajoase

Unul din marile scandaluri ce se perpetuează de mai mulți ani este cel al contractelor preferențiale în care este implicată compania Hidroelectrică SA – companie de stat aflată în subordinea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri. Scandalul vizează un număr de contracte pe termen lung și în condiții dezavantajoase pentru producătorul de energie care contribuie la mari distorsiuni de piață și crearea de monopol:

„Piața energiei electrice din România se confruntă cu un fenomen care strangulează competiția și care întârzie realizarea unor investiții din ce în ce mai necesare în sectorul energetic. Din 2004 se află în vigoare o serie de contracte directe între Hidroelectrică și 15 companii prin care peste 60% din producție este vândută cu mult sub prețul pieței. Chiar dacă de la Bruxelles s-au semnalat nemulțumiri concrete în legătură cu această situație, deloc în acord cu reglementările UE, conducerea companiei Hidroelectrică a prelungit contractele până în 2018.”- relatează siteul Hotnews in 14 noiembrie 2011.

<http://www.hotnews.ro/stiri-opinii-10694600-este-momentul-hidroelectric-a-anuleze-contractele-directe-din-energie.htm>

Câștigătorii energiei ieftine		
Topul companiilor cu cele mai mari contracte pe 2010		
Clientul	% din producția Hidroelectrică	Pretul lei/MWh
Alro	15,60%	112,3
Energy Holding	13,10%	119,9
Alpiq RomEnergie (fost Ehol Distribution)	9,00%	119,6
Mittal Steel Galați	8,50%	130,2
Alpiq Romindustries (fost Buzmann Industries)	7,90%	119,9
Pretul pe MWh pe OPCOM		153,9

SURSA: Fondul Proprietatea

Contextul în care are loc acest scandal este unul aparte, față de cel al majorității producătorilor de energie regenerabilă, din simplul motiv că Hidroelectrică este o companie de stat. Un rol important în acest context l-a jucat lipsa de transparență a companiei, acoperită de autoritățile centrale în subordinea căreia se găsește compania.

„După un deceniu de secret în ceea ce privește contractele directe ale Hidroelectrică, Fondul Proprietatea, acționar minoritar în toate "perlele energetice" din sistemul românesc, a scos la iveală situațiile financiare și rapoartele administratorilor pentru cele mai mari 20 de companii pe care le are în portofoliu printre care se numără Hidroelectrică, Romgaz sau Nuclearelectrică.”

<http://www.zf.ro/companii/contractele-secrete-ale-hidroelectrică-au-fost-scoase-la-lumina-de-fondul-proprietatea-intermediarii-energy-holding-si-alpiq-au-contracte-pentru-30-din-productie-la-pret-preferential-8523928> din 26 iulie 2011

3.5 Factori de divergență între producători și finanțatori

În ceea ce privește finanțarea proiectelor de investiții în utilizarea resurselor regenerabile, producătorii și investitorii se uită în primul rând către bugetul de stat, după modelul din alte țări europene care au acordat sau continuă să acorde subvenții substanțiale pentru astfel de proiecte, în baza unei politici economico-financiare bine pusă la punct.

În acest sens statul poate oferi scutiri de taxe, reduceri de dobânzi sau finanțări în cadrul unor programe.

România pune la dispoziția celor ce investesc în producerea de energie din surse regenerabile două programe mai importante:

- **Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice – Axa Prioritară IV** - Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării în contextul combaterii schimbărilor climatice -Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi, și
- **Programul privind creșterea producției de energie din surse regenerabile** finanțat de Administrația Fondului pentru Mediu

Pentru ambele programe fondurile sunt relativ limitate iar termenele de deschidere a programelor sunt absolut impredictibile. Cum impredictibile sunt și termenele de aprobare sau de finanțare a proiectelor.

De asemenea, dese modificări ale codului fiscal, în care sunt incluse unele din facilitățile pentru investitori, generează o stare de instabilitate.

„Reprezentantii Asociației Producătorilor și Comercianților de Biocombustibili din România spun că dezastrul este generalizat. Începând cu producătorii agricoli, care

nu sunt ajutați, producătorii de biodiesel, care se confruntă cu modificări ale Codului Fiscal de la an la an și până la concurența producătorilor internaționali, care, evident, beneficiază de avantaje fiscale.”

<http://www.manager.ro/articole/analize/analiza:-de-ce-a-esuat-industria-de-biocombustibili-in-romania-11761.html> 24 aug 2011

În acest sens putem spune că unul din factorii de divergență între producători și finanțator, acolo unde finanțarea se așteaptă de la guvern este:

Lipsa de predictibilitate a finanțărilor

Această lipsă de predictibilitate a finanțărilor a fost suplimentată și de lipsa de predictibilitate a beneficiilor investițiilor. În acest sens întârzierea legii 220/2008 care stabilea numărul de certificate verzi alocate pentru fiecare sursă de energie regenerabilă pe unitatea de produs a condus la stoparea unor proiecte sau trecerea lor în așteptare.

Această instabilitate legislativă și faptul că un investitor nu știa ce date să ia în calcul pentru un plan de afaceri în lipsa unei legislații adecvate a condus la:

Lipsa creditărilor avantajoase - din partea băncilor comerciale.

Fără un cadru legislativ și strategic clar, băncile nu finanțează proiectele de utilizare a surselor regenerabile de energie.

„În România, gradul de valorificare a surselor de energie de origine geotermală este redus, cauza principală fiind determinată de lipsa unui suport financiar corespunzător, care nu favorizează dezvoltarea acestui sector energetic cu efecte economico-financiare superioare.”

<http://www.ames.ro/energii-regenerabile/energia-geotermala.html?showall=1>

Pe de altă parte, instituțiile financiare, fie ele de stat sau private consideră ca potențial factor de divergență:

Lipsa de expertiză financiară în definirea unui proiect eligibil pentru finanțare

Răspunsurile băncilor comerciale la chestionarele aplicate în cadrul cercetării au subliniat faptul că investitorii sau producătorii nu știu să pună în pagină un proiect bancabil.

De asemenea, în discuțiile purtate cu reprezentanții POS CCE, aceștia au afirmat în numeroase rânduri că proiectele depuse sunt slabe, din cauza unei expertize scăzute a aplicanților.

Din tabăra cealaltă, aplicanții spun că cei ce administrează și evaluează aceste fonduri sunt lipsiți de expertiză tehnică. Unul din respondenți se exprimă foarte plastic în acest sens: „nu-i poți cere unui brutar să analizeze o sudură”.

3.6 Factori de divergență între autoritățile publice și operatorii de transport/distribuție

Lipsa măsurilor de reabilitare și dezvoltare a rețelei de transport și distribuție

Modernizarea și reabilitarea rețelei de transport și distribuție a energiei electrice în vederea asigurării unei capacități sporite și sigure pentru noile investiții revine atât în sarcina autorităților publice centrale cât și a operatorilor de transport și distribuție. Deși autoritățile centrale au elaborat o strategie energetică pe termen lung (2011 – 2035) în care sursele de energie regenerabile sunt luate în calcul, măsurile trenează prin neasumarea responsabilității și se reduc de cele mai multe ori la posibilitățile reduse de finanțare.

"Am identificat surse de finanțare, dar avem nevoie de legislație, de o ordonare a proiectelor în funcție de posibilitățile lor de realizare. Spre exemplu, companii din Rusia, China, America sau Anglia au spus că sunt interesate să cumpere acțiuni la Transelectrica. Apoi, am propus ANRE metode, inclusiv prin garanții financiare pe care dezvoltatorii în energie eoliană să le depună în momentul selectării proiectelor", a spus Lohan –directorul Transelectrica SA - 8 noiembrie 2011

<http://www.romanialibera.ro/bani-afaceri/companii/transelectrica-nu-are-bani-pentru-conectarea-eolienui-la-sistemul-national-243869.html>

Privită din cealaltă perspectivă, Transelectrica nu a făcut niciun efort să acceseze banii destinați proiectelor de modernizare și extindere a rețelelor de transport alocate în cadrul POS CCE din fondurile structurale.

Lucrul acesta conduce la un alt factor de divergență: **Lipsa de interes în utilizarea fondurilor alocate pentru îmbunătățirea rețelelor de transport ale energiei.**

3.7 Factori de divergență între autoritățile publice și ONG-uri

Lipsa expertizei

Factorii de divergență între autoritățile publice și ONGuri apar în cazurile în care acestea din urmă iau poziție față de unul din proiectele de investiții care ridică sau ar putea ridica probleme pentru mediu. În astfel de situații acțiunile organizațiilor sunt îndreptate împotriva autorităților care au aprobat sau ar putea aproba astfel de proiecte.

De cele mai multe ori autoritățile se simt amenințate și motivează decizia luată prin lipsa de expertiză a ONGurilor.

În baza principiului prevenției și precauției, organizațiile caută să ia atitudine față de astfel de investiții într-o fază cât mai incipientă fie că e vorba de autoritățile de la nivel local sau central.

Cum cazurile de încălcare a legislației se înmulțesc, organizațiile fac uneori apel chiar la justiție dacă autoritățile responsabile nu iau măsuri sau dacă acestea sunt bătute de favoritisme față de anumite firme sau de corupție.

„De fapt, este vorba despre un proiect care are la bază o aprobare de principiu a Consiliului Local privind înființarea unei centrale termice care să funcționeze pe bază de biomasă. Încă de la votarea proiectului, ecologiștii orădeni și-au manifestat nemulțumirea, arătând că, cel mai probabil, urmează ca pădurile să fie masacrate pentru ca centralei să i se poată asigura materia primă.”

<http://bihorstiri.ro/oradenii-pot-dezbate-la-primarie-proiectul-de-energie-din-biomasa/>

ONG-urile de mediu acuză adesea autoritățile de: **Nerespectarea legislației existente**

De cele mai multe ori instituțiile de mediu fiind tocmai acelea care protejează interesele investitorilor economici în detrimentul protecției mediului prin acordarea de avize și acorduri în baza unor studii de impact slab documentate sau care doar favorizează anumiți investitori.

Un alt factor sesizat de organizațiile de mediu este cel al – **Lipsei de transparență** Aceasta nu ar trebui să se manifeste dacă legislația de mediu ar fi aplicată în literă și spirit, deoarece există prevederi clare în ceea ce privește transparența în luarea deciziei de mediu.

Ca o consecință a celor doi factori anteriori, se manifestă percepția de **Corupție** la nivelul administrației publice.

3.8 Factori de divergență între autoritățile publice și consumatori mari

În general consumatorii mari sunt protejați de autoritățile centrale de foarte mult timp, conducând la distorsiuni ale pieței de energie. Lucrul acesta s-ar traduce prin: **Favorizarea marilor consumatori.**

Factorii de divergență apar numai în momentul în care se intervine asupra situației existente sau când un alt actor intervine în situația creată (în cazul Hidroelectrică, intervenția Comisiei Europene).

3.9 Factori de divergență între autoritățile publice și finanțatori

La acest nivel există mai multe situații:

- cea în care finanțatorii sunt cei de tip guvernamental (AFM sau OI POS CCE) în care nu există factori de divergență atât timp cât aceste instituții se supun ministerelor de resort și implementează politica acestora;
- cea în care autoritățile publice locale doresc să devină producători de energie din surse regenerabile și unde factorii de divergență sunt aceiași cu cei care se manifestă între producători și finanțatori;
- și cea de a treia variantă, în care autoritățile publice interacționează cu băncile comerciale, supunându-se contractelor comerciale.

3.10 Factori de divergență între operatorii de transport/distribuție și consumatori mari

Deși există factori de divergență între operatorii de transport/distribuție și consumatorii mari, ei sunt general valabili pentru alimentarea cu energie și nu sunt specifici energiei provenite din surse regenerabile. Aceștia se reglementează în baza contractelor comerciale care există între părți.

3.11 Factori de divergență între operatorii de transport/distribuție și ONG-uri

Între operatorii de transport/distribuție a energiei electrice și ONGuri în general nu există (cel puțin în momentul de față) factori de divergență, având în vedere că pierderile în rețelele de transport a energiei electrice sunt reduse iar lucrări de

dezvoltare de infrastructură nouă nu prea au existat. Ei ar putea să apară în momentul în care se va decide dezvoltarea acestei infrastructuri.

În ceea ce privește operatorii de transport și distribuție a energiei termice, indiferent că aceasta provine din surse regenerabile sau convenționale au mai existat factori de divergență privind pierderile în rețea și impactul acestora asupra mediului. Cu toate acestea nu se poate spune că astfel de factori de divergență ar influența în vreun fel exploatarea resurselor regenerabile.

3.12 Factori de divergență între operatorii de transport/distribuție și finanțatori

Deși Transelectrica are nevoie de fonduri importante pentru îmbunătățirea rețelei de transport a energiei electrice, se așteaptă măsuri la nivel guvernamental pentru rezolvarea prezentei situații.

„Compania "Transelectrica" are nevoie de o jumătate de miliard de euro pentru aducerea rețelei de transport și distribuție a energiei la o capacitate care să suporte conectarea parcurilor eoliene ce vor fi construite în țara noastră, a declarat, ieri, Octavian Lohan, directorul general adjunct al societății.”
http://www.bursa.ro/s=autenticare&s_a=companii_afaceri&a_articol=147824.html

Atâta vreme cât compania nu va încerca să își asigure parte din fondurile necesare de la diverși alți finanțatori în afară de bugetul de stat și bugetul propriu nu vor exista factori de divergență între aceasta și potențialii finanțatori.

3.13 Factori de divergență între consumatori mari și ONG-uri

Între consumatorii mari și ONGuri nu au fost identificați factori de divergență în ceea ce privește utilizarea energiilor regenerabile. Există însă alți factori de divergență rezultați din faptul că în general marii consumatori sunt și mari poluatori, însă aceștia nu fac obiectul prezentului studiu.

3.14 Factori de divergență între consumatori mari și finanțatori

Nu au fost identificați factori de divergență între consumatorii mari și finanțatorii proiectelor de utilizarea surselor regenerabile de energie. În cazul în care consumatorii decid să devină ei înșiși producători, factorii de divergență vor fi aceiași cu cei descriși la cap. 3.5

3.15 Factori de divergență între ONG-uri și finanțatori

Principalul factor de divergență apărut între organizațiile de mediu și finanțatorii guvernamentali ai programelor de stimulare a utilizării surselor regenerabile de energie este cel al: **Sustenabilității proiectelor aprobate.**

Organizațiile de mediu au luat atitudine prin reprezentanții lor în Comitetul de avizare al proiectelor din cadrul AFM și din Comitetul de Monitorizare al POS CCE ori de câte ori au aflat de finanțarea vreunui proiect de utilizare a resurselor regenerabile de energie cu impact sporit asupra mediului.

Capitolul 4. Analiza Chestionarelor

A. PRODUCĂTORI

Eșantionul de firme (denumite generic "producători", desi unii dintre ei sunt doar furnizori de echipamente) selectat în această cercetare este unul care furnizează date cu valoare exploratorie în ce privește activitatea lor în domeniul SER.

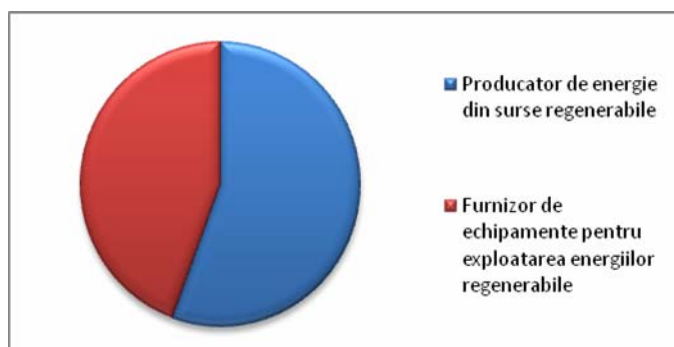
Temele investigate de cercetare sunt grupate în informații privind:

- Organizarea acestora (cifra de afaceri a companiei, procentul alocat strict către proiecte de producere a energiei din SER, resursele exploatare, numărul de proiecte implementate);
- Percepțiile privind funcționarea pieței SER în România, factori de divergență și relațiile cu ceilalți actori relevanți enumerați anterior, precum și soluțiile pentru eliminarea obstacolelor identificate.

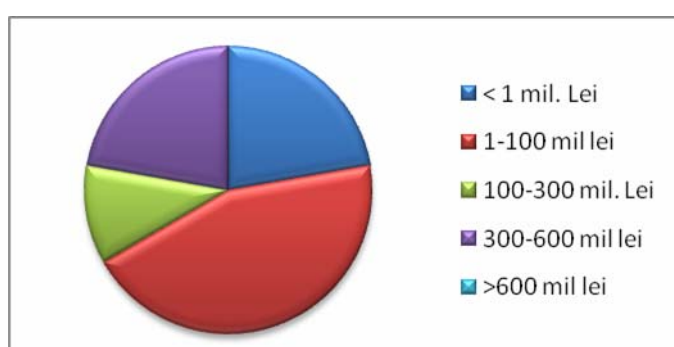
Repere metodologice

- volum eșantion: 9 companii respondente în cadrul primului grup de informații solicitate și 11 producători respondenți ambelor seturi de întrebări.
- perioada colectării datelor: 24 octombrie – 14 noiembrie 2011
- modul de aplicare al chestionarului: față în față, în cadrul târgului Renexpo din București și prin autocompletare, chestionarele fiind transmise pe email respondenților.

Profilul activității companiei

Cifra de afaceri anuala a companiei

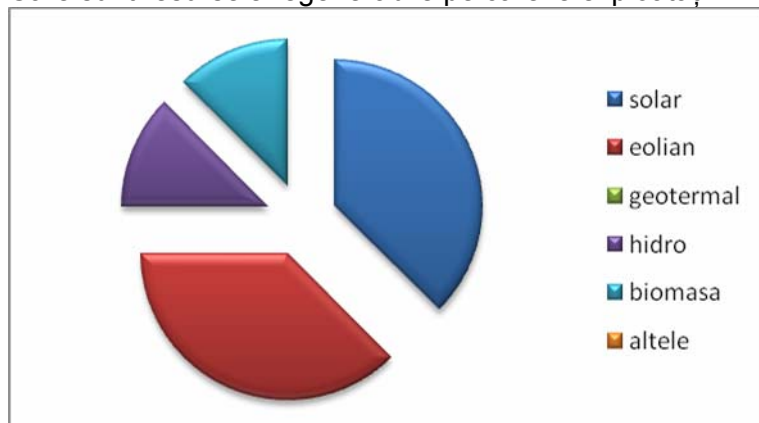
Puțin sub jumătate din firmele respondente sunt producători de energie care și livrează în sistemul național, restul fiind furnizori de echipamente pentru obținerea de energie din SER. Cifra de afaceri a acestor companii se încadrează majoritar în intervalul 1-100 milioane de lei, în vreme ce nicuna dintre aceste companii nu a declarat o cifra de afaceri mai mare de 600 milioane de lei.

Care este ponderea în cifra de afaceri a producției de energie din SER

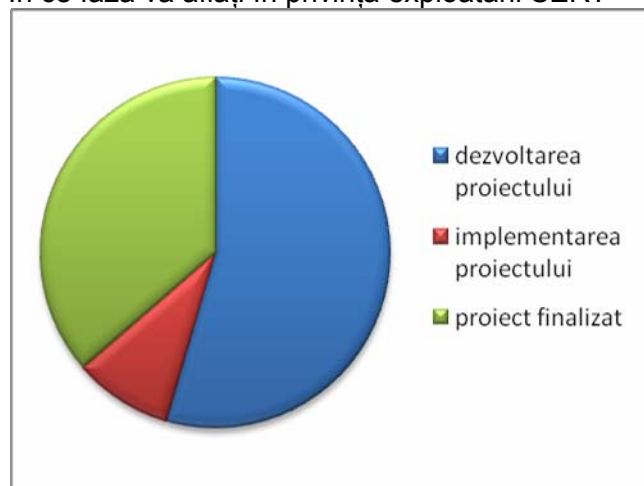
În ciuda cifrei de afaceri destul de mică a acestor companii, majoritatea respondenților au declarat că mai bine de 40% din fondurile rulate sunt destinate producerii de energie din SER.

Care sunt resursele regenerabile pe care le exploatați?

Energia eoliană și cea solară sunt în topul preferințelor companiilor care derulează proiecte de exploatare a acestor resurse, având un scor egal, în vreme ce biomasa nu s-a numărat printre răspunsurile oferite. Este de remarcat că și instituțiile financiar-bancare (punctul D al acestui capitol) urmăresc finanțarea proiectelor prin care sunt exploatare chiar aceste 2 surse de energie. Probabil, dependent de aceste tendințe, declară și firmele investitoare interesul pentru cele 2 surse.

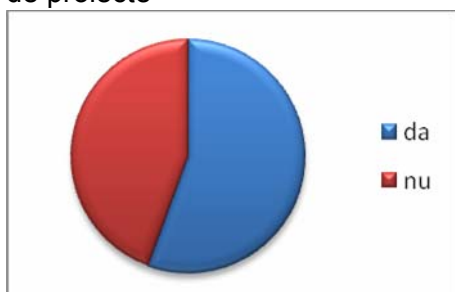
În ce fază vă aflați în privința exploatării SER?

Observăm că în rândul firmelor respondente predomină faza de dezvoltare, ceea ce este îmbucurător, în ideea în care interesul pentru exploatarea acestor surse devine tot mai mare, însă este îngrijorător că pe locul doi nu se află proiectele în curs de implementare, ci cele finalizate. Putem deduce, din aceste răspunsuri, că rata de aprobare a proiectelor este una foarte scăzută, dificultatea cu care un proiect primește "undă verde" crescând în ultimii ani sau că firmele stau în așteptare fie datorită crizei economico-financiare, fie datorită modificărilor legislative mult așteptate.

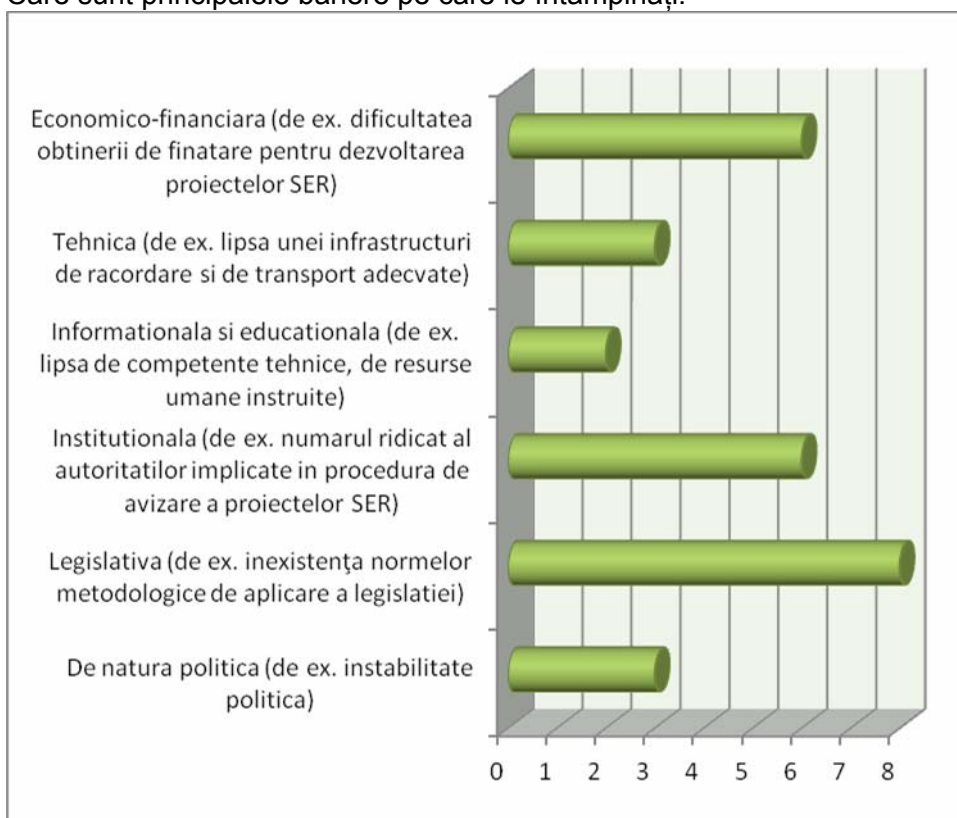
În privința factorilor de divergență identificați de firmele investitoare, se remarcă un scor egal între aceștia și autoritățile locale, centrale, și cele de mediu. Singurul factor menționat de respondenți în relația cu toate aceste categorii de autorități este **birocrăția**, în timp ce în relația cu autoritățile centrale repondenții identifică, pe lângă aceeași birocrăție (3 răspunsuri) și **nerecunoașterea unor studii**.

Considerați că actuala legislație este adecvată dezvoltării și implementării de astfel de proiecte

Și în privința legislației specifice dezvoltării și implementării proiectelor de exploatare a SER, scorul este echilibrat în vederea maximizării atingerii scopului acestor companii. Se remarcă, totuși, comentariile repondenților care un consideră legislația adecvată, ei menționând, printre motivele lor *durata mare pentru obținerea aprobărilor, corupția și cerința realizării unui PUZ pentru fiecare proiect, care duce la mari întâzieri în demararea proiectului*.

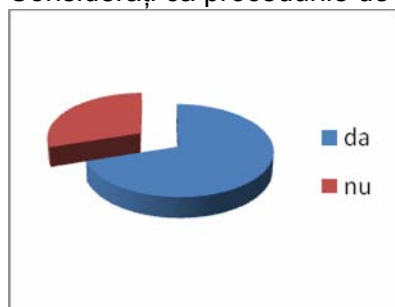
Care sunt principalele bariere pe care le întâmpinați:

Deși puțin peste jumătate din respondenți au declarat că legislația actuală nu este una adecvată în vederea dezvoltării proiectelor SER, la întrebarea privind barierele întâmpinate reprezentanții companiilor clasează bariera legilativă pe primul loc, cu 8 din 9 răspunsuri. Cele mai multe comentarii oferite ca suport în acest sens se referă la lipsa normelor de aplicare a legislației și la ambiguitatea textelor de lege, precum și incertitudinea ca legislația va rămâne benefică în timp, în imediata apropiere,

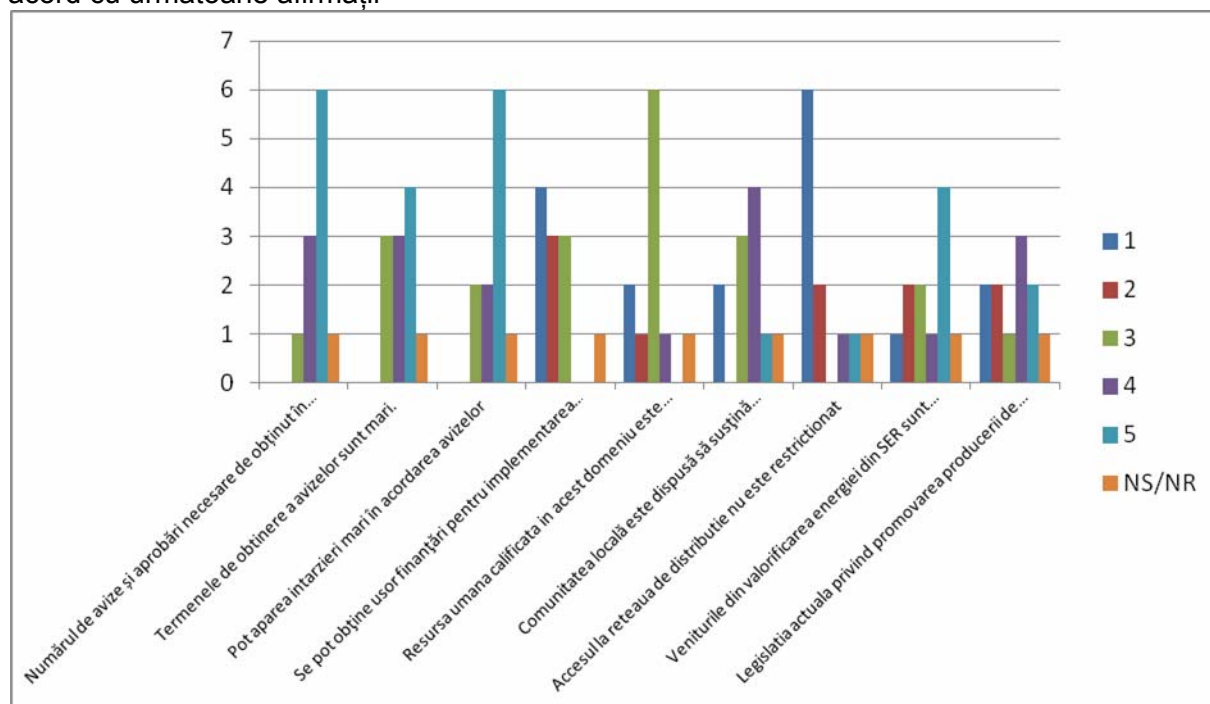
respondenții poziționează, la egalitate, barierele instituționale și cea economico-financiară (7 din 9 răspunsuri). Bariera resimțită cel mai puțin de producătorii respondenți este reprezentată de cea informațional-educativă.

Considerați că procedurile de avizare a proiectelor SER sunt greoaie și birocratice?

Birocrația a fost menționată ca factor de divergență constant în relația cu autoritățile publice, fie ele locale, centrale, sau de mediu, prin urmare majoritatea de peste 75% a răspunsurilor "Da" cu privire la procedurile de avizare a proiectelor SER ca fiind birocratice și greoaie este una previzibilă. Respondenții tin să exemplifice răspunsurile, fiind menționate numărul mare de instituții implicate în procesul de autorizare și faptul că același dosar trebuie depus la aceeași instituție – ANRE – de două ori "o dată pentru înregistrarea companiei ca producător de energie electrică, și mai apoi pentru înregistrarea aceluiași producător ca unul specific ce utilizează SER".

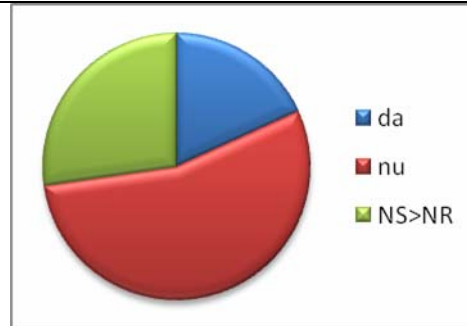
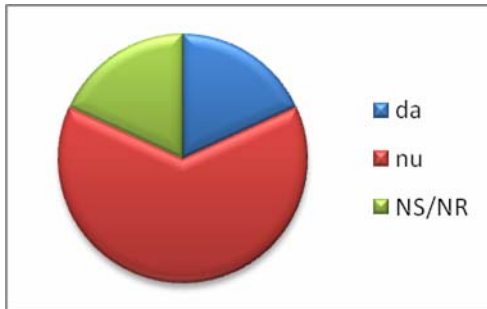
Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații

Peste jumătate dintre respondenți acordă scor maxim pentru 2 din cele 9 afirmații, anume: *numărul de avize și aprobări necesare de obținut în cazul proiectelor SER este ridicat și gradul ridicat de probabilitate în privința aparițiilor de întârzieri mari în acordarea avizelor*. Imbucurător este faptul că producătorii sunt de acord cu afirmația conform căreia comunitatea locală este dispusă să le susțină proiectele. Cu toate acestea, jumătate din reponenți recunosc că accesul la rețea este restricționat și punctează greutatea obținerii finanțărilor pentru implementarea proiectelor lor.

Există factori de divergență cu alți investitori în proiecte SER?

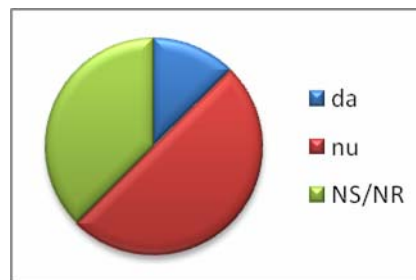
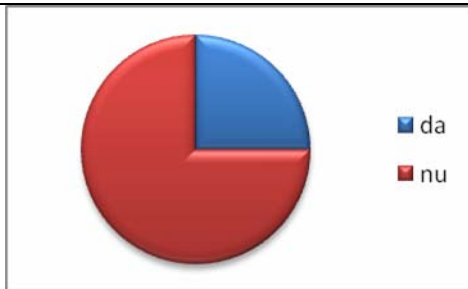
Ați întâmpinat probleme de natura deficitului de resursă umană calificată în acest domeniu

Cei mai mulți dintre respondenți nu au identificat factori de divergență cu alți investitori în energie regenerabilă, și nici nu s-au lovit prea des de bariera deficitului de resurse umane calificate în acest domeniu. Singurele excepții în acest sens făcându-le *lipsa specialiștilor în energie solară, atât în faza de evaluare a unui proiect, cât și în cea de implementare propriu-zisă a unui proiect.*

Ați întâmpinat vreun tip de opoziție în ceea ce privește obținerea avizului/acordului de mediu?

Aveți probleme cu livrarea energiei electrice în rețea?

Deși numai un sfert dintre respondenți declară că s-au lovit de opoziție în procesul de obținere a avizului/ acordului de mediu, argumentele lor sunt foarte clar formulate în sprijinul răspunsului: *reticența autorităților, lipsa profesionalismului evaluatorilor, se solicită clarificări irelevante în această etapă.*

În privința problemelor întâmpinate la livrarea energiei electrice în sistemul național, a fost înregistrat un singur răspuns "Da", provenit de la o companie a cărei activitate se desfășoară în Dobrogea, unde problema monopolului este binecunoscută.

Jumătate dintre respondenți nu s-au lovit de această situație până acum, și este surprinzătoare rata de non-raspuns.

În privința modificărilor de natura contextului economic sau legislativ care ar putea susține o mai mare dezvoltare a proiectelor de exploatare a SER, producătorii menționează:

- pe primul loc, fiind menționată de mai mulți respondenți, simplificarea procedurilor de autorizare
- stabilitatea legislativă
- garanții guvernamentale
- stabilirea unor penalități pentru întârzieri în aplicarea procedurii

B. AUTORITĂȚI LOCALE

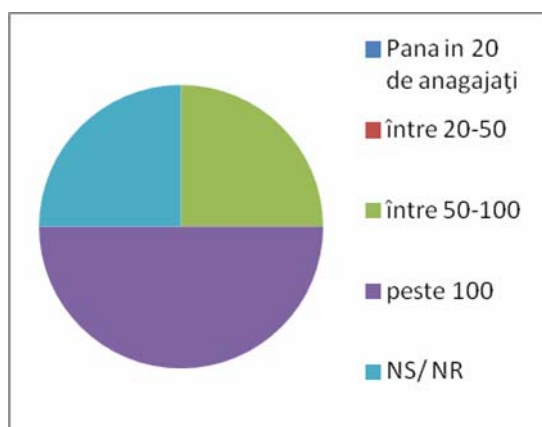
Eșantionul de autorități locale (primării și consilii județene) selectat în această cercetare furnizează date cu valoare exploratorie în ce privește activitatea lor în domeniul SER, remarcându-se printr-o rată de răspuns extrem de scăzută.

Temele investigate de cercetare care vizează acest eșantion sunt grupate în informații privind :

- Organizarea și funcționarea APL (numărul de angajați, numărul de proiecte primite anual spre aprobare) ;
- Percepțiile privind funcționarea pieței SER în România, factori de divergență și relațiile cu ceilalți actori relevanți ai sectorului, și soluțiile pentru eliminarea obstacolelor identificate, văzute atât din perspectiva de actor decisiv în aprobarea unui proiect, cât și din cea de dezvoltator și implementator de proiecte SER (este cazul a 6 din 9 respondenți).

Repere metodologice

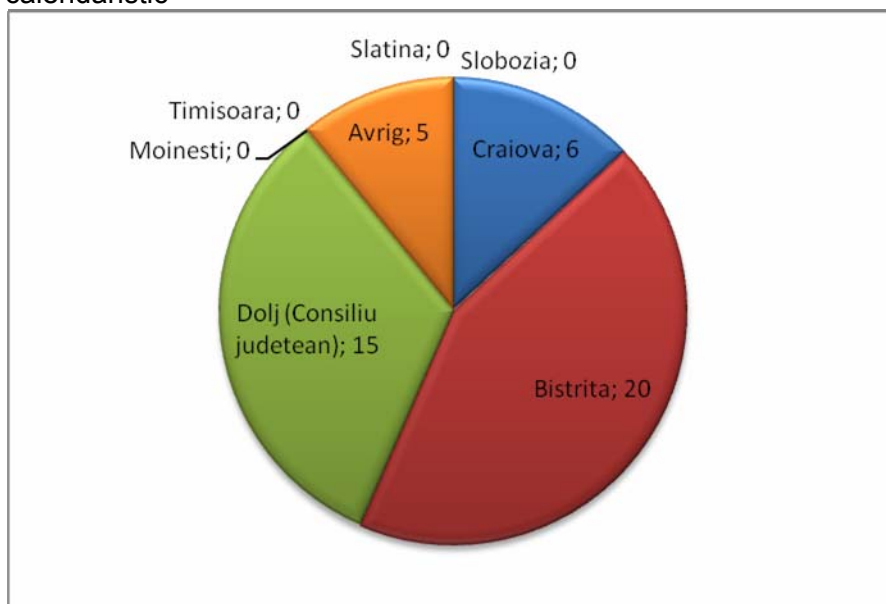
- volum eșantion: 9 Primării și Consilii Județene, dintre care doar 6 fiind și producători de energie din surse regenerabile, prin urmare respondenți și la partea a II-a a chestionarului
- perioada colectării datelor: 30 octombrie – 20 noiembrie 2011
- modul de aplicare al chestionarului: autocompletare, chestionarele fiind transmise pe email sau fax respondenților.

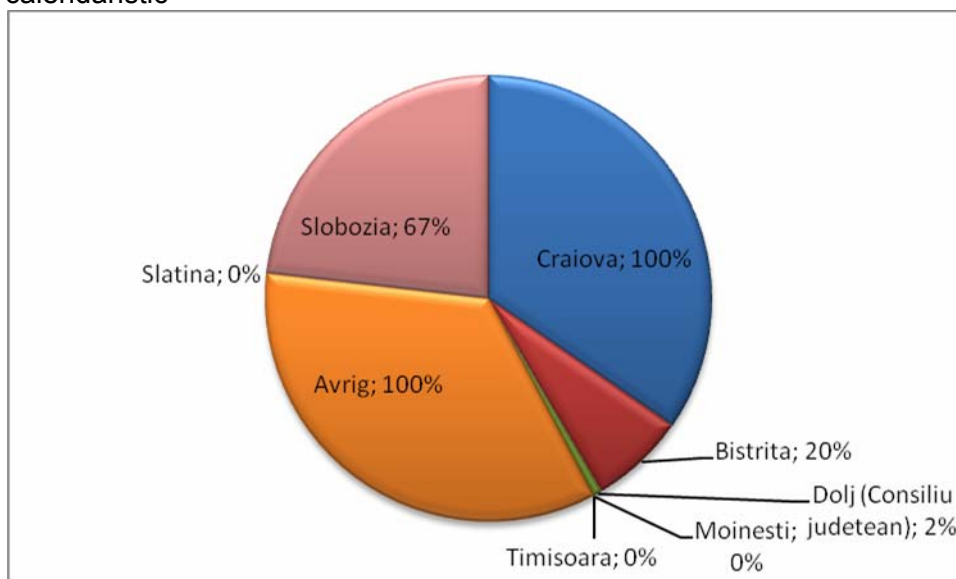
Profilul instituției – numărul de anagajați

Remarcăm că majoritatea respondenților sunt Primării mari, cu peste 100 de angajați (jumătate) și cu un număr cuprins între 50 și 100 de angajați (un sfert), ceea ce ne indică faptul că și bugetele aflate la dispoziția acestora sunt consistente, și probabil răspunsurile ar sta cu totul altfel dacă ar fi răspuns chestionarului primării de orașe mici, cu un număr de maxim 20 de angajați.

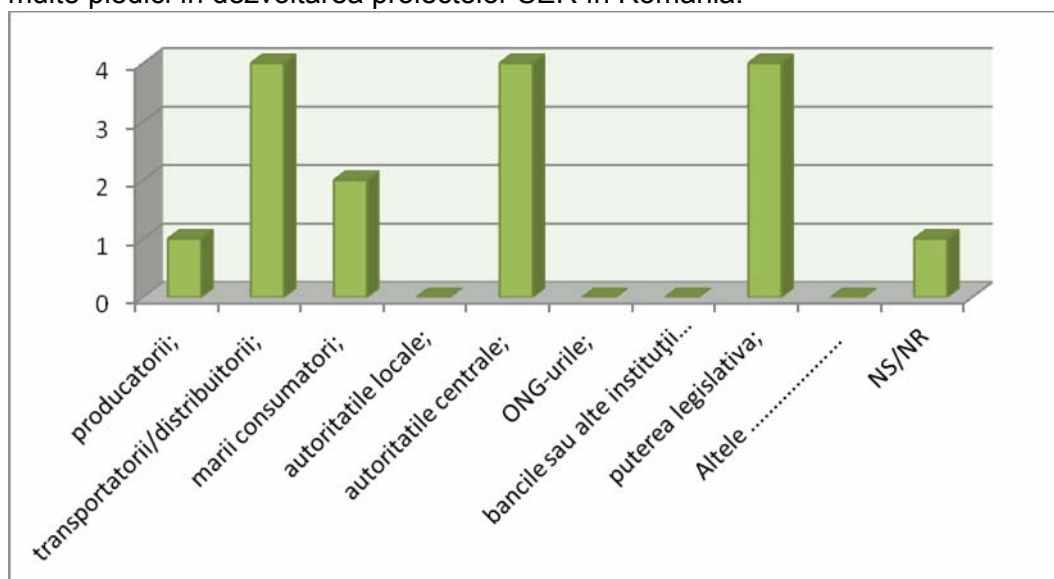
Care este numărul de proiecte SER primite spre analiză, în medie, într-un an calendaristic

Care este procentul proiectelor SER care sunt aprobate și implementate într-un an calendaristic

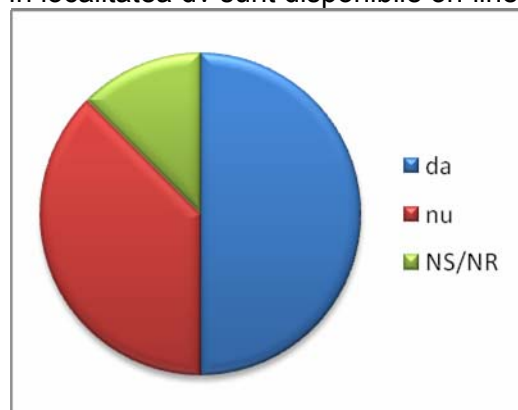

Care dintre următoarele categorii - grupuri de interese considerați că pun cele mai multe piedici în dezvoltarea proiectelor SER în România:

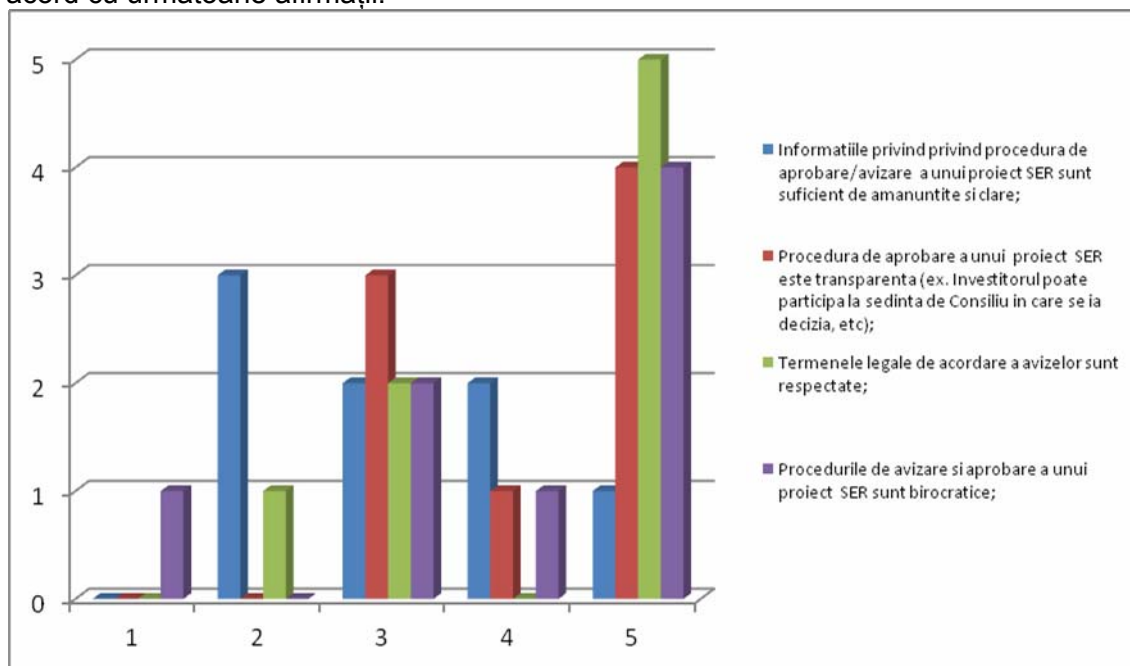
Autoritățile publice locale respondente identifică, cu un scor egal, transportatorii/distribuitorii, autoritățile centrale și puterea legislativă ca fiind categoriile care obstrucționează cel mai mult dezvoltarea proiectelor SER în România. Suprinzătoare această ultimă categorie, prin prisma faptului că autoritățile locale însele joacă un rol "legislativ" destul de important în procesul de aprobare a unui proiect SER (autorizație de construcție, aprobarea PUZ, avizul de mediu etc.). Deloc surprinzător este că niciuna dintre autoritățile chestionate nu s-a identificat ca fiind o piedică, APL obținând un scor de 0, alături de bănci și alte instituții financiare.

Considerați că informațiile privind procedura de aprobare/avizare a unui proiect SER în localitatea dv sunt disponibile on-line?

Jumătate dintre respondenți consideră că informațiile privind procedura de aprobare/avizare a unui proiect SER sunt disponibile online, în timp ce foarte puțin sub jumătate au răspuns cu "Nu" la această întrebare. Concluzia care se desprinde nu poate fi alta decât că realitatea "în teren" diferă substanțial de la un oraș la altul, de altfel neexistând reglementări explicite care să solicite instituțiilor implicate furnizarea acestor date online.

Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:

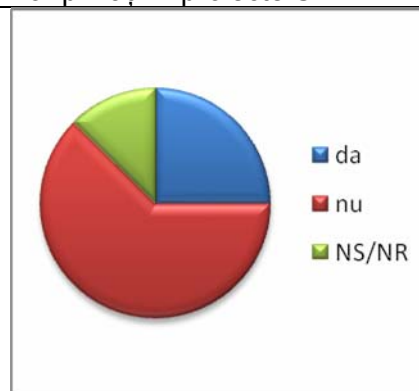
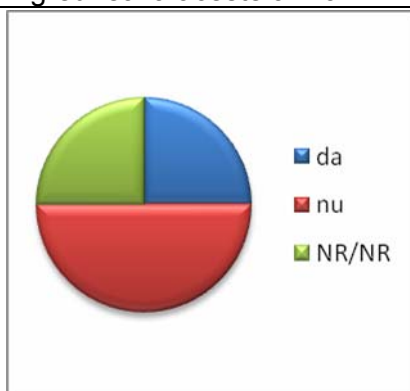

5 din 9 respondenți sunt în acord total cu afirmația conform căreia termenii legali de acordare a avizelor sunt respectați. Este interesant de analizat acest răspuns în oglindă cu barierele identificate de producători, în opinia cărora unul dintre factorii cel mai probabil să descurajeze implementarea unui proiect SER sunt tocmai întârzierile din procesul de autorizare, datorate documentației foarte complexe care trebuie furnizată.

Din perspectiva APL, răspunsurile par a indica faptul că în ciuda procedurilor birocratice de aprobare și avizare a unui proiect (scor de 4 pe frecvența 5 – acord maxim), termenii sunt respectați.

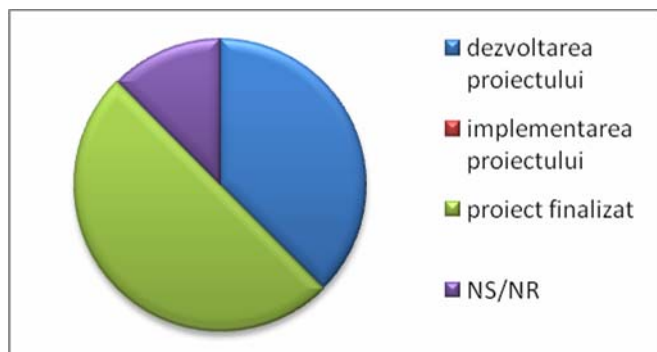
Analizând și frecvențele de dezacord parțial sau total, se remarcă un singur răspuns - *Informațiile privind procedura de aprobare/avizare a unui proiect SER sunt suficient de amănunțite și clare.*

Există prevederi legislative care îngreunează aceste avizări?	Aveți măsuri locale de stimulare a investitorilor privați în proiecte SER?
---	--

Deși la întrebarea anterioară respondenții au identificat procedurile birocratice de aprobare și avizare a unui proiect (scor de 4 pe frecvența 5 – acord maxim), jumătate dintre aceștia afirmă că nu există prevederi legislative care îngreunează aceste avizări.

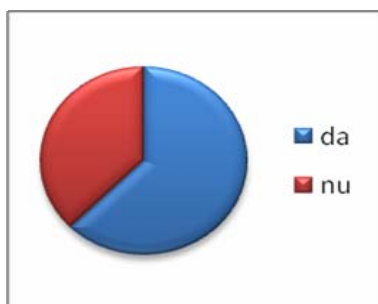
Deși aproape ¼ dintre respondenți declară că nu există măsuri locale de stimulare a investitorilor privați în proiecte de SER, există o APL care a furnizat un răspuns pozitiv, exemplificând: *se acordă facilități fiscale pentru persoane FIZICE, pentru montarea de panouri solare și fotovoltaice*

Ca și în cazul producătorilor, jumătate dintre proiectele APL sunt deja finalizate, în timp ce un număr considerabil de proiecte în cadrul a 4 primării se află în faza de dezvoltare. Diferențe dintre cele 2 categorii de actori este ca APL-urile respondente nu au în implementare niciun proiect, în momentul de față, unul dintre motive putând fi

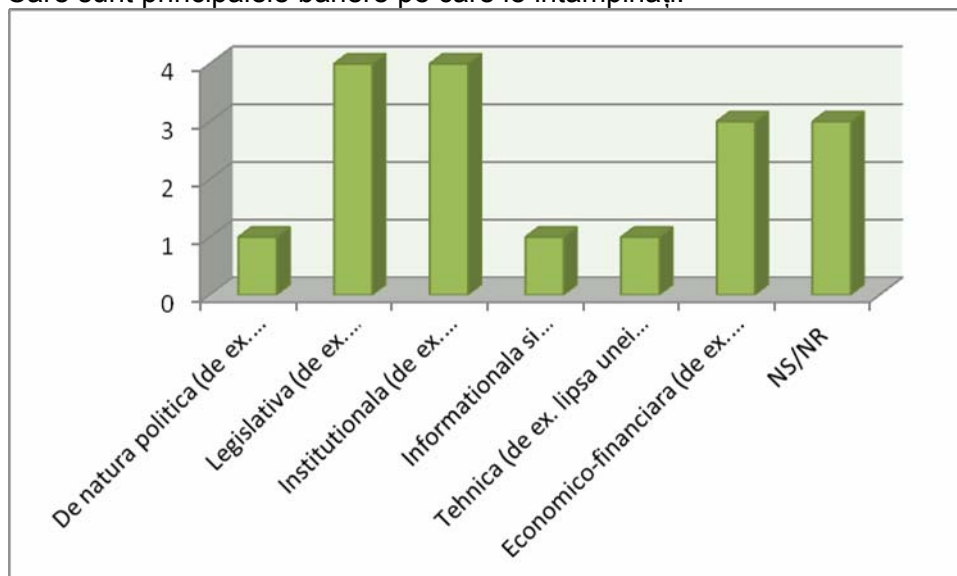
restricțiile bugetare din ultima perioadă .

Considerați că actuala legislație este suficient de adecvată dezvoltării și implementării de astfel de proiecte

APL respondente care consideră că legislația actuală nu este adecvată (puțin sub jumătate), se încadrează în categoria APL producătoare de energie din SER, și experiența specifică le permite să-și susțină răspunsul cu argumente precum: *există neclarități privind derularea procedurilor de la aprobare până la implementare sau lipsa susținerii financiare din partea autorităților centrale.*

Care sunt principalele bariere pe care le întâmpinați:

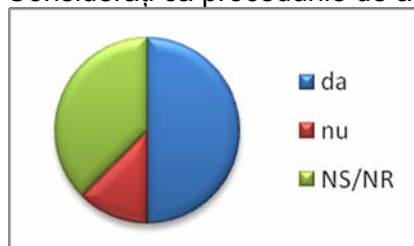

Cele mai importante bariere identificate de APL ce derulează sau au implementat proiecte de exploatare a SER sunt în egală măsură, cele de natură legislativă și cele instituționale, de ex. numărul ridicat al autorităților implicate în procedura de avizare a proiectelor SER. Nu la fel de importante sunt percepute cele de natură politică,

informațional-educativă sau tehnică, tocmai acelea care depind în foarte mică măsură de APL sau unde acestea au putere de intervenție.

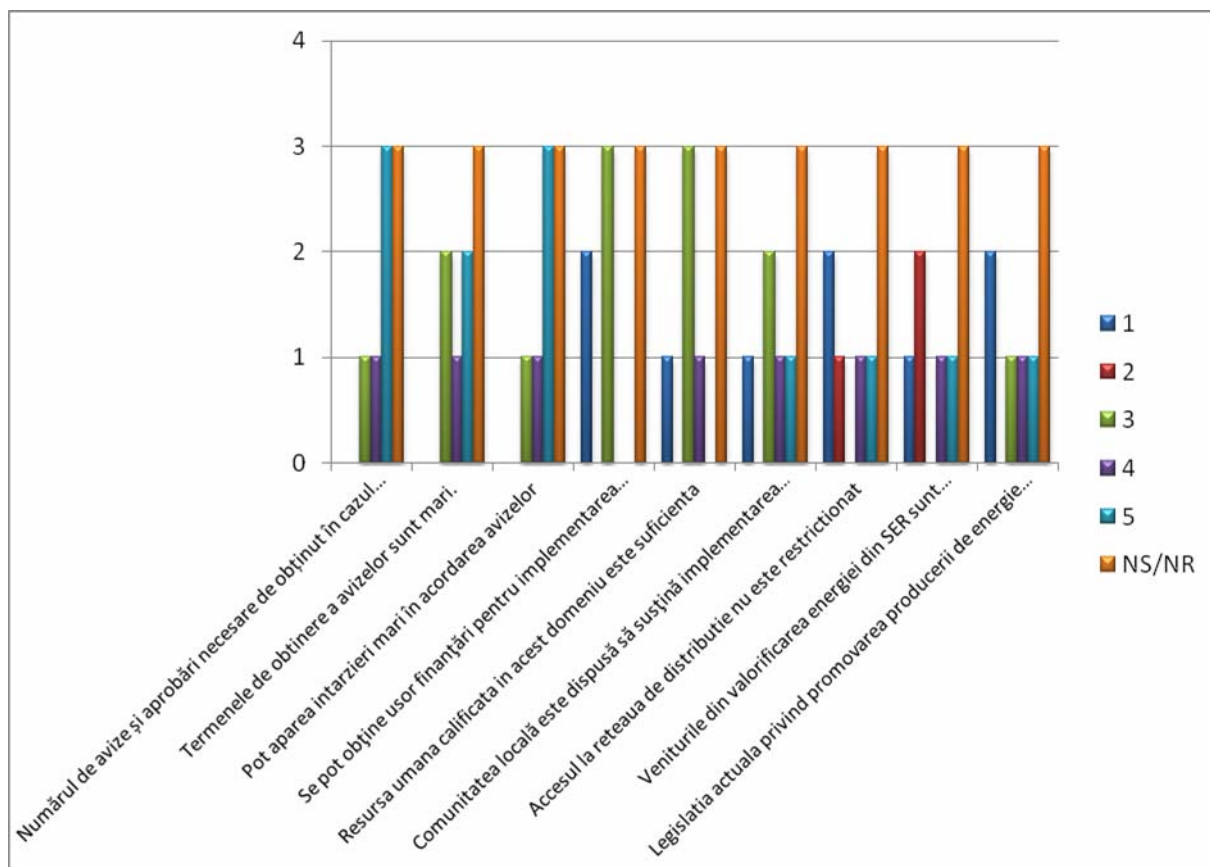
În aceeași ordine de idei, principalii factori de divergență identificați de APL în relația cu autoritățile centrale se referă la birocrație și proceduri neclare de aprobare a proiectelor (în cazul APL dezvoltatoare de proiecte SER); în timp ce în relația cu autoritățile de protecția mediului, respondenții menționează legislația stufoasă și lipsa de comunicare, în sensul în care *după depunerea dosarului nu mai sunt comunicate detalii privind aprobarea/respingerea proiectului*.

Considerați că procedurile de avizare a proiectelor SER sunt greoaie și birocratice?

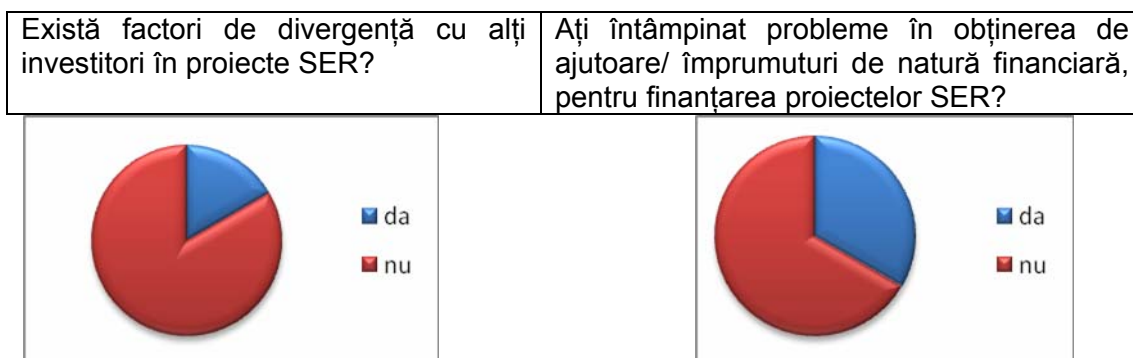

Jumătate dintre respondenți consideră procedurile de avizare a proiectelor SER greoaie și birocratice, întărind această afirmație de exemple specifice precum: *documentație complexă nejustificată, număr mare de avize sau numărul mare de instituții implicate în procesul de avizare și suprapunerea atribuțiilor*.

Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații

Respondenții identifică doar 2 dintre cele 9 afirmații pe frecvențe de 5 – acord total, și anume *Numărul de avize și aprobări necesare de obținut în cazul proiectelor SER este ridicat* și *Pot apărea întârzieri mari în acordarea avizelor*, în ciuda faptului că la o întrebare anterioară aceștia își exprimau acordul total cu afirmația conform căreia *Termenele legale de acordare a avizelor sunt respectate*. Se desprinde de aici ideea că, strict în calitate de autoritate locală, respondenții consideră firească și chiar legală durata obținerii avizelor de către producători, însă, odată trecuți în categoria producătorilor, aceleași instituții constată întârzieri sau putem chiar interpreta răspunsul lor ca o aspirație pentru ca procedurile să meargă mai repede.

Respondenții identifică într-o mică măsură factori de divergență cu alți investitori SER, fără însă a exemplifica acest răspuns. Și la întrebarea referitoare la problemele întâmpinate în obținerea de ajutoare financiare pentru finanțarea proiectelor SER majoritatea răspunsurilor sunt “Nu”, ducându-ne cu gândul la faptul că, probabil, majoritatea găsește resursele financiare necesare în propriul buget.

Se remarcă unanimitatea răspunsurilor “Nu” la 2 dintre întrebările chestionarului, anume: “Ați întâmpinat probleme de natura deficitului de resursa umană calificată în acest domeniu?” și “Ați întâmpinat vreun tip de opoziție în ceea ce privește obținerea avizului/acordului de mediu?”

În privința soluțiilor de îmbunătățire sugerate de respondenți, menționăm:

- o legislație mai clară, identificată de jumătate dintre respondenți
- depolitizarea acordării proiectelor de finanțare
- o politică mai ambițioasă de promovare a SER
- simplificarea procedurilor de întocmire a documentației
- acordarea de subvenții de până la 50% din valoarea investiției
- cota diferențiată de TVA (17%) pentru achiziția de echipamente SER de către persoanele fizice
- luarea în calcul a ritmului de creștere a prețului la energie, pentru determinarea ratei de recuperare a investiției
- condiții de finanțare mai accesibile
- reglementare specifică pentru micro-producție
- evitarea suprapunerii atribuțiilor instituțiilor implicate în procesul de avizare

C. Instituții financiar banacre

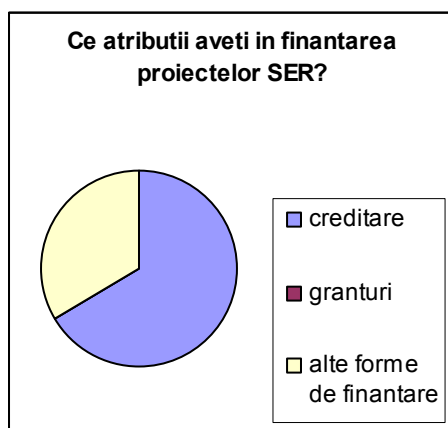
Eșantionul de insitutții financiar bancare respodente furnizează date cu valoare exploratorie în ce privește activitatea lor în domeniul SER, remarcându-se printr-o rată de răspuns extrem de scăzută.

Temele investigate de cercetare care vizează acest eșantion sunt grupate în informații privind :

- Atribuțiile insitutțiilor respondente în finanțarea proiectelor SER și tipul de instrumente de finanțare oferite, precum și procentul în care acestea sunt destinate producătorilor de energie din SER
- Percepțiile privind funcționarea pieței SER în România, factori de divergență și relațiile cu ceilalți actori relevanți ai sectorului, și soluțiile pentru eliminarea barierelor identificate.

Repere metodologice

- volum eșantion: 3 bănci comerciale
- perioada colectării datelor: 10 – 20 noiembrie 2011
- modul de aplicare al chestionarului: autocompletare, chestionarele fiind transmise pe email respondenților.

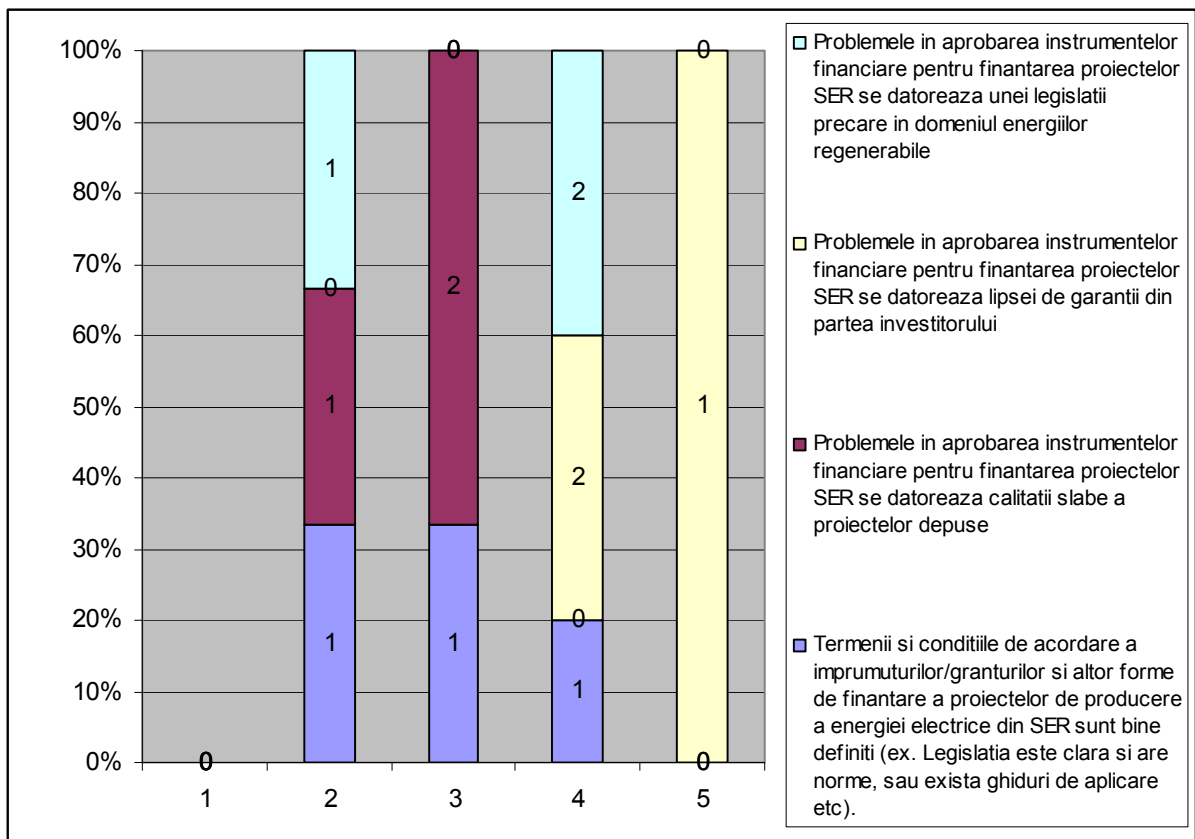

În privința profilului instituțiilor respondente, toate sunt instituții private, cu atribuții în creditarea proiectelor de producere a energiei din SER, și care acordă consultanță – “advisory bodies” aplicanților în acest sens. Niciuna dintre bănci nu acordă granturi eventualilor dezvoltatori de astfel de proiecte.

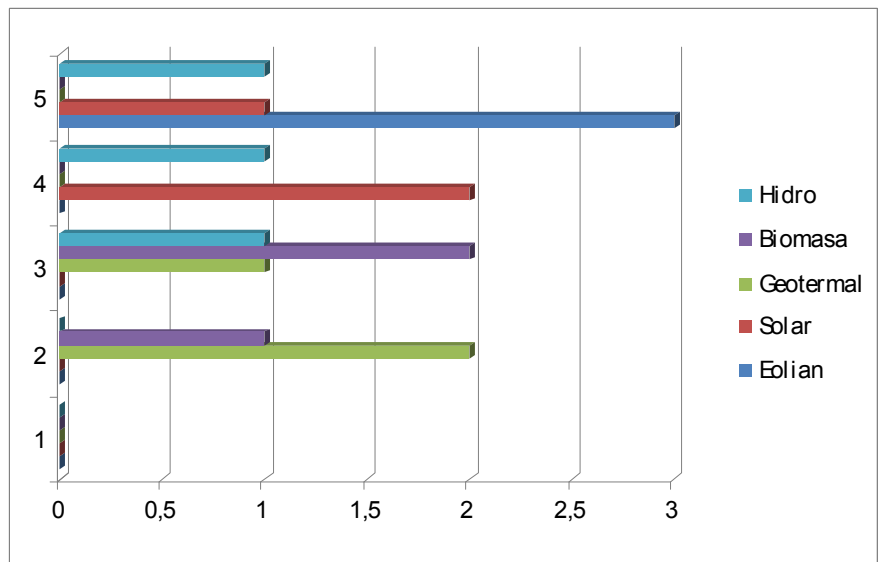
De asemenea, am remcat că, în momentul de față, cel puțin, 0% din instrumentele utilizate de instituțiile respondente merge către finanțarea proiectelor de obținere a energiei din SER.

În privința celor mai mari probleme identificate de responenți, se pare că actuala funcționare greoaie a finanțării proiectelor de obținere a energiei din SER este cauzată de un cumul de factori. Atât legislația precară, cât și slaba definire a termenilor și condițiilor acordării finanțărilor, precum și calitate slabă a proiectelor depuse au primit scoruri mari de acord (4), în timp ce singurul scor maxim de acord a fost acordat de unul dintre respondenți afirmației *Problemele în aprobarea instrumentelor financiare pentru finanțarea proiectelor SER se datorează lipsei de garanții din partea investitorului.*

Cu privire la atractivitatea percepută de instituțiile financiar bancare pentru anumite surse de energie regenerabilă, se evidențiază clar energia eoliană, care obține scorul maxim de la toți cei 3 respondenți, pe locul doi clasându-se energia solară. Notăm și un scor maxim acordat proiectelor de obținere a energiei din micro-hidro centrale, cu justificarea *proiectele de finanțare de valoare mică corespund dimnesunii și politicii de finanțare a băncii noastre.*

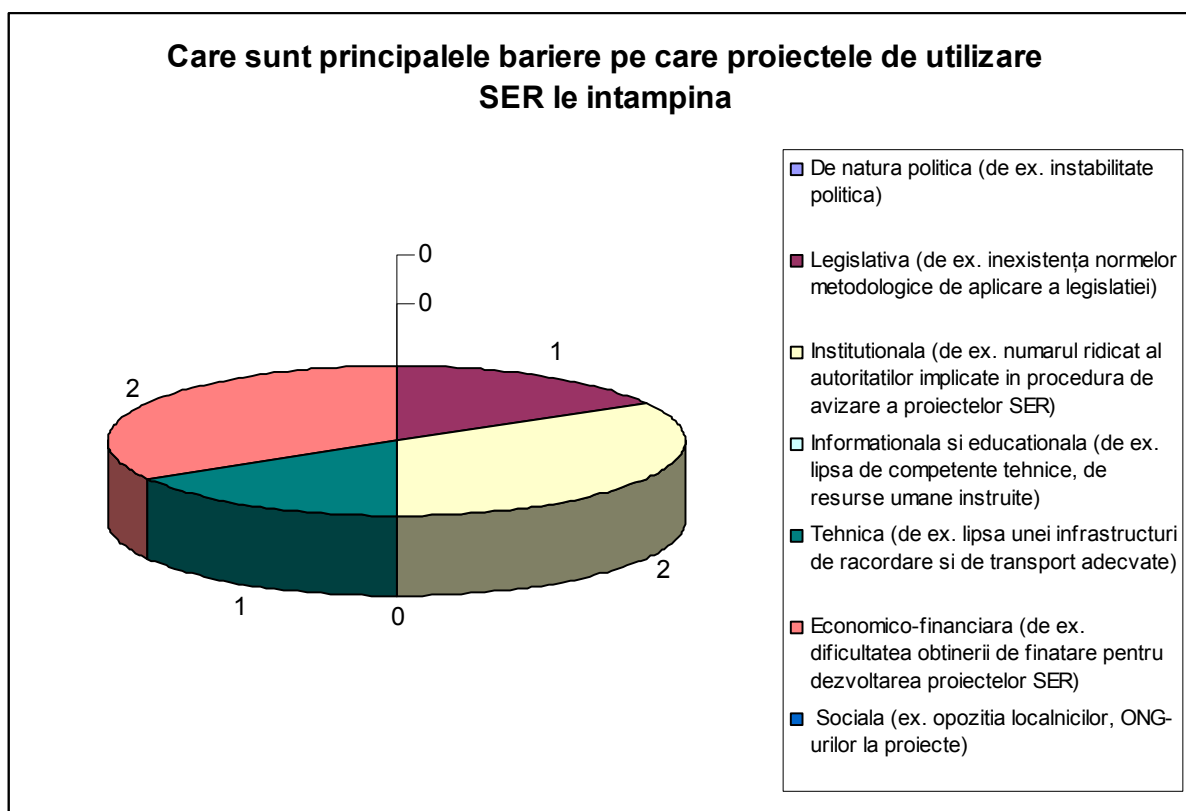

De remarcat este faptul că tocmai acele surse de energie regenerabilă identificate de ONG-uri ca având cel mai redus impact asupra mediului – biomasa și geothermal – nu reprezintă surse atracitive finanțării, din motive lesne de înțeles: dimensiunea unor astfel de proiecte este cu mult redusă față de cea a unui par eolian sau solar, deci și nevoia de creditare este mult mai mică, precum și rata de recuperare în cadrul unor astfel de proiecte este cu mult mai mică decât în cazul aceluiași 2 surse mult mai profitabile – eolian și solar.

La capitolul factori de divergență cu diverși alți actorii ai pieții SER; băncile respondente menționează: strategiile de dezvoltare ambigue și nivelul de echitate pe piața, în cazul relației cu dezvoltatorii de proiecte SER.

Autoritățile centrale, ca și în cazul celorlalte categorii de actori, dau naștere celor mai mulți factori de divergență și în relația cu băncile, putând menționa aici: birocrația pe primul loc, apoi greutatea cu care investitorii obțin avize/ autorizații/ ajutor de stat. Întârzierile în demararea proiectului pot determina creșterea costului de finanțare și a riscului de non-performanță, comunicarea dificilă, și, nu în ultimul rând, problemele cu concesionarea terenului (sau natura proprietății).

Această categorie de respondenți subliniază și divergențele existente între reglementările europene și cele naționale ca un factor semnificativ în obstrucționarea dezvoltării sectorului producerii de energie din SER.

Cele mai importante bariere întâmpinate de instituțiile bancare în dezvoltarea proiectelor de utilizare SER se referă la cele de natură instituțională – ambiguitățile și suprapunerile responsabilităților instituțiilor și așa prea multe responsabile de autorizarea proiectelor SER, precum și cele ce țin de latura economico-financiară, reiterând dificultățile cu care se confruntă investitorii (mici, în special) în obținerea finanțării proiectelor lor.

Niciunul dintre respondenți nu a considerat bariere reale cele de natură socială (ex. opoziția localnicilor, ONG-urilor), cele de natură informațională și educațională (de ex. lipsa de competențe tehnice, de resurse umane instruite) sau cele ce țin de puterea legislativă. Deși, e ușor de înțeles că o politică guvernamentală orientată într-o anumită direcție, dictează, în mare măsură, și direcțiile către care băncile își îndreaptă instrumentele de finanțare.

La întrebarea referită la măsuri de îmbunătățire a promovării dezvoltării proiectelor de exploatare a SER, băncile menționează:

- alocare de fonduri (Guvern sau UE) pentru cercetare, în vederea creșterii randamentului echipamentelor de producere a energiei din SER

- crearea unei infrastructuri care să aducă furnizarea de energie din SER la îndemana unor comunități cât mai extinse
- acces facil la informații coerente
- simplificarea procedurilor de evaluare a dosarelor
- depolitizarea agențiilor implicate

D. ONG-uri

Organizațiile neguvernamentale vizate cuprind exclusiv “protecția mediului” în obiectul de activitate, și au fost implicate în diverse proiecte și campanii fie de promovare a energiei regenerabile în general, fie în moitorizarea unor investiții punctuale în domeniul SER.

Eșantionul de ONG-uri selectat în cadrul acestei cercetări este unul ce furnizează date cu valoare exploratorie în ce privește activitatea unui număr important de actori economici în domeniul SER, precum și cea a instituțiilor publice relevante.

Temele investigate de cercetare care vizează ONG-urile sunt grupate în informații privind:

- Organizarea de facto a acestora (număr de angajați, orașele în care își desfășoară activitatea, tipul de campanii SER implementate;
- Percepțiile privind funcționarea pieței SER în România, relațiile cu ceilalți actori relevanți enumerați anterior, și soluțiile pentru eliminarea obstacolelor identificate.

Repere metodologice

- volum eşantion: 24 de ONG-uri respondente în cadrul primului grup de informații solicitate și 14 ONG-uri respondente ambelor seturi de întrebări.
- perioada colectării datelor: 24 octombrie – 14 noiembrie 2011.
- modul de aplicare al chestionarului: online, linkul – <http://www.surveymonkey.com/s/JS8S389> - fiind transmis prin email.

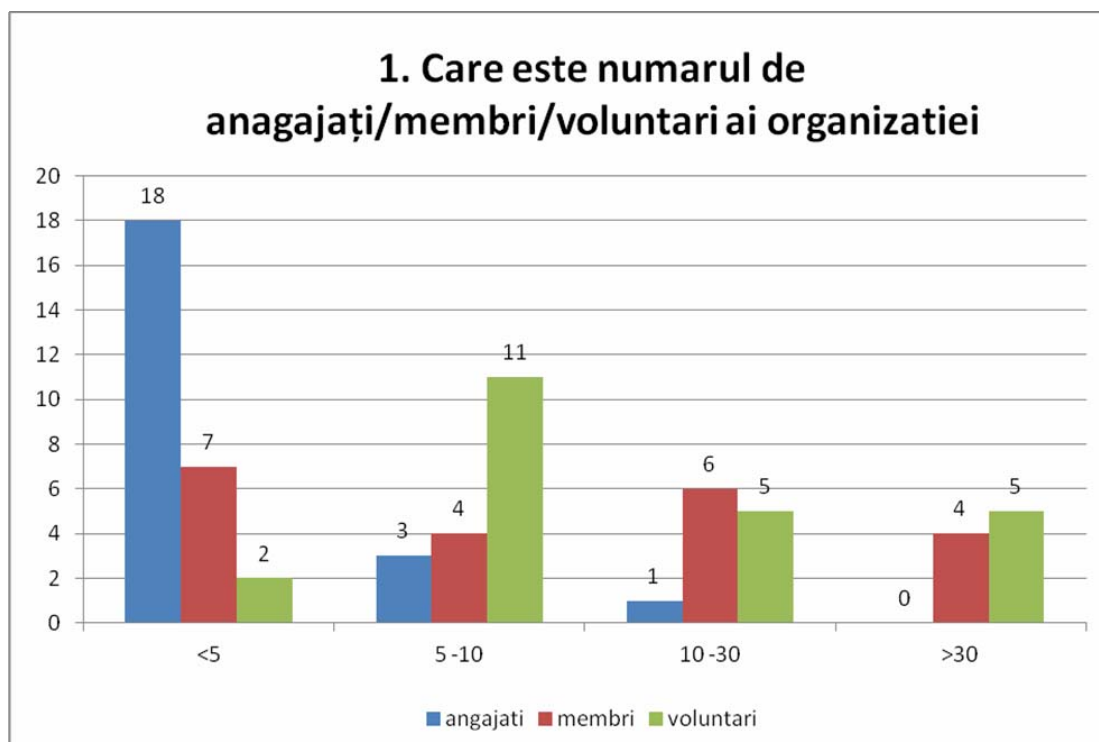
Datele obținute în urma acestei cercetări pot fi structurate în 2 capitole principalele:

1. Caracteristicile respondenților
2. Probleme, soluții, factori divergenți cu privire la funcționarea pieței SER în România

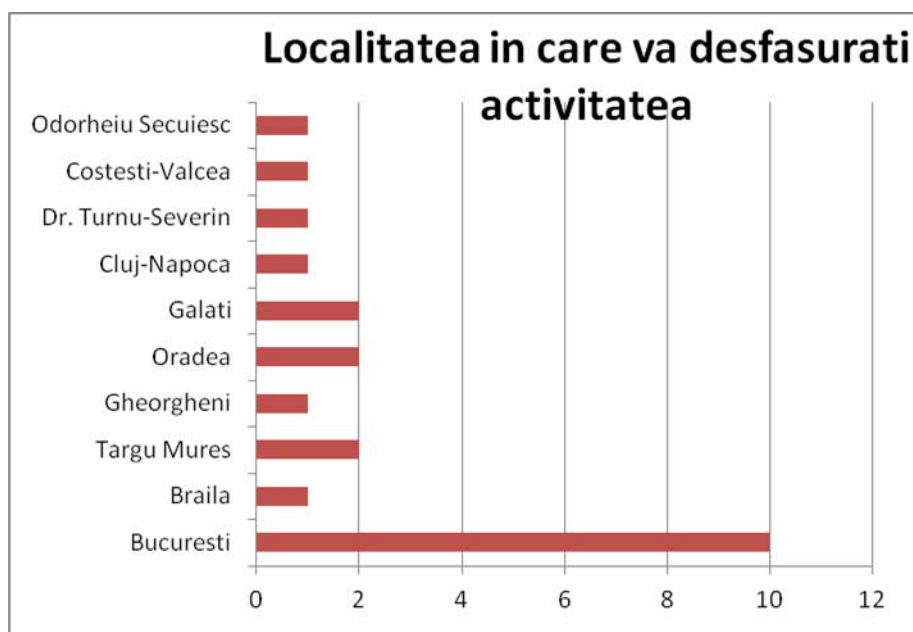
1. Întrebările prin care sunt descrise caracteristicile respondenților vizează următoarele aspecte:

- Dimensiunea organizației – numărul de angajați, voluntari și membri;
- Distribuția geografică a organizațiilor;
- Interesul organizațiilor pentru energia regenerabilă.

În ceea ce privește resursele umane implicate în activitățile ONG-urilor care au preocupări în domeniul SER, se poate spune că în majoritatea organizațiilor personalul angajat este sub 5 persoane (18 din 24), în timp ce numărul voluntarilor implicați în astfel de activități se încadrează în intervalul 5-10. La o primă vedere, numărul de angajați este mai mare decât numărul de voluntari pe care aceste ONG-uri se poate baza, însă niciunul dintre respondenți nu are mai mult de 30 de persoane angajate. Un singur ONG a declarat că personalul angajat se încadrează în intervalul 10-30. Cinci dintre respondenți afirmă că numărul lor de voluntari se încadrează în același interval de valori.

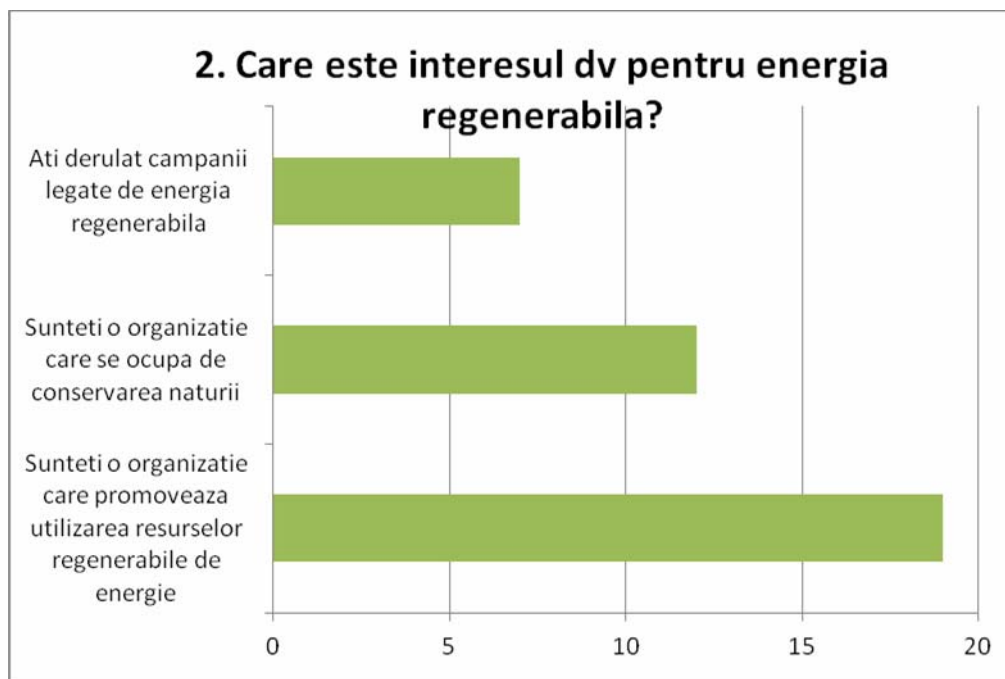

În privința distribuției geografice a organizațiilor respondente, numărul celor care își desfășoară activitatea în București este net superior (10 din 24), în timp ce Târgu Mureș, Oradea și Galați au furnizat câte 2 ONG-uri respondente. Un singur ONG a declarat că activitatea sa are acoperire națională. Printre orașele cu un singur ONG activ în domeniul SER se numără Cluj-Napoca, Drobeta Turnu Severin, Gheorgheni și Brăila.

Majoritatea respondenților au declarat că interesul pentru SER al organizațiilor lor îl reprezintă promovarea utilizării lor, în general (19 din 24), în timp ce doar 7 dintre ONG-uri au derulat efectiv campanii ce au avut legătură cu energia regenerabilă. Printre temele campaniilor menționate de respondenți se numără: simplificarea

legislației legate de procedura de autorizare pentru instalații RES; conștientizarea persoanelor individuale asupra avantajelor economice și de mediu ale utilizării energiei regenerabile; conștientizarea legăturii dintre utilizarea SER și reducerea efectelor schimbărilor climatice. Există răspunsuri relaționate cu teme de campanie foarte specifice, precum energia provenită din biomasă sau cea solară, ultima dintre ele beneficiind și de o campanie cu o veritabilă componentă demonstrativă – instalarea de panouri solare pe acoperișurile școlilor.

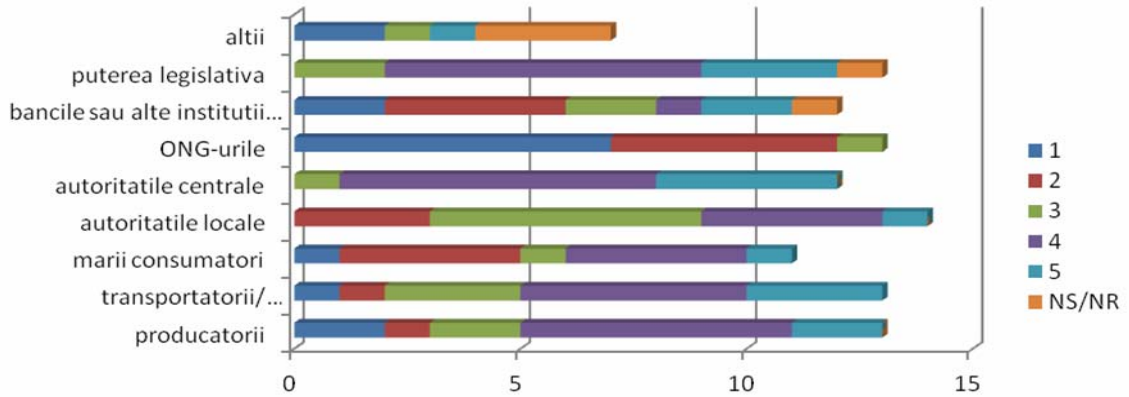

2. Probleme, soluții, factori divergenți cu privire la funcționarea pieței SER în România.

Acest set distinct de întrebări dorește să obțină informații foarte specifice, care tind să clarifice percepțiile respondenților cu privire la obstacolele întâmpinate în relația cu ceilalți actori de pe piața SER, la proceduri specifice proiectelor de exploatare SER, precum și la fluxul și circuitul informațiilor și gradul în care acestea le sunt benefice respondenților.

În privința identificării categoriilor de actori sau a grupurilor de interese care obstrucționează cel mai mult dezvoltarea proiectelor de exploatare a SER, cei mai mulți dintre cei 14 respondenți în cadrul acestui set de întrebări consideră că autoritățile centrale reprezintă o piedică în acest sens (cu un scor de 11 din 14, cumulând punctajele de 4 și 5), urmați de producători și transportatori, ambele variante obținând un punctaj de 8 din 14, pe frecvențe cumulate 4 și 5. La polul opus, ONG-urile sunt considerate a ridica cele mai puține probleme în dezvoltarea proiectelor SER, cu un scor de 12 din 14 de valori mici și foarte mici.

3. Care dintre urmatoarele categorii /grupuri de interese considerati ca ridica cele mai multe probleme in dezvoltarea proiectelor de exploatare a surselor de energie regenerabila (SER) in Romania:

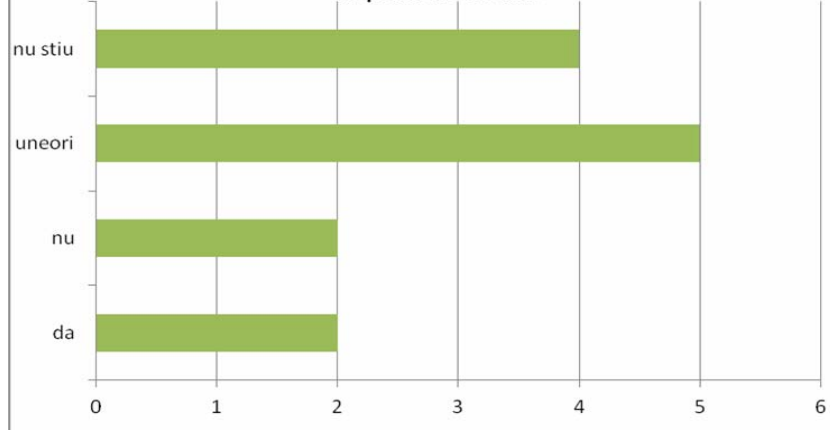

Printre alte piedici identificate de respondenți în dezvoltarea proiectelor de SER, respondenții au menționat:

- lipsa competiției reale, pe o piață dominată de marii producători;
- absența unei rețele de transport adecvat al energiei electrice;
- inerția politică și managerială a transportatorilor;
- lipsa de interes a marilor producători pentru protecția mediului.

Lucrurile sunt destul de nuanțate în privința disponibilității informațiilor privind procedurile de aprobare/ avizare a unui proiect SER, variantele de răspuns depinzând de regiunea din care provine fiecare respondent. Scorul cel mai mare îl obține varianta de răspuns „uneori”, cu 5/14 răspunsuri și aparținând respondenților din București și Brăila. Surprinzător este numărul de răspunsuri „nu știu” (4 din 14), ceea ce denotă fie o lipsă de interes a respondenților pentru a căuta aceste informații, fie dificultatea cu care ele pot fi accesate, ceea ce este descurajant pentru utilizatorii spațiului online.

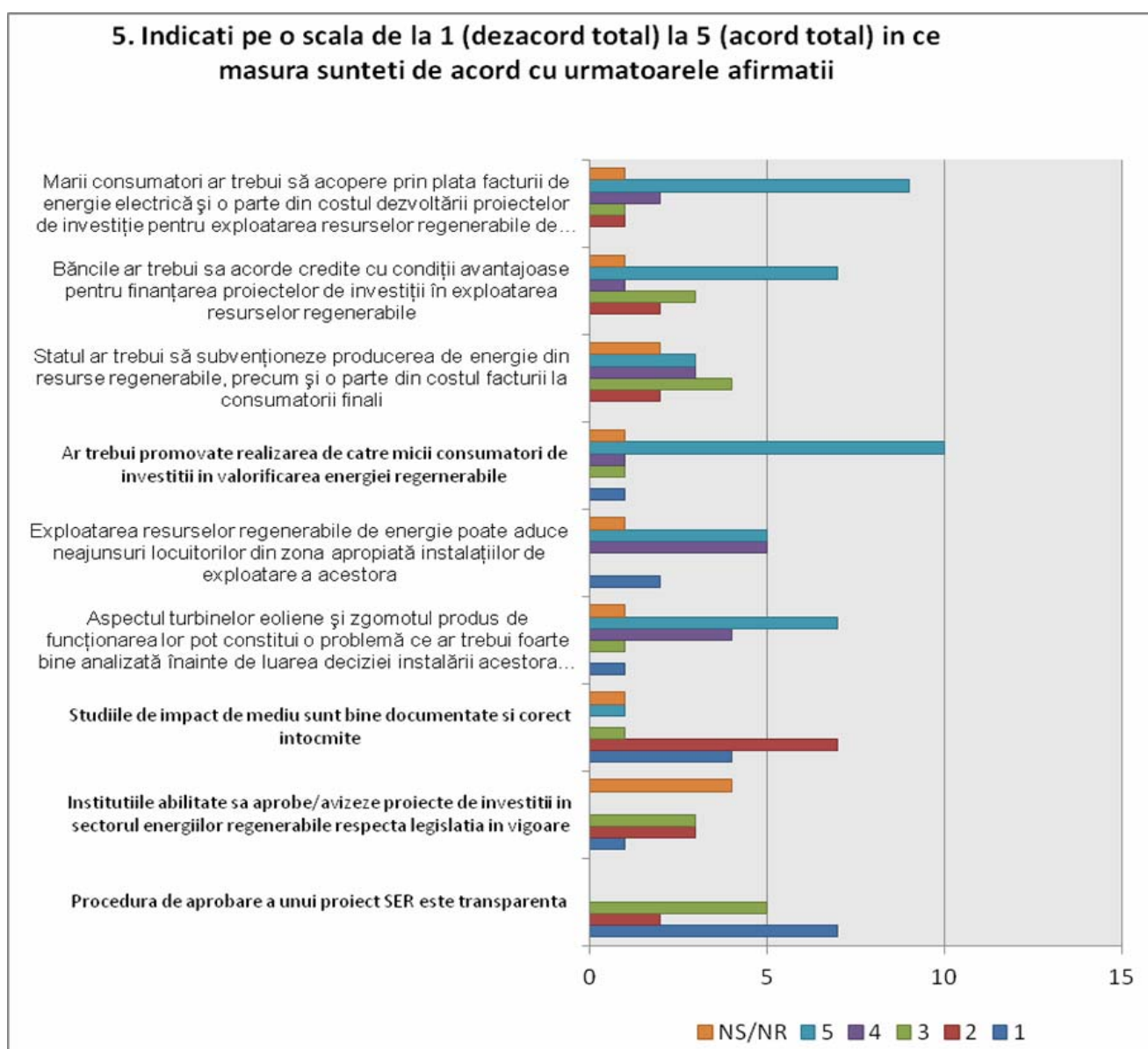
4. Informatiile privind procedura de aprobare/avizare a unui proiect SER in localitatea/regiunea dv. sunt disponibile on-line

La întrebarea referitoare la posibilele soluții de îmbunătățire a funcționării pieței SER, sugestiile indicate prin variantele de răspuns din chestionar plasează varianta „Ar trebui promovate realizarea de investiții în valorificarea energiei regenerabile de către micii consumatori” pe primul loc în rândul preferințelor respondenților, cu un scor de 11 din 14 pe frecvențele 4 și 5, la egalitate cu varianta de răspuns „Marii consumatori ar trebui să acopere prin plata facturii de energie electrică și o parte din costul dezvoltării proiectelor de investiție pentru exploatarea resurselor regenerabile de energie”.

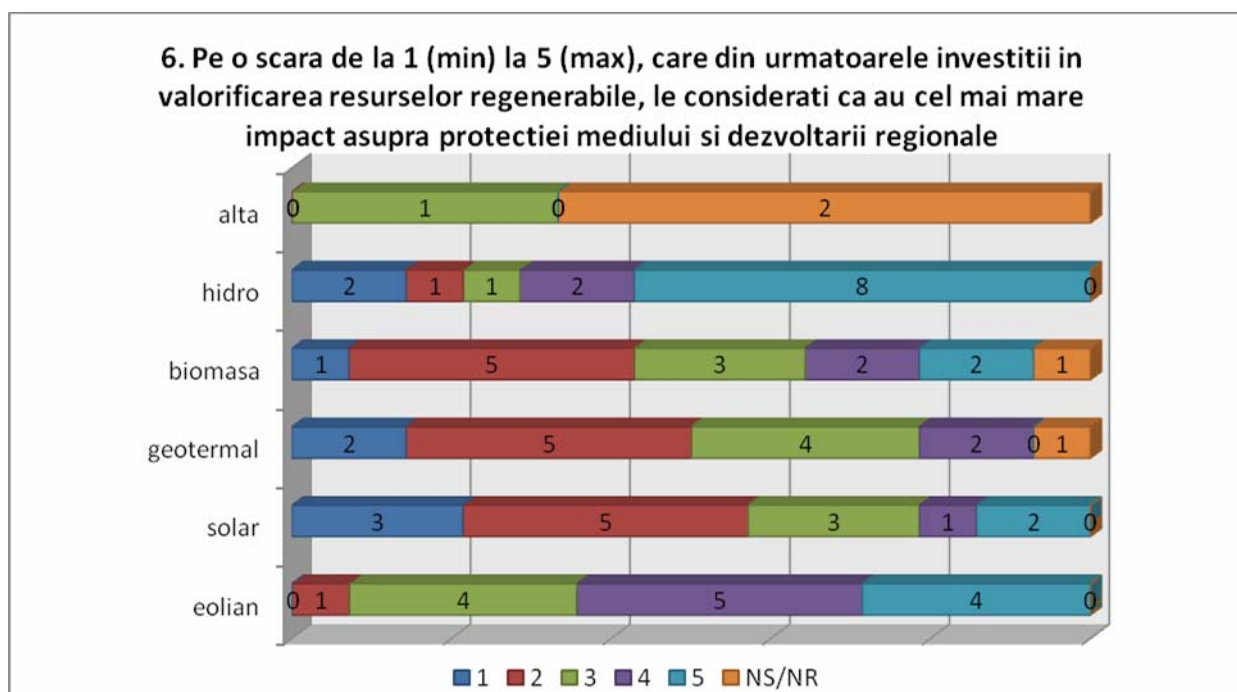
De remarcat este și faptul că 9 din 14 respondenți consideră că procedura de aprobare a unui proiect SER nu este transparentă, opțiunile înregistrând 7 răspunsuri de dezacord total (frecvența 1). Mai mult decât atât, nu mai puțin de 11 din 14 respondenți au apreciat că studiile de impact de mediu nu sunt bine documentate sau corect întocmite.

Un alt rezultat surprinzător este scorul destul de ridicat obținut de varianta „nu știu” cu privire la afirmația „Instituțiile abilitate să aprobe/avizeze proiecte de investiții în sectorul energiilor regenerabile respectă legislația în vigoare” (4 din 14 răspunsuri).

Referitor la sursele de energie regenerabilă considerate a avea cel mai mare impact asupra mediului și dezvoltării regionale, primele două poziții sunt ocupate de energia hidro și cea eoliană, care au obținut scoruri de 10, respectiv 9 din 14, cu comentarii suplimentare precum „În România, în prezent, cele mai mari probleme legate de impactul de mediu (în special asupra habitatelor) sunt din cauza energiei eoliene, în special a parcurilor de eoliene din Dobrogea. O a doua problemă extrem de importantă este cea legată de microhidrocentrale” sau „Pentru moment sectorul energiei eoliene este cel mai vizibil ca impact de mediu”, afirmații care vin să întărească scorul acordat acestor două surse de energie regenerabilă.

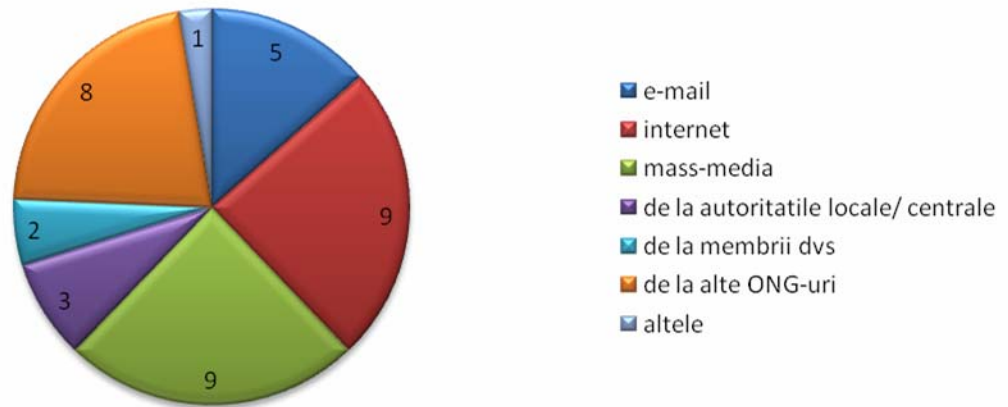
De cealaltă parte, sursele considerate a avea impact redus asupra mediului și dezvoltării regionale au fost identificate de respondenți ca fiind energia solară (cu 3 din 14 puncte) și cea geotermală, varianta aleasă de numai 3 respondenți pe frecvența maximă (5). Energia solară a fost identificată, în același timp, cu un scor relativ mare (8 din 14) ca sursă cu impactul cel mai redus.

Cele mai utilizate surse de informare în rândul ONG-urilor de mediu se dovedesc a fi internetul și mass-media, cu un scor egal de 9 din 14 răspunsuri, urmate îndeaproape de varianta „de la alte ONG-uri”, varianta selectată de 8 dintre respondenți. Cu toate acestea, respondenții recunosc că „Mass media furnizează de obicei informații eronate care pot induce grave neînțelegeri ale procesului. Pentru informațiile culese din diverse surse de pe internet, ne asumăm singuri răspunderea pentru credibilitate”, și adaugă în comentariile adiționale că cele mai de încredere surse de informare sunt ONG-urile sau rețelele de ONG-uri din străinătate, cu care comunicarea are loc prin email. Autoritățile locale/ centrale obțin un scor mic la această întrebare (3 din 14), ceea ce vine în sprijinul afirmațiilor culese anterior, cu referire la transparența și abilitățile de comunicare cu publicul interesat ale acestora.

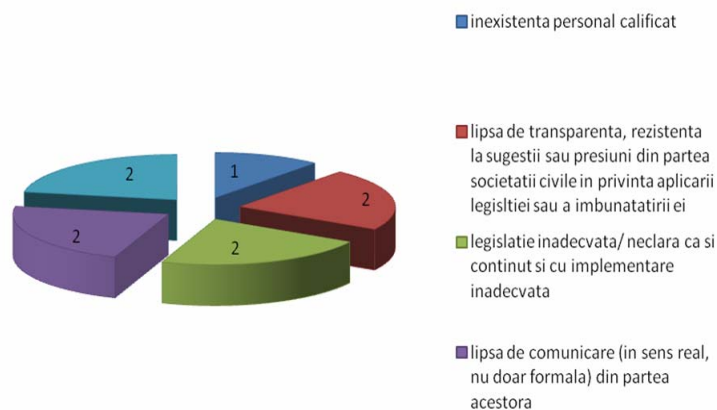

7. Care este modalitatea prin care aflat despre dezvoltarea, avizarea/aprobarea unui proiect de utilizare a resurselor regenerabile in regiunea dvs.

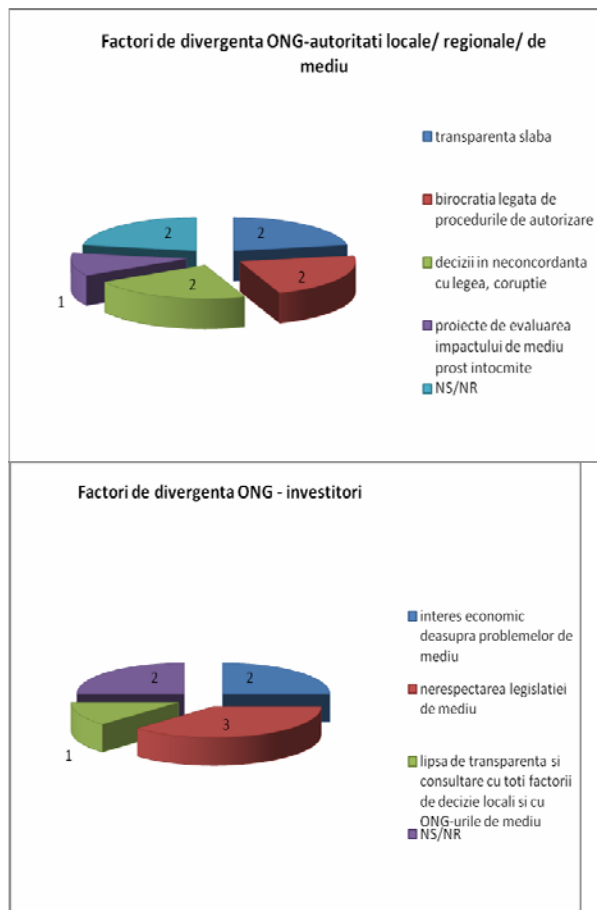

În privința factorilor de divergență dintre ONG-uri și celelalte 3 categorii de actori relevanți identificate în chestionar, nu se remarcă diferențe de scor, ci dimpotrivă, scorurile sunt foarte echilibrate atât în relația cu autoritățile centrale, cât și cu cele regionale/ locale de mediu. „Extremele”, în măsura în care un scor de 3, respectiv 1 din 9 poate fi considerat „extremă” (diferența până la 14 fiind reprezentată de non-răspuns) sunt reprezentate de nerespectarea legislației de mediu de către investitori (în categoria factorilor de divergență ONG-uri-investitori) și de inexistența personalului calificat, considerată a fi un factor de divergență minor în relația ONG-uri – autorități centrale.

Factori de divergența ONG-autoritati centrale

Alți factori de divergență care nu ridică mari probleme respondenților sunt reprezentați de „proiecte de evaluarea impactului de mediu prost întocmite” în relația ONG-uri – autorități locale/ regionale de mediu, și de „lipsa de transparență și consultare cu toți factorii de decizie locali și cu ONG-urile de mediu” în relația ONG-uri – investitori.

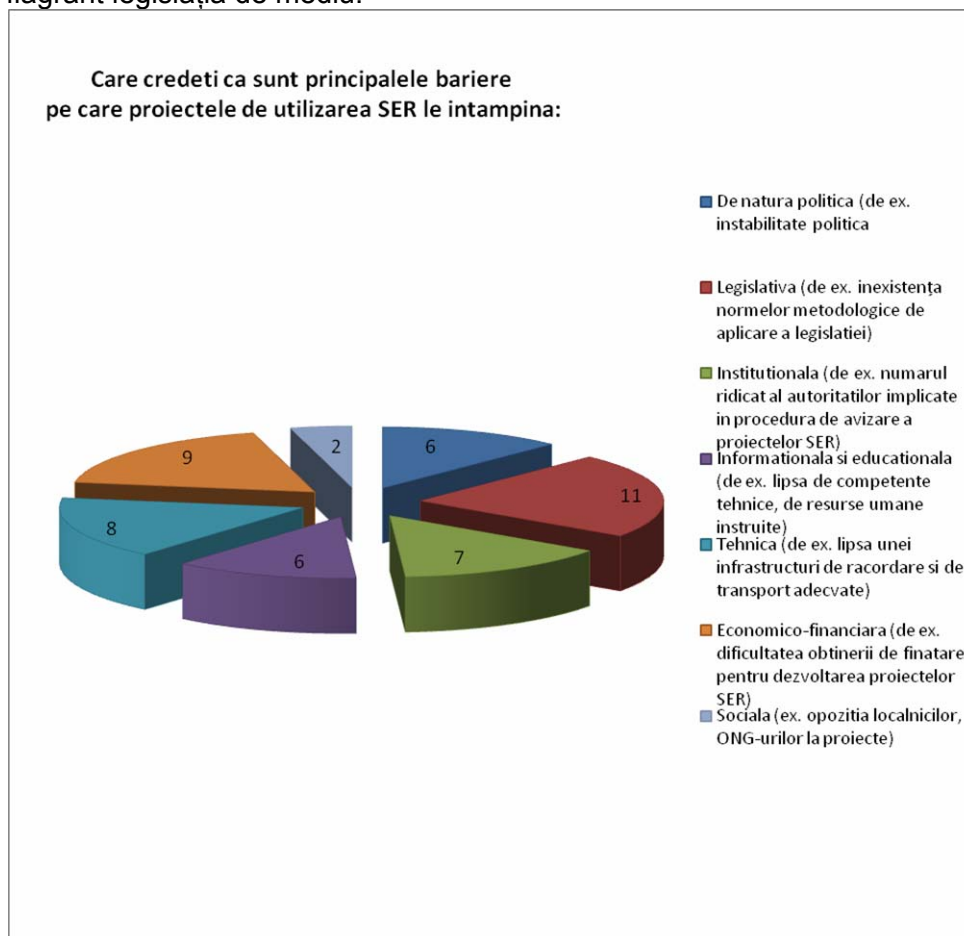

Barierile legislative, precum inexistența normelor de aplicare a legislației sau *„inexistența unor prevederi clare privind trasarea normelor de protecția mediului/naturii la realizarea de SER, personalul nepregătit din punct de vedere al protecției mediului în posturi cheie”*, plasează această opțiune de răspunsul pe locul 1 în clasamentul barierelor întâmpinate în practică de proiectele de utilizare SER (scor 11 din 14). În ordine descrescătoare, respondenții au considerat că depășirea barierelor economico-financiare (scor 9 din 14) și a celor tehnice (scor 8 din 14) ar putea contribui la o mai bună funcționare a sectorului SER.

Comentariile suplimentare care vin în sprijinul acestor scoruri menționează *„Numai proiectele de mari dimensiuni par a fi de interes pentru bănci, deși nu ele ar trebui să fie portdrapelul E-SRE, micii producători având dificultăți mari de a finanța proiecte care sunt făcute cu respectarea legislației și nu pe bază de proptele politice și alte mijloace nelegitime”*, respectiv *„problemele de blocaj a marilor proiecte SER sunt legate de insuficienta dezvoltare a rețelei de distribuție”*.

Cea mai puțin semnificativă barieră în dezvoltarea proiectelor SER a fost identificată de respondenți ca fiind cea socială, cu numai 2 din 14 răspunsuri, ceea ce pe de o parte ar putea reflecta lipsa de implicare reală și activă a comunităților locale pe tot parcursul dezvoltării unui proiect SER, și pe de altă parte ar putea fi relevantă din

prisma capacității ONG-urilor de a-și face cunoscute obiecțiile și de a fi un partener de dialog real cu investitorii și autoritățile în cazurile în care proiectele SER violează flagrant legislația de mediu.

Răspunsurile oferite de respondenți la întrebarea **10. Ce v-ar plăcea să se îmbunătățească în promovarea dezvoltării proiectelor de exploatare a SER? Și cum?** se încaadrează în zona transparentizării procedurilor la nivelul autorităților, al unei mai bune comunicări cu investitorii, modificarea legislației în favoarea micilor investitori:

- „Mai multă transparență, mai multă informare publică proactivă și corectă, legislație mai clară, încetarea favorizării marilor producători, respectarea principiilor de protecția mediului”
- „Simplificarea legislației, reducerea numărului de acte necesare, transparența procesului decizional - prin colaborarea cu autoritățile (în special cele locale)”
- „Să existe o legislație care să prevadă dezvoltarea de proiecte de capacități mici și să fie încurajați investitori privați (indivizi, IMM-uri, fermieri).”

Capitolul 5. Concluzii

România se află pe locul 13 între cele mai atractive țări din lume, privind investițiile în energie regenerabilă, conform ultimului raport Country Attractiveness Indices, lansat în noiembrie 2011 de Ernst & Young.

Intrată abia de un an în topul celor mai atractive 40 de țări privind energia regenerabilă, România urcă încă trei locuri în acest clasament, în urma investițiilor masive în proiecte eoliene și a concretizării proiectului legislativ privind certificatele verzi - aflat în așteptare încă din 2008. Desemnat în cadrul raportului drept unul din cele mai atractive proiecte legislative pe energii regenerabile, Legea 220/2008 a fost aprobată de Comisia Europeană și va fi aplicabilă până la sfârșitul anului.

Cu toate acestea în urma analizei factorilor de divergență se evidențiază faptul că cei mai mulți dintre acești factori se regăsesc în relația cu autoritățile publice, atât la nivel legislativ cât și la nivel instituțional.

O definire mai clară a cadrului strategic cât și o îmbunătățire a cadrului legislativ care să cuprindă norme de aplicare și proceduri coerente, care să nu dea naștere la interpretări, ar reduce factorii de divergență cel puțin la jumătate.

Pentru o înțelegere unitară a legislației și procedurilor de aplicare se recomandă elaborarea ghidurilor de bune practici și training pentru personalul din domeniu.

O aplicare a legislației în literă și spirit, într-un mod transparent ar ameliora percepția asupra birocrăției și corupției. În acest sens se recomandă ca autoritățile publice centrale și locale să își însușească tehnicile de consultare a publicului și să le aplice în mod corespunzător. Această măsură ar contribui și la reducerea timpului de rezolvare a problemelor ulterioare precum și la reducerea potențialelor pagube create de o implementare necorespunzătoare.

Următorul grup țintă ca importanță în relația cu factorii de divergență este grupul operatorilor de transport și distribuție iar ca prioritate este realizarea investițiilor de infrastructură necesare.

Acest lucru trebuie să aibă loc cât mai urgent în condițiile în care numărul de solicitări de racord la rețea este tot mai mare de la zi la zi iar odată cu noile îmbunătățiri la Legea 220/2008 care este foarte atractivă pentru investitori, acesta va crește considerabil.

A treia categorie importantă de măsuri este cea legată de finanțările din fonduri publice (POS CCE și AFM) care trebuie să devină predictibile, cu indicatori clari și bine definiți; să se adreseze tuturor potențialilor investitori și/sau producători din surse regenerabile de energie, fără discriminare (mărimea companiei, afilierea politică etc); să aibă termene exacte de depunere, evaluare etc. și care să permită companiilor să își realizeze un plan de afaceri credibil și să nu împiedice sau să întârzie realizarea proiectelor.

Nu în ultimul rând ar trebui să se aibă în vedere eliminarea favoritismelor față de anumite categorii de producători și consumatori și eliminarea intervențiilor statului în managementul companiilor comerciale cu capital majoritar de stat, astfel încât acestea să funcționeze ca orice companie după regulile de piață.

Odată cu ameliorarea factorilor de divergență sus-menționați și ceilalți factori de divergență vor dispărea sau vor deveni prea puțin semnificativi. Astfel, având un cadru legislativ bine pus la punct și respectat de autorități va contribui la reducerea factorului de divergență privind respectarea legislației de către firmele producătoare sau investitoare, iar organizațiile neguvernamentale nu vor mai avea obiect de activitate în acest domeniu. De asemenea un semnal politic puternic în ceea ce privește utilizarea surselor de energie regenerabilă ca prioritate pentru România, coroborat cu programe de finanțare viabile va determina băncile comerciale să își reconsidere politica de creditare și poziția pe piață.

Matricea factorilor de divergență

Factori de divergență	Producători	Autorități	Transportatori/ distribuitori	Consumatori Mari	ONG-uri	Finanțatori
Producători		<p>Lipsa de transparență în procesul decizional</p> <p>Cadru legislativ deficitar</p> <p>Neclarități în definirea rolului instituțiilor și nivelului de importanță a deciziilor</p> <p>Birocrație excesivă</p> <p>Corupție</p> <p>Favoritism guvernamental</p> <p>Regimul utilizării terenurilor</p> <p>Lipsa personalului calificat</p> <p>Proiecte slab documentate și elaborate</p>	<p>Rețea de transport și distribuție inadecvată</p> <p>Conflictul de interese în cazul în care OSD este și producator</p>	Contracte dezavantajoase	Opoziție la dezvoltare	<p>Lipsa de predictibilitate a finanțării</p> <p>Lipsa creditărilor avantajoase</p> <p>Lipsa de expertiză financiară în definirea unui proiect eligibil pentru finanțare</p>
			Nerespectarea legislației de mediu			

Matricea factorilor de divergență						
Factori de divergență	Producători	Autorități	Transportatori/ distribuitori	Consumatori Mari	ONG-uri	Finanțatori
Autorități			Lipsa măsurilor de reabilitare și dezvoltare a rețelei de transport și distribuție	Favorizarea marilor consumatori	Lipsa expertizei	x
			Lipsa de interes în utilizarea fondurilor alocate pentru îmbunătățirea rețelelor de transport al energiei		Nerespectarea legislației existente Lipsa de transparență Corupție	
Transportatori/ distribuitori				x	x	x
Consumatori Mari					x	x
ONG-uri						Sustenabilitatea proiectelor aprobate
Finanțatori						

Anexa 1 – Metodologia de colectare și analiza datelor

Colectarea informațiilor și analiza documentației s-a desfășurat în perioada septembrie – noiembrie 2011, pe mai multe paliere, după cum urmează:

1. Realizarea chestionarelor

Echipa de proiect a realizat chestionarele aferente celor șase grupuri țintă identificate:

- producători de energie din surse regenerabile;
- autorități publice (centrale și locale);
- operatori de transport și distribuție;
- consumatori mari;
- organizații neguvernamentale de mediu;
- finanțatori (alții decât dezvoltatorul proiectului, bănci, fonduri etc).

2. Distribuție chestionare

Chestionarele au fost distribuite repondenților atât prin e-mail, către organizații aparținând grupurilor țintă, cât și prin intermediul unor întâlniri cu reprezentanți ai categoriilor de factori de divergență. De asemenea, o parte din chestionare au fost distribuite prin participarea la evenimente de referință pentru studiu (Conferința de deschidere a Târgului Internațional de energii regenerabile și eficiență energetică Renexpo).

Astfel, pentru:

- Autoritățile publice – au fost trimise 55 de chestionare la reprezentanți ai primăriilor reședințe de orașe și municipii și la reprezentanți ai consiliilor județene din următoarele localități: Călărași, Câmpina, Băneasa (Călărași), Independența (Călărași), Bistrița, Satu-Mare, Slatina, Târgu-Jiu, Craiova, Dolj, Galați, Moinești, Iași, Reșița, Arad, Deva, Timișoara, Avrig, Întorsura Buzăului, Topoloveni, Slobozia, Roman, Constanța, Fântânele (Constanța). Chestionarele au fost distribuite și prin intermediul Asociației Municipiilor din România către 110 municipii. Dintre aceștia numai nouă reprezentanți ai autorităților locale au completat chestionarele în timp util.
- ONG-uri – chestionarele au fost realizate și colectate pe un site specializat de cercetare de piață, monkeysurvey.com. Numărul de organizații abordate a fost de 48, dintre care au răspuns invitație noastre 14.
- Producători – au fost distribuite 10 chestionare în cadrul Târgului Renexpo și au fost invitate să participe la cercetare un număr de 30 firme prin e-mail. Dintre aceștia au răspuns 5.
- Bănci – au fost invitate prin solicitare pe e-mail să participe la studiu 18 instituții bancare, dintre care au răspuns 3.
- Operatori de transport și distribuție – au fost invitați 5, dintre care ne-a răspuns unul singur, spunând că informațiile solicitate sunt confidențiale.
- Consumatori mari – au fost transmise 6 chestionare și nu a fost primit niciun răspuns.

3. Participare întâlniri

Doi reprezentanți ai echipei de proiect au participat în ziua de 29 septembrie 2011 la Masa rotundă a proiectului INTER PARES - „**Instrumente inovative pentru reglementarea domeniului energiei regenerabile la nivelul asociațiilor administrației publice locale**”, organizată de UNCJR, unde au

participat reprezentanți ai următoarelor Consilii Județene: Călărași, Dolj, Maramureș, Prahova, Teleorman și Timiș.

Cu aceasta ocazie, s-a discutat despre barierele în dezvoltarea și implementarea proiectelor din surse de energie regenerabilă și rolul autorităților locale în proces. Tot cu aceasta ocazie, au fost distribuite 6 chestionare.

O alta întâlnire a avut loc cu reprezentanții patronatului din sectorul energiilor regenerabile SUN-E, în data de 25 noiembrie 2011, în cadrul căreia au fost discutate probleme legate de producătorii de energie din surse regenerabile și factorii de divergență cu alți actori implicați.

4. Participare târg internațional pentru energie

În perioada 9 – 11 octombrie un reprezentant al echipei de proiect a participat la Târgul RENEXPO (Renewable ENergy EXPOsition) SOUTH-EAST EUROPE și a discutat cu participanții. Evenimentul a reunit 120 de expozați din 15 țări europene, accentul acestei ediții fiind pus pe energii regenerabile și eficiența energetică din construcții și renovări. Au fost distribuite 10 chestionare și realizate 4 interviuri.

5. Analiza documentatiilor

Au fost analizate materialele relevante subiectului precum: strategii europene și românești, legislație, comunicări ale Comisiei Europene, studii etc și au fost consultate site-urile oficiale ale instituțiilor responsabile de acest subiect.

6. Analiză declarații publice

Deoarece instituțiile publice (în special cele de la nivel central) sunt reticente în a răspunde la solicitări scrise, a fost efectuată o cercetare a declarațiilor de presă pe diverse subiecte ce corespund factorilor de divergență identificați de echipa de elaborare a proiectului.

Anexa 2

Chestionar producători energie din resurse regenerabile

În condițiile dezvoltării tot mai accentuate a investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile, dorim să identificăm în cadrul proiectului factorii de divergență care afectează dezvoltarea și implementarea de astfel de proiecte.

Vă rugăm să furnizați câteva informații despre instituția dumneavoastră:

- a) Care este profilul activității companiei dvs.:
  - a. Producător de energie din resurse regenerabile.
  - b. Furnizor de echipamente pentru exploatarea energiilor regenerabile (SER)
- b) În ce oraș este situat sediul instituției?.....
- c) În ce interval se află mărimea cifrei de afaceri anuală pe care o realizați (mil lei). ?
 sub 1 mil.lei; 1-100 mil. lei; 100-300 mil. lei; 300-600 mil. lei;
 peste 600 mil. lei.
- d) Care este ponderea în cifra de afaceri a producției de energie din SER valorificate?
 sub 5%; 5-10%; 10-20%; 20-40%; peste 40%.
- e) Care sunt resursele regenerabile pe care le exploatați?
  - a. Solar
  - b. Eolian
  - c. Geotermal
  - d. Hidro
  - e. Biomasă
  - f. Altele (nominalizați)
- f) Vă rugăm să precizați faza în care vă aflați în ceea ce privește exploatarea SER: dezvoltarea proiectului, implementare sau proiect finalizat:.....
  - a. Care este numărul de proiecte SER implementate? Capacitatea instalată?
.....

În calitate de producător de energie din surse regenerabile, vă rugăm să ne precizați care sunt principalele divergențe ce pot apărea în implementarea și exploatarea unui astfel de proiect:

1. Care sunt principalii factori de divergență în dezvoltarea și implementarea proiectelor SER dintre dvs. și
  - a. autoritățile locale (consiliu local, județean etc.)
.....
  - b. autoritățile centrale (ministere, agenții, autorități etc.)
.....
  - c. autoritățile de protecția mediului (ANPM, ARPM etc.)
.....
  - d. transportatorul/distribuitoarea de energie electrică
.....

2. Considerați că actuala legislație este suficient de adecvată dezvoltării și implementării de astfel de proiecte?.....
  - a. **Dacă Nu**, ce vă nemulțumește?
.....
.....

3. Care sunt principalele bariere pe care le întâmpinați:
  - a. De natură politică (de ex. instabilitate politică)
  - b. Legislativă (de ex. inexistența normelor metodologice de aplicare a legislației)
  - c. Instituțională (de ex. numărul ridicat al autorităților implicate în procedura de avizare a proiectelor SER)
  - d. Informațională și educațională (de ex. lipsa de competențe tehnice, de resurse umane instruite)
  - e. Tehnică (de ex. lipsa unei infrastructuri de racordare și de transport adecvate)
  - f. Economico-financiară (de ex. dificultatea obținerii de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor SER)

Motivați răspunsul ales.....
.....
.....

4. Considerați că procedurile de avizare a proiectelor SER sunt greoaie și birocratice?
  - a. Dacă da, vă rugăm să motivați răspunsul.
.....
.....

5. Care este numărul de avize pe care trebuie să le obțineți pentru aprobarea și implementarea unui proiect de exploatare SER și care credeți că ar fi avizele ce ar putea fi eliminate din procedura actuală de avizare, pentru simplificarea acesteia?
.....

6. Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații
  - a. Numărul de avize și aprobări necesare de obținut în cazul proiectelor SER este ridicat.

1; 2; 3; 4; 5.

b. Termenele de obținere a avizelor sunt mari.

1; 2; 3; 4; 5.

c. Pot apărea întârzieri mari în acordarea avizelor.

1; 2; 3; 4; 5.

d. Se pot obține ușor finanțări pentru implementarea proiectelor de exploatare a SER.

1; 2; 3; 4; 5.

e. Resursa umană calificată în acest domeniu este suficientă.

1; 2; 3; 4; 5.

f. Comunitatea locală este dispusă să susțină implementarea proiectelor de dezvoltare SER

1; 2; 3; 4; 5.

g. Accesul la rețeaua de distribuție nu este restricționat.

1; 2; 3; 4; 5.

h. Veniturile din valorificarea energiei din SER sunt acoperitoare pentru costurile de producere a acesteia (amortizarea investiției inițiale, costurile de operare etc.)

1; 2; 3; 4; 5.

i. Legislația actuală privind promovarea producerii de energie din SER susține dezvoltarea proiectelor de exploatare a SER

1; 2; 3; 4; 5.

7. Există factori de divergență cu alți investitori în proiecte SER?.....

8. Ați întâmpinat probleme de natura deficitului de resursă umană calificată în acest domeniu?

a. Dacă da, vă rugăm să specificați despre ce funcții a fost vorba
.....
.....

9. Ați întâmpinat probleme în obținerea de surse de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor SER? Care a fost cauza principală pentru care nu ați obținut finanțare?

a. Dacă da, vă rugăm să motivați răspunsul
.....
.....
.....

10. Ați întâmpinat vreun tip de opoziție în ceea ce privește obținerea avizului/acordului de mediu?

- .....
- ...
- a. Dacă da, de la cine?.(comunitate locală, ONG-uri etc.)
.....
  - b. Dacă da, care a fost cauza principală pentru care nu vi s-a acordat avizul/ acordul de mediu.....
.....
11. Aveți probleme cu livrarea energiei electrice în rețea?
- a. Exemplificați.....
.....
12. Care sunt modificările de natura contextului economic sau legislativ care ar putea susține din punctul dvs. de vedere o mai mare dezvoltare a proiectelor de exploatare a SER?.....

Vă mulțumim!

Anexa 3

Chestionar autorităţi locale

În condițiile dezvoltării tot mai accentuate a investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile, dorim să identificăm în cadrul proiectului factorii de divergență care afectează dezvoltarea și implementarea de astfel de proiecte. În acest sens, vă rugăm să ne precizați opinia dvs. din două perspective: I) aceea de autoritate publică locală implicată în avizarea investițiilor în proiecte de utilizare SER și II) aceea de dezvoltator de proiecte (SER), dacă este cazul.

Vă rugăm să furnizați câteva informații despre instituția dumneavoastră:

g) Care este numărul de anagajați ai instituției?

Până în 20 de anagajați; între 20-50; între 50-100; peste 100.

h) În ce oraș este situat sediul instituției ?

.....
i) Care este numărul de proiecte SER primite spre analiză și aprobare de către instituție, în medie, în decursul unui an calendaristic?

.....
j) Care este procentul proiectelor SER care sunt aprobate și implementate în decursul unui an calendaristic?

.....
I) În calitate de autoritate locală, vă rugăm să ne răspundeți la următoarele întrebări:

1. Care dintre următoarele categorii grupuri de interese considerați că pun cele mai multe piedici în dezvoltarea proiectelor SER în România:

- a) producătorii;
- b) transportatorii/distribuitorii;
- c) marii consumatori;
- d) autoritățile locale
- e) autoritățile centrale;
- f) ONG-urile;
- g) băncile sau alte instituții financiare;
- h) puterea legislativă;
- i) Alți .....

Pentru fiecare dintre grupurile de interese bifate la întrebarea anterioară, oferiți mai multe detalii privind tipurile de piedici pe care le cunoașteți.

2. Considerați că informațiile privind procedura de aprobare/avizare a unui proiect SER în localitatea dvs. sunt disponibile on-line

i. Da

ii. Nu – În acest caz unde pot fi găsite și sub ce formă (ex. la biroul de urbanism sub formă de pliant, îi răspunde un funcționar la biroul de informații etc.)

.....
.....

3. Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:
- Informațiile privind procedura de aprobare/avizare a unui proiect SER sunt suficient de amănunțite și clare
 1;   2;   3;   4;   5.
  - Procedura de aprobare a unui proiect SER este transparentă (ex. Investitorul poate participa la Ședința de Consiliu în care se ia decizia, etc).
 1;   2;   3;   4;   5.
  - Termenele legale de acordare a avizelor sunt respectate.
 1;   2;   3;   4;   5.
  - Procedurile de avizare și aprobare a unui proiect SER sunt birocratice
 1;   2;   3;   4;   5.
4. Există prevederi legislative care îngreunează aceste avizări?.....
- Dacă Da, puteți specifica?.....
5. Aveți măsuri locale de stimulare a investitorilor privați în proiecte SER?.....
- Dacă Da, vă rugăm să precizați care sunt acestea.....

II) În calitate de dezvoltator de proiecte din SER, vă rugăm să ne răspundeți la următoarele întrebări

Vă rugăm să precizați faza în care vă aflați: dezvoltarea proiectului, implementare sau proiect finalizat:.....

13. Care sunt principalii factori de divergență în dezvoltarea și implementarea proiectelor SER dintre dvs. și
- autoritate centrale (ministere, agenții, autorități etc.).....
  - Autoritățile de protecția mediului (APM, ARPM etc.).....
14. Considerați că actuala legislație este suficient de adecvată dezvoltării și implementării de astfel de proiecte?.....
- Dacă Nu, ce vă nemulțumește?.....
15. Care sunt principalele bariere pe care le întâmpinați:

- a. De natură politică (de ex. instabilitate politică)
- b. Legislativă (de ex. inexistența normelor metodologice de aplicare a legislației)
- c. Instituțională (de ex. numărul ridicat al autorităților implicate în procedura de avizare a proiectelor SER)
- d. Informațională și educațională (de ex. lipsa de competențe tehnice, de resurse umane instruite)
- e. Tehnica (de ex. lipsa unei infrastructuri de racordare și de transport adecvate)
- f. Economico-financiară (de ex. dificultatea obținerii de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor SER)

Motivați răspunsul

ales.....

16. Considerați că procedurile de avizare a proiectelor SER sunt greoaie și birocratice?

a. Dacă da, vă rugăm să motivați răspunsul

.....

17. Care este numărul de avize pe care trebuie să le obțineți pentru aprobarea și implementarea unui proiect de exploatare SER și care credeți că ar fi avizele ce ar putea fi eliminate din procedura actuală de avizare, pentru simplificarea acesteia?

.....

18. Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații

i. Numărul de avize și aprobări necesare de obținut în cazul proiectelor SER este ridicat.

1; 2; 3; 4; 5.

ii. Termenele de obținere a avizelor sunt mari.

1; 2; 3; 4; 5.

iii. Pot apărea întârzieri mari în acordarea avizelor.

1; 2; 3; 4; 5.

iv. Se pot obține ușor finanțări pentru implementarea proiectelor de exploatare a SER.

1; 2; 3; 4; 5.

v. Resursa umană calificată în acest domeniu este suficientă.

1; 2; 3; 4; 5.

vi. Comunitatea locală este dispusă să susțină implementarea proiectelor de dezvoltare SER.

1; 2; 3; 4; 5.

vii. Accesul la rețeaua de distribuție nu este restricționat.

1; 2; 3; 4; 5.

viii. Veniturile din valorificarea energiei din SER sunt acoperitoare pentru costurile de producere a acesteia (amortizarea investiției inițiale, costurile de operare etc.)

1; 2; 3; 4; 5.

ix. Legislația actuală privind promovarea producerii de energie din SER susține dezvoltarea proiectelor de exploatare a SER

1; 2; 3; 4; 5.

19. Există factori de divergență cu alți investitori în proiecte SER?.....

20. Ați întâmpinat probleme de natura deficitului de resursă umană calificată în acest domeniu?

Dacă da, vă rugăm să specificați despre ce funcții a fost vorba

.....
21. Ați întâmpinat probleme în obținerea de ajutoare/ împrumuturi de natură financiară, pentru finanțarea proiectelor SER?

Dacă da, vă rugăm să motivați răspunsul

.....

22. Ați întâmpinat vreun tip de opoziție în ceea ce privește obținerea avizului/acordului de mediu?

.....
Dacă da, de la cine?.(comunitate locală, ONG-uri etc)

.....

23. Ce v-ar plăcea să se îmbunătățească?.....

Vă mulțumim !

Anexa 4
Chestionar Operatori de Transport/Distribuție

În condițiile dezvoltării tot mai accentuate a investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile, dorim să identificăm care sunt factorii de divergență ce afectează dezvoltarea și implementarea de astfel de proiecte.

Vă rugăm să furnizați câteva informații despre instituția dumneavoastră:

- k) Numele instituției.....
- l) Ce regiune/regiuni acoperă activitatea instituției dvs.?
.....
- m) Care sunt atribuțiile dvs.:
- a. Sunteți transportator al energiei provenite din resurse regenerabile?
  - b. Sunteți distribuitor al energiei provenite din resurse regenerabile?
  - c. Sunteți producător de energie din surse regenerabile?
  - d. Vă încadrați în mai multe categorii? Vă rugăm precizați..

.....
.....

În calitate de operator de transport/distribuție al/a energiei din surse regenerabile, vă rugăm să ne răspundeți la următoarele întrebări:

6. Pe o scală de la 1 (cele mai puține) la 5 (cele mai mari), care dintre următoarele categorii /grupuri de interese considerați că ridică cele mai multe probleme în dezvoltarea proiectelor de exploatare a surselor de energie regenerabilă (SER) în România:

b) Producătorii:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
c) Transportatorii/distribuitorii:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
d) Marii consumatori:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
e) Autoritățile locale:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
f) Autoritățile centrale:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
g) ONG-urile:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
h) Băncile sau alte instituții financiare:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
i) Alții.....	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.

Pentru fiecare dintre grupurile de interese bifate la întrebarea anterioară oferiți mai multe detalii privind tipurile de probleme pe care le cunoașteți.

.....
.....
.....
.....
.....

7. Informațiile privind procedura de racordare la rețeaua de transport și distribuție a unui proiect SER sunt disponibile on-line

- i. Da
- ii. Nu
- iii. Uneori
- iv. Nu știu

Alte

comentarii.....

.....

8. Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:

- a. Termenii și condițiile de racordare la rețeaua de transport și distribuție a energiei electrice pentru un proiect SER sunt bine definite (ex. Legislația stabilește exact sau există ghiduri de aplicare etc).
 1;   2;   3;   4;   5.
- b. În ultimii ani s-au făcut investiții importante în rețelele de transport și distribuție în scopul preluării prioritare a producției de energie electrică din surse regenerabile.
 1;   2;   3;   4;   5.
- c. Exploatarea resurselor regenerabile de energie poate aduce neajunsuri Sistemului Energetic Național (ex. periclitează funcționarea sistemului în unele zone etc)
 1;   2;   3;   4;   5.
- d. Ar trebui promovate realizarea de către micii consumatori de investiții în valorificarea energiei regenerabile (de ex. achiziționarea de panouri fotovoltaice sau de instalații de captare a energiei geotermale pentru uzul casnic propriu).
 1;   2;   3;   4;   5.
- e. Marii consumatori ar trebui să acopere prin plata facturii de energie electrică și o parte din costul dezvoltării proiectelor de investiție pentru exploatarea resurselor regenerabile de energie.
 1;   2;   3;   4;   5.

9. Pe o scală de la 1 (min) la 5 (max), care din următoarele investiții în valorificarea resurselor regenerabile, creează cele mai mari probleme de transport și distribuție a energiei:

- a. Eolian   1;   2;   3;   4;   5.
- b. Solar   1;   2;   3;   4;   5.
- c. Geotermal   1;   2;   3;   4;   5.
- d. Biomasă   1;   2;   3;   4;   5.
- e. Hidro   1;   2;   3;   4;   5.
- f. Alta (specificați).....

Motivați răspunsul

.....
 .....
 .....

10. În contextul dezvoltării și implementării proiectelor SER, care sunt principalii factori de divergență dintre dvs. și:

- a. producători de energie din SER
.....
- b. autoritățile centrale (ministere, agenții, autorități etc.)
.....
.....
- c. autoritățile
locale.....
- d. marii consumatori
.....

11. Care credeți că sunt principalele bariere pe care proiectele de utilizarea SER le întâmpină:

- a. De natură politică (de ex. instabilitate politică)
- b. Legislativă (de ex. inexistența normelor metodologice de aplicare a legislației)
- c. Instituțională (de ex. numărul ridicat al autorităților implicate în procedura de avizare a proiectelor SER)
- d. Informațională și educațională (de ex. lipsa de competențe tehnice, de resurse umane instruite)
- e. Tehnică (de ex. lipsa unei infrastructuri de racordare și de transport adecvate)
- f. Economico-financiară (de ex. dificultatea obținerii de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor SER)
- g. Socială (ex. opoziția localnicilor, ONG-urilor la proiecte)

Motivați răspunsul ales.....
.....
.....
.....
.....

12. Ce v-ar plăcea să se îmbunătățească în promovarea dezvoltării proiectelor de exploatare a SER? Și cum?

.....
.....
.....
.....
.....

Vă mulțumim!

Anexa 5
Chestionar Consumatori (Mari)

În condițiile dezvoltării tot mai accentuate a investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile, dorim să identificăm care sunt factorii de divergență ce afectează dezvoltarea și implementarea de astfel de proiecte.

Vă rugăm să furnizați câteva informații despre instituția dumneavoastră:

n) Care este profilul activității dvs. ....

o) În ce localități vă desfășurați activitatea

.....
.....

p) Care este interesul dvs. pentru energia regenerabilă:

a. Utilizați energie produsă din surse regenerabile?

i. Dacă da, din ce fel de surse?.....

ii. Ce procent din energia consumată provine din SER?.....

b. Aveți propriile unități/instalații de producere a energiei din surse regenerabile de energie?

i. Dacă da, vă rugăm să precizați ce procent (%) din energia consumată este produsă în unități/instalații proprii SER.....

c. Intenționați să dezvoltați propriile proiecte de producere a energiei din SER?.....

Vă rugăm să ne răspundeți la următoarele întrebări cu privire la producerea energiei din SER

13. Pe o scală de la 1 (cele mai puține) la 5 (cele mai mari), care dintre următoarele categorii /grupuri de interese considerați că ridică cele mai multe probleme în dezvoltarea proiectelor de exploatare a surselor de energie regenerabilă (SER) în România:

j) Producătorii:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
k) Transportatorii/distribuitorii:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
l) Marii consumatori:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
m) Autoritățile locale:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
n) Autoritățile centrale:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
o) ONG-urile:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
p) Băncile sau alte instituții financiare:	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.
q) Alții	☐ 1;	☐ 2;	☐ 3;	☐ 4;	☐ 5.

Pentru fiecare dintre grupurile de interese bifate la întrebarea anterioară oferiți mai multe detalii privind tipurile de probleme pe care le cunoașteți.

.....
.....
.....
.....

14. Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:

- a. Marii consumatori de energie ar trebui să dezvolte propriile proiecte de producere a energiei din surse regenerabile
 1; 2; 3; 4; 5.
- b. Statul ar trebui să subvenționeze producerea de energie din surse regenerabile, precum și o parte din costul facturii la consumatorii finali.
 1; 2; 3; 4; 5.
- c. Băncile ar trebui să acorde credite cu condiții avantajoase pentru finanțarea proiectelor de investiții în exploatarea resurselor regenerabile.
 1; 2; 3; 4; 5.

15. Pe o scală de la 1 (min) la 5 (max), care din următoarele investiții în valorificarea resurselor regenerabile de energie, le considerați ca fiind cele mai atractive pentru domeniul dvs. de activitate:

- a. Eolian 1; 2; 3; 4; 5.
- b. Solar 1; 2; 3; 4; 5.
- c. Geotermal 1; 2; 3; 4; 5.
- d. Biomasă 1; 2; 3; 4; 5.
- e. Hidro 1; 2; 3; 4; 5.
- f. Alta (specificați).....

Motivați răspunsul

.....
.....
.....

16. În contextul dezvoltării și implementării proiectelor SER, care sunt principalii factori de divergență dintre dvs. și:

- e. Producătorii de energie din SER.....
- f. Autoritățile centrale (ministere, agenții, autorități etc).....
- g. Transportatorul/distribuitorul de energie.....
- h. Alții (precizați).....

17. Care credeți că sunt principalele bariere pe care proiectele de utilizarea SER le întâmpină:

- a. De natură politică (de ex. instabilitate politică)
- b. Legislativă (de ex. inexistența normelor metodologice de aplicare a legislației)
- c. Instituțională (de ex. numărul ridicat al autorităților implicate în procedura de avizare a proiectelor SER)
- d. Informațională și educațională (de ex. lipsa de competențe tehnice, de resurse umane instruite)
- e. Tehnică (de ex. lipsa unei infrastructuri de racordare și de transport adecvate)
- f. Economico-financiară (de ex. dificultatea obținerii de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor SER)
- g. Socială (ex. opoziția localnicilor, ONG-urilor la proiecte)

Motivați răspunsul ales

.....
.....
.....
.....
.....

18. Ce v-ar plăcea să se îmbunătățească în promovarea dezvoltării proiectelor de exploatare a SER? Și cum?.....

.....
.....
.....
.....

Vă mulțumim!

Anexa 6 Chestionar ONG-uri

În condițiile dezvoltării tot mai accentuate a investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile, dorim să identificăm care sunt factorii de divergență ce afectează dezvoltarea și implementarea de astfel de proiecte.

Vă rugăm să furnizați câteva informații despre instituția dumneavoastră:

- q) Care este numărul de anagajați ai organizației
- Până în 5; între 5 -10; între 10- 30; peste 30.
- De voluntari:
 Până în 5; între 5 -10; între 10- 30; peste 30.
- De membri:
 Până în 5; între 5 -10; între 10- 30; peste 30.
- r) În ce oraș este situat sediul organizației?.....
- s) Care este interesul dvs. pentru energia regenerabile:
- a. Sunteți o organizație care promovează utilizarea resurselor regenerabile de energie?
- b. Sunteți o organizație care se ocupă de conservarea naturii?
- c. Ați derulat campanii legate de energia regenerabilă? Dacă da, vă rugăm să menționați scopul campaniei.....
.....

În calitate de ONG de mediu, vă rugăm să ne răspundeți la următoarele întrebări:

19. Pe o scală de la 1 (cele mai puține) la 5 (cele mai mari), care dintre următoarele categorii /grupuri de interese considerați că ridică cele mai multe probleme în dezvoltarea proiectelor de exploatare a surselor de energie regenerabilă (SER) în România:
- r) Producătorii: 1; 2; 3; 4; 5.
- s) Transportatorii/distribuitorii: 1; 2; 3; 4; 5.
- t) Marii consumatori: 1; 2; 3; 4; 5.
- u) Autoritățile locale: 1; 2; 3; 4; 5.
- v) Autoritățile centrale: 1; 2; 3; 4; 5.
- w) ONG-urile: 1; 2; 3; 4; 5.
- x) Băncile sau alte instituții financiare: 1; 2; 3; 4; 5.
- y) Puterea legislativă: 1; 2; 3; 4; 5.
- z) Alții ..... 1; 2; 3; 4; 5.

Pentru fiecare dintre grupurile de interese bifate la întrebarea anterioară oferiți mai multe detalii privind tipurile de probleme pe care le cunoașteți.

.....
.....
.....

.....
.....

20. Informațiile privind procedura de aprobare/avizare a unui proiect SER în localitatea/regiunea dvs. sunt disponibile on-line

- i. Da
- ii. Nu

21. Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:

- a. Procedura de aprobare a unui proiect SER este transparentă (ex. Sunteți invitați la Ședința de Consiliu în care se ia decizia cu privire la aprobarea proiectului, sunteți informați de Agenția de mediu că un proiect se află în procedură de dezbatere publică etc).
 1; 2; 3; 4; 5.
- b. Instituțiile abilitate să aprobe/avizeze proiecte de investiții în sectorul energiilor regenerabile respectă legislația în vigoare.
 1; 2; 3; 4; 5.
- c. Studiile de impact de mediu sunt bine documentate și corect întocmite.
 1; 2; 3; 4; 5.
- d. Aspectul turbinelor eoliene și zgomotul produs de funcționarea lor pot constitui o problemă ce ar trebui foarte bine analizată înainte de luarea deciziei instalării acestora în apropierea unei localități.
 1; 2; 3; 4; 5.
- e. Exploatarea resurselor regenerabile de energie poate aduce neajunsuri locuitorilor din zona apropiată instalațiilor de exploatare a acestora (aspect vizual nu prea plăcut, poluare sonoră, crearea șantierului de construcție a instalațiilor de valorificare a resurselor de energie regenerabilă, afectarea unor habitate etc.)
 1; 2; 3; 4; 5.
- f. Ar trebui promovate realizarea de către micii consumatori de investiții în valorificarea energiei regenerabile (de ex. achiziționarea de panouri fotovoltaice sau de instalații de captare a energie geotermale pentru uzul casnic propriu).
 1; 2; 3; 4; 5.
- g. Statul ar trebui să subvenționeze producerea de energie din resurse regenerabile, precum și o parte din costul facturii la consumatorii finali.
 1; 2; 3; 4; 5.
- h. Băncile ar trebui să acorde credite cu condiții avantajoase pentru finanțarea proiectelor de investiții în exploatarea resurselor regenerabile.
 1; 2; 3; 4; 5.
- i. Marii consumatori ar trebui să acopere prin plata facturii de energie electrică și o parte din costul dezvoltării proiectelor de investiție pentru exploatarea resurselor regenerabile de energie.
 1; 2; 3; 4; 5.

22. Pe o scală de la 1(min) la 5 (max), care din următoarele investiții în valorificarea resurselor regenerabile, le considerați că au cel mai mare impact asupra protecției mediului și dezvoltării regionale:

- a. Eolian   1; 2; 3; 4; 5.
- b. Solar   1; 2; 3; 4; 5.
- c. Geotermal   1; 2; 3; 4; 5.
- d. Biomasă   1; 2; 3; 4; 5.
- e. Hidro   1; 2; 3; 4; 5.
- f. Alta (specificați).....

Motivați răspunsul

.....
.....
.....

23. Care este modalitatea prin care aflați despre dezvoltarea, avizarea/aprobarea unui proiect de utilizare a resurselor regenerabile în regiunea dvs.:

- a. pe e-mail
- b. pe internet
- c. din mass-media
- d. de la autoritățile locale/regionale
- e. de la membrii dvs.
- f. de la alte ONG-uri
- g. altele (precizați).....

24. În contextul dezvoltării și implementării proiectelor SER, care sunt principalii factori de divergență dintre dvs. și:

- i. Autoritățile centrale (ministere, agenții, autorități etc.).....
- j. Autoritățile locale/regionale de protecția mediului (APM, ARPM etc.).....
.....
- k. Investitori
.....
.....

25. Care credeți că sunt principalele bariere pe care proiectele de utilizarea SER le întâmpină:

- a. De natură politică (de ex. instabilitate politică)
- b. Legislativă (de ex. inexistența normelor metodologice de aplicare a legislației)
- c. Instituțională (de ex. numărul ridicat al autorităților implicate în procedura de avizare a proiectelor SER)
- d. Informațională și educațională (de ex. lipsa de competențe tehnice, de resurse umane instruite)
- e. Tehnică (de ex. lipsa unei infrastructuri de racordare și de transport adecvate)
- f. Economico-financiară (de ex. dificultatea obținerii de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor SER)

g. Socială (ex. opoziția localnicilor, ONG-urilor la proiecte)

Motivați ales.....	răspunsul
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

26. Ce v-ar plăcea să se îmbunătățească în promovarea dezvoltării proiectelor de expoatare a SER? Și cum?.....
.....
.....

Vă mulțumim!

Anexa 7

Chestionar Instituții Finanțatoare

În condițiile dezvoltării tot mai accentuate a investițiilor pentru exploatarea resurselor regenerabile, dorim să identificăm care sunt factorii de divergență ce afectează dezvoltarea și implementarea de astfel de proiecte.

Vă rugăm să furnizați câteva informații despre instituția dumneavoastră:

- t) Numele instituției.....
- u) Instituția dvs. este:
- a. publică
  - b. privată
- v) Ce atribuții/interese aveți în finanțarea proiectelor de producere a energiei din surse regenerabile (SER)?
- a. creditare
  - b. granturi
  - c. alte forme de finanțare (precizați)
- .....
- .....
- .....
- w) Ce procent din instrumentele folosite de dvs. este destinat proiectelor SER ?.....

În calitate de dvs. (instituție de credit, organism intermediar, fond etc.), vă rugăm să ne răspundeți la următoarele întrebări cu privire la finanțarea proiectelor de producere a energiei din surse regenerabile:

27. Indicați pe o scală de la 1 (dezacord total) la 5 (acord total) în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:

- a. Termenii și condițiile de acordare a împrumuturilor/granturilor și a altor forme de finanțare a proiectelor de producere a energiei electrice din SER sunt bine definite (ex. Legislația stabilește exact sau există ghiduri de aplicare etc).
 1; 2; 3; 4; 5.
- b. Problemele apărute în aprobarea instrumentelor financiare pentru finanțarea proiectelor SER se datorează calității slabe a proiectelor depuse:
 1; 2; 3; 4; 5.
- c. Problemele apărute în aprobarea instrumentelor financiare pentru finanțarea proiectelor SER se datorează lipsei de garanții din partea investitorului:
 1; 2; 3; 4; 5.

d. Problemele în aprobarea instrumentelor financiare pentru finanțarea proiectelor SER se datorează unei legislații precare în domeniul energiilor regenerabile:

- 1; 2; 3; 4; 5.

28. Pe o scală de la 1 (min) la 5 (max), care din următoarele investiții în valorificarea resurselor regenerabile de energie ar putea fi cea mai atractivă la finanțare pentru instituția dvs.:

- a. Eolian 1; 2; 3; 4; 5.
b. Solar 1; 2; 3; 4; 5.
c. Geotermal 1; 2; 3; 4; 5.
d. Biomasă 1; 2; 3; 4; 5.
e. Hidro 1; 2; 3; 4; 5.
f. Alta (specificați).....

Motivați răspunsul

.....
.....
.....

29. În contextul dezvoltării și implementării tot mai accentuate a proiectelor SER, care sunt principalii factori de divergență dintre dvs. și:

- l. producătorii de energie din SER.....
autoritățile centrale (ministere, agenții, autorități etc.).....
m. alții (specificați)

.....
.....

30. Care credeți că sunt principalele bariere pe care proiectele de utilizarea SER le întâmpină:

- a. De natură politică (de ex. instabilitate politică)
b. Legislativă (de ex. inexistența normelor metodologice de aplicare a legislației)
c. Instituțională (de ex. numărul ridicat al autorităților implicate în procedura de avizare a proiectelor SER)
d. Informațională și educațională (de ex. lipsa de competențe tehnice, de resurse umane instruite)
e. Tehnică (de ex. lipsa unei infrastructuri de racordare și de transport adecvate)
f. Economico-financiară (de ex. dificultatea obținerii de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor SER)
g. Socială (ex. opoziția localnicilor, ONG-urilor la proiecte)

Motivați răspunsul

ales.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

31. Ce v-ar plăcea să se îmbunătățească în promovarea dezvoltării proiectelor de exploatare a SER? Și cum?.....

.....
.....
.....
.....

Vă mulțumim!

Acronime

AFM - Administrația Fondului pentru Mediu
ANRE - Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei
APDBR - Asociația Producătorilor de Biodisel din România
APL - Autoritate publică locală
AREE - Asociația Română pentru Energie Eoliană
BEI - Banca Europeană de Investiții
BERD - Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare
CE - Comisia Europeană
EERP - Planul Economic European de Redresare
GES - Gaze cu efect de seră
HG - Hotărâre de Guvern
ICT - Information Communication Technologies (*Tehnologii informaționale și de comunicație*)
MEF - Minister al Economiei și Finanțelor
MW - Megawatt
ONG - Organizație non-guvernamentală
OSD - Operator al sistemului de distribuție
OST - Operator al sistemului de transport
OUG - Ordonanță de Urgență
PANER - Planul Național de Acțiune pentru Valorificarea Surselor Regenerabile de Energie
PEER - Programul Energetic European pentru Redresare
PIB – Produs intern brut
POS CCE - Programul Operațional Sectorial - Creșterea Competitivității Economice
PSD - Partidul Social Democrat
PUZ - Plan urbanistic general
SEI - Sustainable Energy
SEN - Sistemul Energetic Național
SER - Energie din surse regenerabile
TVA - Taxă pe valoare adăugată
UE - Uniunea Europeană
UDMR - Uniunea Democrată Maghiară din România
UPSC - Uniunea Populară Social Creștină

Bibliografie

1. Colecția Monitorul Oficial
2. Proiectul INTERPARES - <http://www.iee-interpares.eu/wp-content/uploads/Raport-UNCJR- SRE-Rom.pdf>
3. Assessment of non-cost barriers to renewable energy growth in EU Member States –AEON; DG TREN No. TREN/D1/48 – 2008
http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2010_non_cost_barriers.pdf
4. Coruptibilitatea legislației – Studiu de caz energia eoliană Alma-Ro;
<http://www.alma-ro.ngo.ro/date/665ffb92c80b65842c4c15f52304a0df/studiu%20coruptibilitate.pdf>
5. Studiu de fundamentare a strategiei Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „TRANSELECTRICA” S.A. de integrare în Sistemul Energetic Național a centralelor eoliene
<http://www.transelectrica.ro/PDF/Documente%20cadru/IntegrareEOL/Studiu EOL.pdf>
6. Planul Național de Acțiune privind energia din surse regenerabile (PANER)
http://www.minind.ro/pnaer/PNAER_29%20iunie_2010_final_Alx.pdf
7. Programul privind creșterea producției de energie din surse regenerabile
Administrația Fondului pentru Mediu - www.afm.ro
8. Programul privind instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire - Administrația Fondului pentru Mediu - www.afm.ro
9. Îmbunătășirea legislației și procedurilor privind utilizarea energiilor regenerabile în România
http://terraiii.ngo.ro/date/b2d1f2f8f1bb3ec1206dd2e29da29cba/raport_masuri_final_noiembrie_2010_1.pdf
10. Comisia Europeană - Directoratul General pentru Energie
http://ec.europa.eu/energy/index_en.htm